Jeffrey Archer

O TOLBĂ PLINĂ CU SĂGEȚI

HUMANITAS

„Probabil cel mai mare povestitor al zilelor noastre."

The Mail on Sunday

„Toate aceste povestiri sînt construite cu multă măiestrie... sînt serioase şi impresionante. Jeffrey Archer are un umor proaspăt, de bună calitate şi o capacitate deosebită de a exprima sentimente profunde."

The Financial Times

„Spiritual, cu un stil plin de eleganţă, amuzant... Jeffrey Archer are un talent înnăscut de povestitor."

The Times

1 900 lei
ISBN 973-22-0487-X

O TOLBĂ PLINĂ CU SĂGEŢI

Jeffrey Archer s-a născut la 15 aprilie 1940 în Somerset, Anglia. Şi-a făcut studiile la Wellington School, Somerset, şi la Brasenose College, Oxford. Ca student, a reprezentat culorile Marii Britanii la cursa de 100 metri plat, la Jocurile Olimpice din 1964. În 1969 este ales în Camera Comunelor din partea Partidului Conservator, fiind cel mai tânăr membru al

Parlamentului Britanic. În 1974 părăseşte viaţa politică şi se consacră scrisului. În 1976 apare primul său roman, *Not a Penny More, Not a Penny Less*, care s-a bucurat de un succes neaşteptat. Urmează, în 1977, romanul poliţist *Shall We Tell the President?* Cu romanul *Kane and Abel,* apărut în 1979, Jeffrey Archer se plasează în topul primilor zece scriitori din lume. Urmează apoi A *Quiver Full of Arrows* (1980), *The Prodigal Daughter* (1982), *First Among Equals* (1984), *A Matter of Honour* (1986), A *Twist în the Tale* (1989).

Jeffrey Archer este autorul a două piese de teatru: *Beyond Reasonable Doubt* şi *Exclusive.*

În 1985 Jeffrey Archer revine în viaţa politică, fiind ales vicepreşedinte al Partidului Conservator.

JEFFREY ARCHER

O tolbă plină cu săgeţi

Traducere de
HORTENZIA POPESCU

versiune e-book: 3.0.

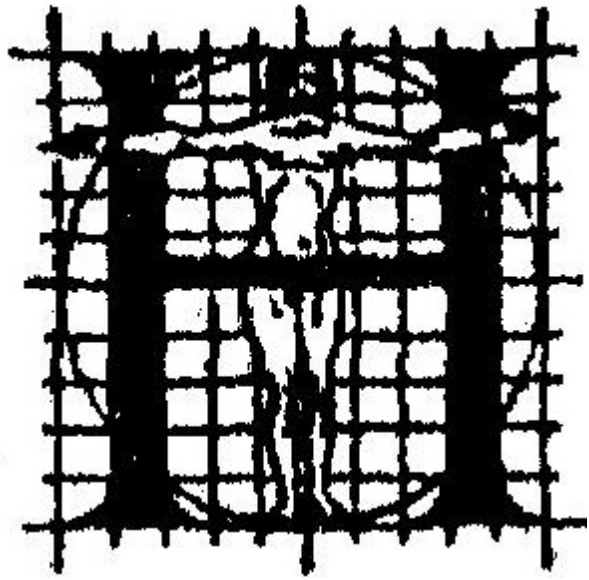

HUMANITAS
BUCUREŞTI, 1994
Coperta de
IOANA DRAGOMIRESCU MARDARE

JEFFREY ARCHER
A QUIVER FULL OF ARROWS
©1980 by Jeffrey Archer

© Humanitas, 1994, pentru prezenta versiune românească

ISBN—973—28—0467—X

Lui Robin şi Carolyn

NOTA AUTORULUI

Din cele unsprezece povestiri, zece se bazează pe întâmplări cunoscute (unele mi-am permis să le înfloresc). Numai o povestire este în întregime rezultatul imaginaţiei mele.

Povestirea *Prânzul* este inspirată de W. Somerset Maugham.

J.A.

Statueta chinezească

Când a venit rândul statuetei chinezeşti să fie scoasă la licitaţie, în sală s-a stârnit acea rumoare care precede întotdeauna vânzarea unei capodopere. Asistentul licitatorului ţinea piesa delicată de fildeş sus pentru a putea fi admirată de publicul numeros, în timp ce licitatorul îşi plimbă privirea prin sală pentru a-şi da seama unde se află ofertanţii serioşi. M-am uitat în catalog şi am citit descrierea detaliată a piesei, precum şi ceea ce se ştia despre istoricul ei.

Statueta fusese cumpărată în Ha Li Chuan în 1871 şi era prezentată în catalogul firmei Sotheby cu menţiunea ciudată de „proprietatea unui gentleman", ceea ce însemna, de regulă, că un membru al aristocraţiei nu vroia să se ştie că scotea în vânzare un obiect moştenit din generaţie în generaţie. M-am întrebat dacă aşa stăteau lucrurile şi în cazul de faţă şi mi-am pus în gând să fac nişte investigaţii pentru a afla cum a nimerit statueta chinezească în sala de licitaţii, în acea dimineaţă de joi, după mai bine de o sută de ani.

— Lotul nr. 103, a strigat licitatorul. Cât se oferă pentru acest exemplar magnific din...?

Sir Alexander Heathcote, în afară de faptul că era un gentleman, era un om extrem de meticulos. Avea o înălţime de exact un metru, nouăzeci şi trei de centimetri şi cinci milimetri, se scula la ora şapte fix în fiecare dimineaţă, lua, împreuna cu soţia, micul dejun constând dintr-un singur ou care a fiert exact patru minute, două felii de pâine prăjită cu gem cumpărat de la firma Cooper şi o cană de ceai chinezesc. După aceea, la ora opt şi douăzeci fix, lua o trăsură din faţa casei, care era situată în Cadogan Gardens, pentru a ajunge la Ministerul de Externe la opt cincizeci şi nouă fix, urmând să se întoarcă acasă când bătea ora şase.

Sir Alexander, unicul fiu al unui general, a dovedit că ştie exact ce vrea din fragedă copilărie. Dar, spre deosebire de tatăl său, el a ales să-şi slujească regina intrând în diplomaţie, o altă chemare foarte precisă. A pornit de la o slujbă măruntă de funcţionar la Ministerul de Externe, în Whitehall, ca să ajungă secretar trei la Calcutta, secretar doi la Viena şi secretar unu la Roma, apoi locţiitor al ambasadorului la Washington şi în sfârşit ambasador la Beijing. A fost încântat când dl. Gladstone i-a propus să reprezinte guvernul în China, deoarece manifesta de mai mult timp faţă de arta dinastiei Ming un interes care îl depăşea pe cel al unui amator. Această numire, care era o încununare a distinsei sale cariere, îi oferea ceea ce până atunci i se părea un lucru de neatins, posibilitatea de a vedea în habitatul lor

natural o serie de statuete, picturi şi desene pe care până atunci nu le putuse admira decât în cărţi.

Când a sosit la Beijing cu suita sa, după o călătorie pe mare şi pe uscat care a durat aproape două luni, el i-a prezentat împărătesei Tzu-Hsi sigiliul său, precum şi o scrisoare personală adresată acesteia de către regina Victoria. Împărăteasa, îmbrăcată din cap până în picioare în alb şi auriu, l-a primit pe noul ambasador în sala tronului din Palatul Imperial. A citit scrisoarea din partea reginei britanice, în timp ce Sir Alexander aştepta în picioare. Majestatea Sa Imperială nu a dezvăluit nimic din conţinutul ei noului ministru, urându-i doar succes în misiunea sa. Apoi a ridicat uşor colţurile gurii, ceea ce însemna, cum just a interpretat Sir Alexander, că audienţa s-a încheiat. În timp ce era condus înapoi prin sălile mari ale Palatului Imperial de către un mandarin îmbrăcat în veşminte de gală, negru cu auriu, Sir Alexander şi-a încetinit cât mai mult paşii pentru a putea cuprinde cu privirea colecţia magnifică de statuete din fildeş şi jad răspândite de jur împrejur prin clădire, cam în felul în care sunt îngrămădite astăzi în Florenţa operele lui Cellini şi Michelangelo.

Întrucât numirea sa ca ambasador era pentru o perioadă de numai trei ani, Sir Alexander nu şi-a luat concediu în acest răstimp, ci a preferat să-şi folosească timpul liber lăsând deoparte treburile ambasadei şi străbătând călare diversele provincii pentru a afla cât mai multe lucruri despre ţară şi despre oamenii ei. În aceste călătorii era întotdeauna însoţit şi de un mandarin de la palat care avea rol de interpret şi de călăuză.

Într-una din aceste călătorii, mergând pe străzile pline de noroi ale unui sătuc cu doar câteva case, numit Ha Li Chuan şi situat la o distanţă de vreo cincizeci de mile de Beijing, Sir Alexander a dat peste atelierul unui artizan bătrân. Ministrul le-a spus însoţitorilor să-l aştepte afară, a coborât de pe cal şi a intrat în baraca dărăpănată pentru a admira obiectele delicate de fildeş şi jad care umpleau rafturile din podea până în tavan.

Deşi moderne, piesele erau superb executate de un artizan cu experienţă. Ministrul intrase în atelier cu gândul să-şi cumpere o mică amintire din călătoria sa. O dată aflat în încăpere, aproape că nu a mai îndrăznit să facă nici un pas de teamă să nu dărâme ceva. Construcţia nu fusese proiectată pentru un vizitator de un metru, nouăzeci şi trei de centimetri şi cinci milimetri. Captivat de ceea ce vedea, Sir Alexander a rămas nemişcat, trăgând în piept mirosul parfumat de iasomie care plutea în aer.

Un bătrân artizan, îmbrăcat într-un halat albastru de culi şi având pe cap o pălărie neagră de pai tradiţională, s-a grăbit să-l întâmpine; o codiţă neagră de păr i se bălăbănea pe umeri. El s-a

plecat adânc şi apoi s-a uitat în sus la uriaşul din Anglia. Ministrul i-a întors plecăciunea, iar mandarinul i-a explicat artizanului cine este Sir Alexander şi i-a transmis dorinţa acestuia de a-i permite să-i vadă lucrările. Bătrânul a dat din cap în sensul că e de acord, înainte de a apuca mandarinul să termine fraza. Timp de peste o oră ministrul a studiat cu admiraţie numeroase piese, oftând şi bucurându-se, după care s-a întors spre bătrân şi i-a lăudat măiestria. Artizanul a făcut o nouă plecăciune şi zâmbetul său sfios, pe lângă faptul că dezvăluia plăcerea sinceră pe care i-o făceau complimentele lui Sir Alexander, a lăsat să se vadă că nu mai avea nici un dinte în gură. Arătând cu degetul spre uşa din spate a atelierului, el a făcut semn celor doi vizitatori de vază să-l urmeze. Aceştia s-au conformat şi au intrat într-o adevărată Peşteră a lui Aladin, plină de minunaţi împăraţi în miniatură şi figuri clasice aşezate rânduri-rânduri. Ministrul ar fi stat bucuros cel puţin o săptămână în această orgie de fildeş. El s-a antrenat într-o discuţie înflăcărată cu bătrânul artizan, prin translator şi, curând, a ieşit la iveală pasiunea sa pentru dinastia Ming şi cunoştinţele pe care le avea despre ea. În faţa acestei descoperiri, chipul micuţului artizan s-a luminat şi întorcându-se spre mandarin l-a rugat ceva cu glas scăzut. Mandarinul a fost de acord şi a tradus.

— Excelenţa Voastră, am o piesă care reprezintă un împărat din dinastia Ming. Aş dori s-o vedeţi. Este o statuetă care se află în posesia familiei mele de peste şapte generaţii.

— Aş fi onorat, a spus ministrul.

— Eu aş fi onorat, Excelenţa Voastră, a replicat omuleţul, după care s-a năpustit pe uşa din dos, cât pe ce să dea peste un câine rătăcit pe acolo, şi s-a îndreptat spre o căsuţă ţărănească veche, situată la câţiva metri de atelier. Ministrul şi mandarinul au rămas în camera din spate. Sir Alexander ştia că bătrânul nu şi-ar fi permis să invite un oaspete de onoare în umila sa casă decât dacă s-ar fi cunoscut de mai mulţi ani, şi atunci numai dacă ar fi fost el mai întâi invitat acasă la Sir Alexander. Au trecut câteva minute până ce micuţa siluetă albastră şi-a făcut din nou apariţia venind cu paşi mici şi repezi şi cu codiţa de păr bălăngănindu-i-se pe umeri. După felul în care ţinea ceva strâns la pieptul său îţi puteai da seama că era vorba de o comoară. Artizanul i-a dat piesa ministrului că s-o studieze. Sir Alexander a rămas cu gura căscată neputând să-şi ascundă emoţia. Statueta, care nu era mai înaltă de cincisprezece centimetri, îl reprezenta pe împăratul Kung. Ministrul nu mai văzuse o piesă Ming atât de frumoasă. Era convins că autorul ei nu putea fi decât marele Pen Q, care se bucurase de protecţia împăratului, astfel că piesa trebuie să fi fost de pe la începutul secolului al XV-lea. Singurul cusur al statuetei consta în faptul că îi lipsea postamentul de fildeş pe care sunt puse de obicei

asemenea piese, astfel că, de sub veşmintele imperiale ieşea un beţişor; dar în ochii lui Sir Alexander nimic nu putea să umbrească frumuseţea ei în totalitate. Deşi buzele artizanului rămăseseră nemişcate, ochii îi străluceau la vederea plăcerii cu care oaspetele său studia împăratul de fildeş.

— După părerea dvs., statueta este o piesă reuşită? a întrebat artizanul prin interpret.

— Este magnifică, a răspuns ministrul. Absolut magnifică.

— Lucrările mele nu sunt demne să stea alături de ea, a adăugat artizanul cu umilinţă.

— Ba nu, a replicat ministrul, deşi, la drept vorbind, micuţul artizan ştia că marele bărbat o spunea numai din politeţe, căci după felul în care ţinea statueta de fildeş era vădit că Sir Alexander o preţuia la fel de mult ca şi bătrânul artizan.

Ministrul s-a uitat zâmbind la artizan în timp ce i-l înapoia pe împăratul Kung şi apoi a rostit probabil singurele cuvinte nediplomatice pe care le-a spus în treizeci şi cinci de ani de serviciu în slujba reginei şi a ţării.

— Ce mult aş dori ca statueta să fie a mea.

Sir Alexander a regretat că a dat glas gândurilor sale de îndată ce l-a auzit pe mandarin traducându-le, deoarece cunoştea prea bine vechea tradiţie chinezească potrivit căreia, dacă un oaspete de seamă îşi exprimă dorinţa de a avea un obiect, cel care i-l oferă va creşte în ochii celor din anturajul său prin faptul că se desparte de acel obiect.

Chipul micuţului artizan s-a acoperit de tristeţe când i-a oferit ministrului figurina.

— Nu, nu. Glumeam, a spus Sir Alexander, încercând grăbit să înapoieze piesa proprietarilor ei.

— Aţi dezonora umila mea casă dacă nu l-aţi lua pe împărat, Excelenţa Voastră, a spus tulburat bătrânul, iar mandarinul a aprobat din cap cu gravitate.

Ministrul a rămas tăcut un timp.

— Mi-am dezonorat propria casă, domnule, a replicat el, şi s-a uitat la mandarin al cărui chip era impenetrabil.

Micuţul artizan a făcut o plecăciune.

— Trebuie să fixez statueta pe un postament, a răspuns el, altminteri nu o veţi putea expune.

S-a dus într-un colţ al camerei şi a deschis un sipet de lemn care adăpostea probabil zeci de postamente pentru propriile lui statuete. Scotocind prin el, a scos un postament decorat cu nişte desene mici, întunecate, căruia ministrul nu i-a dat nici o importanţă, dar care în orice caz se potrivea cu statueta; bătrânul l-a asigurat pe Sir Alexander că, deşi nu cunoştea istoricul postamentului, piesa purta

marca unui bun artizan.

Ministrul, stânjenit, a luat darul şi a încercat, neconsolat, să-i mulţumească bătrânului. Artizanul a făcut o nouă plecăciune când Sir Alexander şi mandarinul, care avea o faţă impenetrabilă, au părăsit micul atelier.

Pe drumul de înapoiere spre Beijing, mandarinul a observat că ministrul era foarte tulburat şi, contrar uzanţelor, a vorbit primul:

— Excelenţa Voastră cunoaşte, fără îndoială, a spus el, vechiul obicei chinezesc potrivit căruia atunci când cineva se dovedeşte generos trebuie să te revanşezi în răstimp de un an.

Sir Alexander i-a mulţumit cu un zâmbet şi a meditat îndelung la cuvintele lui. Odată întors la reşedinţa sa oficială, s-a dus imediat la biblioteca ambasadei, ce conţinea un număr destul de mare de cărţi, pentru a vedea dacă nu găseşte ceva care să ateste valoarea reală a micuţei capodopere. După numeroase cercetări făcute cu multă migală, el a găsit un desen al unei statuete Ming care era aproape o copie exactă a celei care se afla acum în posesia lui şi, cu ajutorul mandarinului, a putut să estimeze adevărata ei valoare, o cifră care atingea indemnizaţia pe aproape trei ani a unui slujitor al Coroanei. Ministrul a discutat problema cu Lady Heathcote şi aceasta i-a risipit orice îndoială în privinţa măsurii pe care trebuia să o ia.

Săptămâna următoare ministrul a trimis o scrisoare printr-un mesager particular la bancherii săi, Coutts & Co în Strand, Londra, cerându-le să trimită cât mai curând posibil la Beijing o mare parte a economiilor sale. Când au sosit banii, după nouă săptămâni, ministrul l-a abordat din nou pe mandarin, care i-a ascultat doleanţele şi, după şapte zile i-a dat toate detaliile pe care i le ceruse.

Mandarinul descoperise că micul artizan, Yung Lee, provenea din vechea şi venerabila familie Yung Shan, o familie de oameni care fuseseră artizani de-a lungul a vreo cinci sute de ani. Sir Alexander a aflat de asemenea că mulţi dintre strămoşii lui Yung Lee aveau expuse exemplare din opera lor în palatele prinţilor Manchu. În privinţa lui Yung Lee, acesta era destul de bătrân şi dorea să se retragă în munţii care se înălţau deasupra satului, unde şi-au sfârşit zilele toţi strămoşii săi. Fiul său era gata să preia atelierul şi să continue tradiţia familiei. Ministrul i-a mulţumit mandarinului pentru osteneală şi i-a spus că mai are o singură rugăminte. Mandarinul l-a ascultat cu simpatie pe ambasadorul Angliei, după care s-a reîntors la palat pentru a vedea ce poate să facă.

După câteva zile, împărăteasa a îndeplinit rugămintea lui Sir Alexander.

La aproape un an de la vizită făcută bătrânului artizan, ministrul, însoţit de mandarin, a plecat din nou din Beijing în direcţia

satului Ha Li Chuan. Când a sosit acolo, Sir Alexander a coborât imediat de pe cal şi a intrat în atelierul pe care şi-l amintea foarte bine. Bătrânul stătea pe o băncuţă, cu pălăria dată uşor într-o parte, ţinând drăgăstos între degete o bucată de fildeş neprelucrată. Şi-a ridicat privirea şi s-a îndreptat cu paşi târşiţi spre uriaşul străin, pe care nu l-a recunoscut decât când s-a apropiat foarte mult de el. Apoi a făcut o plecăciune adâncă. Ministrul i-a spus prin interpret:

— Domnule, m-am întors în răstimp de un an pentru a-mi plăti datoria.

— Nu era nevoie, Excelenţa Voastră. Familia mea este onorată că statueta se află într-o mare ambasadă şi va putea fi cândva admirată de oamenii din ţara dumneavoastră.

Ministrul nu a găsit cuvinte să dea o replică potrivită şi l-a rugat pur şi simplu pe bătrân să-l însoţească într-o scurtă călătorie.

Artizanul a acceptat fără nici un comentariu şi cei trei au pornit călare pe măgari spre nord. Au mers vreo două ore pe o potecă şerpuitoare ce ducea în munţii care se ridicau în spatele atelierului artizanului, şi când au ajuns în satul Ma Tien au fost întâmpinaţi de un alt mandarin, care s-a înclinat adânc în faţa lui Sir Alexander şi i-a cerut acestuia şi artizanului să continue drumul cu el pe jos. Au mers în tăcere până la capătul celălalt al satului şi s-au oprit doar când au ajuns într-un loc de unde se deschidea o vedere magnifică spre valea care cobora în Ha Li Chuan. În acel loc se afla o căsuţă albă, nou construită, având nişte proporţii perfecte. Doi lei de piatră, cu limbile atârnând, păzeau intrarea. Bătrânul artizan, care nu scosese o vorbă de când plecase de la atelier, a aflat scopul călătoriei abia atunci când ministrul s-a întors spre el şi i-a spus:

— Vă ofer un mic dar care nu răsplăteşte îndeajuns gestul dumneavoastră.

Artizanul a căzut în genunchi şi a cerut iertare mandarinului, căci ştia că un artizan nu are voie să accepte daruri de la un străin. Mandarinul l-a ajutat să se ridice pe compatriotul său, care era atât de speriat, explicându-i că însăşi împărăteasa a aprobat cererea ministrului. Un zâmbet de bucurie a luminat faţa artizanului. El a mers încet până la intrarea frumoasei căsuţe şi nu a rezistat să nu mângâie leii sculptaţi. Cei trei au rămas mai mult de o oră pentru a admira căsuţa, după care s-au întors în tăcere, fericiţi, la atelierul din Ha Li Chuan. Ministrul şi bătrânul artizan s-au despărţit, onoarea fiind satisfăcută. Sir Alexander s-a întors călare la ambasadă, unde a ajuns seara, mulţumit că fapta sa a fost aprobată atât de mandarin, cât şi de Lady Heathcote.

Când ministrul şi-a încheiat misiunea la Beijing, împărăteasa i-a acordat Steaua de Argint a Chinei, iar regina, recunoscătoare, a

adăugat distincţia KCVO[1] la lunga lui listă de decoraţii. După ce s-a întors în Anglia, Sir Alexander a mai stat câteva săptămâni la Ministerul de Externe pentru a preda, toate documentele referitoare la China. Apoi s-a retras în Yorkshire-ul său natal, singurul comitat englezesc ai cărui locuitori mai speră să se nască şi să moară în acelaşi loc - ca şi chinezii.

Sir Alexander şi-a petrecut ultimii ani în casa defunctului său tată împreună cu soţia şi cu micuţul împărat din dinastia Ming. Statueta a fost pusă în sufragerie, deasupra căminului, pentru a putea fi văzută şi admirată de toată lumea.

Fiind un om foarte meticulos, Sir Alexander a scris un testament lung şi amănunţit, în care a lăsat instrucţiuni precise cu privire la averea lui, inclusiv dispoziţii referitoare la statuetă. El l-a lăsat pe împăratul Kung fiului său mai mare cerându-i ca la rândul său să facă acelaşi lucru, astfel încât statueta să treacă întotdeauna la fiul mai mare, sau la o fiică în cazul în care nu era descendenţi direcţi pe linie bărbătească. El a introdus totodată o clauză care prevedea ca statueta să nu fie înstrăinată decât în cazul în care este în joc onoarea familiei. Sir Alexander Heathcote a murit când a bătut de amiază, la vârsta de şaptezeci de ani.

Primul său născut, maiorul James Heathcote, îşi servea regina în Războiul cu burii când a intrat în posesia împăratului din dinastia Ming. Maiorul fusese numit prin brevet regal în regimentul Duke of Wellington şi, cu toate că nu era un om prea cultivat, a putut şi el să-şi dea seama că moştenirea de familie nu era o comoară obişnuită. El a împrumutat statueta popotei regimentului din Halifax pentru a fi expusă în sala de mese şi a putea fi admirată de camarazii săi.

Când James Heathcote a devenit colonel în acelaşi regiment, împăratul a fost instalat pe biroul său, unde stătea mândru alături de trofeele câştigate la Waterloo, Sevastopol şi Madrid. Statueta Ming a rămas acolo până când colonelul s-a retras în casa tatălui său din Yorkshire, unde, împăratul şi-a reluat locul pe căminul din sufragerie. Colonelul nu era omul care să nu se supună tatălui său, chiar dacă acesta nu mai trăia, şi a lăsat instrucţiuni clare ca moştenirea să treacă întotdeauna în posesia primului născut din familia Heathcote cu excepţia cazului în care ar fi fost în pericol onoarea familiei. Colonelul James Heathcote, medaliat cu MC[2], nu a avut parte de o moarte de ostaş; pur şi simplu a închis ochii într-o noapte pentru totdeauna, în faţa căminului, cu *Yorkshire Post* pe piept.

Primul născut al colonelului, reverendul Alexander Heathcote, păstorea pe atunci o mică turmă de enoriaşi în parohia Much Hadham din Hertfordshire. După ce l-a înmormântat pe tatăl său cu onoruri militare, el l-a instalat pe micuţul împărat din dinastia Ming pe

căminul din casa vicarului. Puţine dintre membrele Asociaţiei Mamelor apreciau capodopera. Totuşi, câteva doamne mai în vârstă au fost auzite făcând remarci cu privire la delicateţea cu care era sculptată. Împăratul şi-a atras admiraţia pe care o merita abia atunci când reverendul a devenit episcop şi statueta a pătruns în palatul episcopal. Mulţi dintre cei care au vizitat palatul şi au auzit cum a fost obţinută statueta Ming de către bunicul episcopului au fost uluiţi de nepotrivirea dintre magnifica statueta şi postamentul ei. Acesta devenise subiectul predilect pentru taclalele de după masă.

Dumnezeu îi ia chiar şi pe propriii săi ambasadori, dar El nu a făcut-o înainte de a-i permite episcopului Heathcote să facă un testament prin care lăsa statueta fiului său, repetând cu grijă instrucţiunile precise ale bunicului său. Fiul episcopului, căpitanul James Heathcote, era ofiţer în regimentul în care servise bunicul său, astfel că statueta Ming s-a reîntors la popota din Halifax. Cât timp lipsise împăratul, trofeele regimentului se îmbogăţiseră cu cele obţinute în bătăliile de la Ypres, de pe Marna şi de la Verdun. Regimentul s-a aflat din nou în război cu Germania şi tânărul căpitan James Heathcote a fost omorât pe plajă de la Dunkirque. El nu a apucat să lase un testament. Conform legilor englezeşti, au prevalat dorinţele cunoscute ale străbunicului său şi bunul simţ, astfel că, micuţul împărat a intrat în posesia fiului căpitanului, în vârstă de doi ani.

Dar, vai, Alex Heathcote nu era plămădit din acelaşi aluat că bravii săi predecesori şi, odată ajuns la maturitate, nu a simţit nici o dorinţă să servească pe altcineva în afară de propria sa persoană. După moartea căpitanului James Heathcote în condiţii atât de tragice, mama lui Alexander nu a precupeţit nimic din veniturile ei modeste pentru a oferi tot ce era necesar băiatului. Dar degeaba. Nu a fost însă numai vina lui Alex, după cum spunea bunica lui, că a devenit un tânăr egoist şi răsfăţat.

Când a renunţat să mai meargă la şcoală, cu puţin timp înainte de a fi fost oricum exmatriculat, Alex şi-a dat seama că nu poate să se ţină de o slujbă mai mult de câteva săptămâni. I se părea întotdeauna necesar să cheltuiască mai mult decât putea să acopere el şi, în ultimă instanţă, mama lui. Sărmana femeie, văzând că nu mai are nimic de la această viaţă, a decis să se despartă de ea şi să se alăture celorlalţi din familia Heathcote, dar nu în Yorkshire, ci în ceruri.

În tumultuoşii ani şaizeci, când s-au deschis cazinourile în Anglia, tânărul Alex era convins că a găsit modul ideal de a-şi câştiga existenţa fără să fie nevoit să muncească câtuşi de puţin. Şi-a făcut un sistem pentru jocul la ruletă cu care, după părerea lui, era imposibil să piardă. Dar a pierdut, astfel că a purces la perfecţionarea sistemului şi

urmarea a fost că a pierdut şi mai mult; şi-a perfecţionat din nou sistemul, ceea ce l-a obligat să împrumute bani pentru a-şi acoperi cheltuielile. De ce nu? Dacă ajunge într-o situaţie fără ieşire, îşi zicea el, poate oricând să dispună de micuţul împărat din dinastia Ming.

Şi situaţia fără ieşire s-a ivit, căci fiecare dintre sistemele pe care le tot perfecţiona l-a dus la datorii din ce în ce mai mari, astfel că, până la urmă cazinourile au început să-l preseze pentru a şi le plăti. Într-o dimineaţă de luni, Alex a primit un telefon inopinat de la doi indivizi care păreau hotărâţi să scoată de la el vreo opt mii de lire pe care le datora patronilor lor. Când au lăsat să se înţeleagă că vor trece la molestări fizice dacă nu se rezolvă chestiunea în două săptămâni, Alex a cedat. La urma urmei, instrucţiunile stră-străbunicului său erau foarte precise: statueta Ming putea fi vândută dacă era în joc onoarea familiei.

Alex l-a coborât pe micuţul împărat de pe căminul din apartamentul său situat în Cadogan Gardens şi a privit îndelung lucrătura sa delicată, având cel puţin bună cuviinţă să simtă o oarecare tristeţe la gândul că pierde moştenirea de familie. Apoi, s-a urcat în maşină şi s-a dus până în Bond Street unde se afla firma Sotheby. A predat capodopera la biroul de primire, cerând ca împăratul să fie scos la licitaţie. După puţin timp a apărut şeful Departamentului oriental, un bărbat palid şi subţirel, pentru a discuta cu Alex despre capodoperă. Omul semăna foarte mult cu statueta Ming pe care o ţinea drăgăstos în mâini.

— Va fi nevoie de câteva zile pentru a estima piesă la adevărata ei valoare, a spus el cu o voce monotonă, dar sunt convins, după o privire fugitivă, că statueta este cel mai frumos exemplar de Pen Q pe care l-am scos vreodată la licitaţie.

— Nu e nici o problemă, a replicat Alex; aş dori doar să mă anunţaţi cât valorează în cel mult două săptămâni.

— O, bineînţeles, a spus expertul. Sunt sigur că vă pot comunica un preţ minim până vineri.

— E perfect, a zis Alex.

În săptămâna aceea el a luat legătura cu creditorii săi şi toţi, fără excepţie, erau dispuşi să aştepte evaluarea pe care urma să o facă expertul. Conform înţelegerii, Alex a revenit în Bond Street vineri, cu faţa luminată de un zâmbet larg. El ştia cât a plătit stră-străbunicul său pentru statuetă şi era sigur că valorează peste zece mii de lire. Din suma aceasta, nu numai că îşi va putea acoperi toate datoriile, dar îi va şi rămâne ceva pentru a-şi verifica sistemul său perfecţionat şi răsperfecţionat pentru jocul la ruletă. În timp ce urca treptele firmei Sotheby, Alex i-a mulţumit în gând stră-străbunicului său. El a întrebat-o pe funcţionara de la biroul de primire dacă poate vorbi cu

şeful Departamentului oriental. Ea a dat un telefon pe interior şi după câteva momente a apărut expertul cu o expresie sumbră pe faţă. Lui Alex i s-au înmuiat picioarele când i-a auzit vorbele:

— O piesă frumoasă, împăratul dumneavoastră, dar, din păcate, un fals; are probabil o vechime de două sute sau două sute cincizeci de ani, dar este doar o copie a originalului. Se făceau deseori copii, deoarece...

— Cât valorează? L-a întrerupt Alex cu un glas neliniştit.

— Şapte sute de lire, opt sute cel mult.

Destul pentru a cumpăra un revolver şi câteva gloanţe, şi-a zis Alex sardonic în timp ce se îndrepta spre ieşire.

— Domnule, ce să fac... a continuat expertul.

— Da, da, vinde obiectul ăla blestemat, a spus Alex fără a se sinchisi să se uite înapoi.

— Dar postamentul?

— Postamentul? a repetat Alex întorcându-se cu faţa spre orientalist.

— Da, postamentul. Este magnific, secolul cincisprezece, fără îndoială o operă de geniu, nu-mi imaginez cum...

— Lotul nr. 103, a anunţat licitatorul. Cât se oferă pentru acest exemplar magnific din...?

S-a dovedit că expertul a avut dreptate. La licitaţia de la Sotheby din acea dimineaţă de joi l-am adjudecat pe micuţul împărat cu şapte sute douăzeci de guinee. Şi postamentul? Acesta a fost cumpărat de un american provenit dintr-o familie cunoscută cu suma de douăzeci şi două de mii de guinee.

Prânzul

Mi-a făcut semn cu mâna din partea opusă a camerei ticsite de lume din hotelul new-yorkez St. Regis. I-am răspuns în acelaşi fel, dându-mi seama că o cunoşteam după figură, dar nu ştiam de unde s-o iau. S-a strecurat printre chelneri şi invitaţi şi a ajuns lângă mine înainte de a reuşi să întreb pe careva din jurul meu cine era. Mi-am scormonit acea secţiune din creier care este menită să memoreze oameni, dar nu mi-a transmis nici un răspuns. Nu-mi rămânea decât să recurg la vechiul truc folosit la petreceri, şi anume, să formulez cu grijă o serie de întrebări până ce răspunsurile ei aveau să mă ajute să-mi amintesc cine era.

— Ce faci, dragă? a strigat ea şi s-a aruncat de gâtul meu, o deschidere care nu m-a ajutat cu nimic, căci eram la un cocteil dat de asociaţia „Literary Guild" şi la asemenea ocazii toţi te îmbrăţişau, chiar şi directorii clubului "Book-of-the-Month". După accent era evident americancă şi părea că se apropie de patruzeci de ani. S-ar fi putut să aibă şi mai mult, dar datorită ingenioaselor farduri moderne nu-şi arăta vârsta. Purta o rochie lungă de gală, iar părul ei blond era strâns într-unul din acele cocuri care seamănă cu o pâine de casă. Impresia generală era cea a unei regine pe o tablă de şah. Nu că acel coc în formă de pâine de casă m-ar fi ajutat cu ceva, deoarece s-ar fi putut prea bine ca ultima oară când ne-am întâlnit să fi avut nişte plete negre căzându-i pe umeri. Aş dori foarte mult ca femeile să-şi dea seama că atunci când îşi schimbă coafura ele obţin de cele mai multe ori exact ceea ce îşi propun: să pară complet diferite oricărui bărbat nesuspicios.

— Bine, mulţumesc, i-am spus eu reginei albe. Dar tu? am întrebat-o făcând un gambit în deschidere.

— Excelent, dragul meu, a replicat ea luând un pahar de şampanie de la un chelner care trecea pe lângă noi.

— Ce-ţi face familia? am întrebat, fără să fiu sigur că are aşa ceva.

— Sunt toţi bine, a răspuns ea. Nici de data aceasta nu m-a ajutat în vreun fel. Ce face Luiza? a întrebat ea.

— Înfloritoare, i-am replicat eu. Aşadar, o cunoştea pe nevastă-mea. Dar nu era obligatoriu să fie aşa, mi-am spus eu. Majoritatea americancelor sunt experte în memorarea numelor soţiilor. Ele trebuie să fie experte, căci, atunci când te învârţi în cercurile new-yorkeze, numele se schimbă atât de des încât te pun în dificultate mai ceva decât cuvintele încrucişate din *The Times*.

— Ai mai fost în ultimul timp la Londra? am întrebat eu cu o

voce sigură încercând să nu mă dau de gol. O întrebare curajoasă, căci s-ar fi putut să nu fi fost niciodată în Europa.

— Numai o dată de când am luat prânzul împreună. Apoi m-a privit ironic. Nu-ţi aminteşti cine sunt, nu-i aşa? m-a întrebat ea în timp ce devora un cârnăcior.

Am zâmbit.

— Nu fi stupidă, Susan, am spus eu. Cum aş fi putut să uit vreodată?

A zâmbit şi ea.

Mărturisesc că mi-a venit în minte numele reginei albe la ţanc. Deşi aveam amintiri foarte vagi despre ea, neîndoielnic că n-aş fi putut să uit vreodată prânzul pe care l-am luat împreună.

Tocmai mi se publicase prima carte şi criticii de pe ambele părţi ale Atlanticului făcuseră cronici favorabile, chiar dacă cecurile din partea editorilor mei au fost mai puţin generoase. Agentul meu îmi spusese de mai multe ori că nu din scris se câştigă bani. Aceasta mi-a creat o dilemă, deoarece nu vedeam cum aş putea să câştig bani dacă nu aş scrie.

Cam în perioada aceea, doamna care stătea acum în faţa mea şi sporovăia fără să-i pese de tăcerea mea, m-a sunat din New York ca să aducă laude romanului meu. Nu există scriitor care să nu se bucure când primeşte asemenea telefoane, deşi, trebuie să mărturisesc că am fost mai puţin încântat de convorbirea cu o fetiţă de unsprezece ani care m-a sunat cu taxă inversă din California ca să-mi spună că a găsit o greşeală de corectură la pagina 47 şi care m-a avertizat că o să telefoneze din nou dacă va mai descoperi vreuna. Dar această doamnă şi-ar fi putut încheia felicitările transatlantice cu un simplu la revedere dacă nu şi-ar fi spus numele. Era unul din acele nume care pot întotdeauna, fără nici un demers în prealabil, să rezerve o masă la un restaurant şic sau un loc la operă, ceea ce un muritor de rând ca mine n-ar putea să obţină nici cu o notificare făcută cu o lună înainte. Ca să fiu cinstit, numele soţului ei era celebru, fiind vorba de unul dintre cei mai distinşi producători de filme din lume.

— Proxima oară când am să vin la Londra trebuie să luaţi prânzul cu mine, s-a auzit prin telefonul care hârâia.

— Nu, am spus eu galant, dvs. trebuie să luaţi prânzul cu *mine*.

— Ce fermecători puteţi fi voi englezii întotdeauna, a zis ea.

M-am întrebat deseori cât pot obţine americancele când lansează acele câteva cuvinte unui englez. În orice caz, soţia unui producător care a câştigat premiul Oscar nu telefonează în fiecare zi.

— Vă promit că am să vă sun când voi veni proxima oară la Londra, a spus ea.

Şi într-adevăr a făcut-o căci, după aproape şase luni, a

telefonat din nou, de data aceasta de la hotelul Connaught, spunându-mi cu câtă nerăbdare aşteaptă să ne întâlnim.

— Unde aţi vrea să luăm prânzul? am întrebat eu, dându-mi seamă o clipă prea târziu, când mi-a răspuns cu numele unuia din cele mai selecte restaurante din oraş, că ar fi trebuit să mă asigur că eu să aleg locul de întâlnire. M-am bucurat că nu putea să-mi vadă disperarea pe faţă când a adăugat cu o dezinvoltură arogantă:

— Luni la ora unu. Lăsaţi-mă pe mine să fac rezervarea - sunt cunoscută acolo.

În ziua cu pricina, mi-am pus unicul costum de gală, o cămaşă nouă, pe care o păstram pentru o ocazie specială încă de la Crăciun şi singura cravată care nu arăta de parcă până atunci aş fi folosit-o ca să-mi leg pantalonii cu ea. Apoi, m-am dus la bancă pentru a obţine un extras al contului meu curent. Casierul mi-a înmânat o coală lungă de hârtie demnă de o altă sumă. Am studiat cifra ca unul care are de luat o hotărâre financiară majoră. Pe rândul de jos, la credit, era trecută în litere suma de treizeci şi şapte de lire şi şaizeci şi trei de pence. Am completat un cec de treizeci şi şapte de lire. Eu consider că un gentleman trebuie să-şi lase întotdeauna contul la credit şi aş putea adăuga că directorul băncii împărtăşea părerea mea. M-am îndreptat apoi spre Mayfair ca să ajung la întâlnirea fixată pentru a lua masa de prânz.

Când am intrat în restaurant, am observat că, după gustul meu, erau prea mulţi chelneri şi prea multe scaune pluşate. Poţi să nici nu mănânci, dar te taxează pentru lux. Într-un colţ, la o masă de două persoane, stătea o femeie nu prea tânără, dar foarte elegantă. Purta o bluză de mătase albastră, iar părul ei blond era rulat înspre spate, o coafură care îmi amintea de anii de război şi care era din nou la modă. Era, evident, admiratoarea mea transatlantică. M-a salutat în aceeaşi manieră de „ne cunoaştem de o viaţă", cum avea s-o facă şi câţiva ani mai târziu la cocteilul dat de „Literary Guild". Deşi avea un pahar de băutură în faţa ei, eu nu mi-am comandat nici un aperitiv, explicându-i că nu beau niciodată înainte de masa de prânz - şi mi-ar fi plăcut să adaug, „dar atunci când soţul tău va face un film după romanul meu, o să beau".

Ea s-a lansat de îndată în ultimele bârfe de la Hollywood, menţionând răspicat, şi nu ca din întâmplare, tot felul de nume, în timp ce eu mâncam într-una cartofi prăjiţi din castronul din faţa mea. După câteva minute s-a ivit lângă masă un chelner care ne-a oferit două volume legate în piele, cu încrustaţii pe copertă, în care era prezentat meniul. În orice caz, erau mult mai bine legate decât romanul meu. Era evident că în locul acela se făceau cheltuieli inutile. Am deschis meniul şi am studiat îngrozit primul capitol; era efectiv

năucitor. Habar n-aveam că un simplu aliment luat de la Covent Garden în dimineaţa aceea putea să coste atât de mult pentru că a fost transportat în Mayfair. Aş fi putut să-i cumpăr aceleaşi feluri de mâncare la un sfert de preţ la bistro-ul meu preferat, situat doar la o sută de metri mai încolo. În plus, am observat că era unul din acele restaurante unde meniul oferit invitatului nu menţiona preţurile. M-am apucat să studiez lista lungă de mâncăruri franţuzeşti, ceea ce n-a servit decât spre a-mi aminti, că nu mâncasem bine de peste o lună, o situaţie care era pe cale de a se prelungi încă multă vreme. Mi-am amintit soldul pe care îl aveam la bancă şi m-am gândit cu amărăciune că nu-mi voi putea permite să mai iau o masă ca lumea până ce agentul meu nu va vinde drepturile romanului meu în Islanda.

— Ce ţi-ar plăcea? am spus eu galant.

— Îmi plac mesele uşoare, a replicat ea.

Am scos un oftat prematur de uşurare, deoarece am constatat că uşor nu înseamnă neapărat „ieftin".

I-a zâmbit dulce chelnerului, care părea că *el personal* nu-şi face probleme ce va mânca a doua zi, şi i-a comandat doar o felie de somon afumat şi două cotlete subţiri de miel. Apoi a avut o ezitare, dar numai pentru o clipă, înainte de a adăuga: şi o salată de legume.

— Şi eu mănânc uşor la prânz, am minţit eu. Nu doresc decât salata bucătarului.

Chelnerul era evident jignit, dar a plecat fără o vorbă.

Ea a flecărit despre Coppola şi Preminger, despre Al Pacino şi Robert Redford, iar despre Greta Garbo a vorbit de parcă o vedea tot timpul. A fost destul de amabilă ca să se întrerupă pentru un moment şi să mă întrebe la ce lucrez în momentul acela. Aş fi preferat să-i răspund - aşa cum i-aş fi spus soţiei mele - că mai am doar şaizeci şi trei de pence la bancă; dar nu am făcut-o şi mi-am expus ideile legate de un nou roman. Ea a părut impresionată, dar nu a făcut nici o referire la soţul ei. Era cazul să aduc eu vorba de el? Nu. Nu trebuie să pară că forţez nota sau că aş avea nevoie de bani.

A sosit mâncarea sau mai bine zis somonul ei afumat. O urmăream tăcut, în timp ce îmi devora contul din bancă, iar eu ciuguleam dintr-o chiflă. Deodată am descoperit în dreptul meu un alt chelner, care era profilat pe vinuri.

— Ai dori nişte vin? am întrebat eu în mod nesăbuit.

— Nu, nu cred, spuse ea.

Am zâmbit puţin prea devreme:

— Poate, vin alb sec, a adăugat ea.

Chelnerul mi-a înmânat un al doilea volum legat în piele, de data aceasta cu încrustaţii aurite pe copertă. Am căutat paginile unde apăreau sticlele de jumătate de litru, explicându-i invitatei mele că eu

nu beau niciodată la prânz. Am ales cel mai ieftin vin. Chelnerul a reapărut după o clipă cu o frapieră mare de argint plină de gheaţă în care, sticla de vin părea, ca şi mine, că se scufundă cu totul. Un chelner tânăr a luat farfuria goală, în timp ce altul a adus un cărucior mare lângă masa noastră şi a servit cotletele de miel şi salată bucătarului. În acelaşi timp, un al treilea chelner i-a făcut invitatei mele o porţie de salată de legume, care a ieşit mai mare decât cea comandată de mine. N-am putut să-i cer să facem schimb.

Ca să fiu cinstit, salata bucătarului a fost grozavă, deşi, mărturisesc că era greu să apreciez întru totul un asemenea fel de mâncare în timp ce încercam să urzesc un plan care să fie convingător în caz că nota de plată depăşea treizeci şi şapte de lire.

— Ce prostie din partea mea să cer vin alb la miel, a spus ea după ce aproape terminase sticla.

Am comandat o sticlă de jumătate din vinul casei, roşu, fără să mai cer lista de vinuri.

A terminat vinul alb şi apoi s-a lansat în aprecieri despre teatru, muzică şi despre diverşi scriitori. Părea să-i cunoască pe toţi cei care mai erau în viaţă, iar pe cei care erau morţi nu-i citise. Aş fi putut să mă amuz de spectacolul pe care îl oferea dacă n-ar fi fost teamă că nu voi putea să-mi permit acest lucru când se va trage cortina. Când chelnerul a debarasat masa de farfuriile goale a întrebat-o pe invitata mea dacă ar mai dori ceva.

— Nu, mulţumesc, a spus ea - era cât pe ce să bat din palme. Doar dacă mai aveţi din faimoasele voastre mere-surpriză.

— Mă tem că tocmai s-a servit ultimul, doamnă, dar mă duc să văd.

Nu te grăbi, voiam să spun, dar am zâmbit în timp ce ştreangul se strângea în jurul gâtului meu. După puţin timp, chelnerul s-a întors triumfător strecurându-se printre mese şi ţinând deasupra capului, în palmă, mărul-surpriză. M-am rugat lui Newton ca mărul să se supună legii sale, dar n-a făcut-o.

— Ultimul, doamnă.

— O, ce noroc, a declarat ea.

— O, ce noroc, am repetat eu, incapabil să înfrunt meniul pentru a descoperi preţul. Încercam să fac în minte nişte socoteli, căci îmi dădeam seama că o să fiu la limită cu banii.

— Mai doriţi ceva, doamnă? a întrebat insinuantul chelner.

Am tras adânc aer în piept.

— Doar cafea, a spus ea.

— Şi pentru dvs., domnule?

— Nu, nu, pentru mine nu.

A plecat. Nu mi-a venit în minte nici o explicaţie pentru faptul

că nu beam cafea.

Apoi, invitata mea a scos din poşeta mare Gucci pe care o ţinea lângă ea un exemplar din romanul meu, pe care l-am fluturat înainte de a-l semna, în speranţa că mă va vedea chelnerul-şef şi îşi va da seama că eram omul căruia putea să i se permită să semneze şi nota de plată, dar el a rămas neclintit în colţul îndepărtat al sălii, în timp ce eu scriam cuvintele „O întâlnire de neuitat”, după care mi-am pus semnătura.

În timp ce scumpă doamnă îşi bea cafeaua, eu ciuguleam dintr-o altă chiflă. Apoi am cerut nota de plată, nu că aş fi fost grăbit, dar, asemenea unui inculpat la Old Bailey, am preferat să nu mai aştept sentinţa judecătorului. Un individ într-o uniformă verde elegantă, pe care nu-l văzusem până atunci, a apărut cu o tăviţă de argint pe care era o foaie de hârtie împăturită, foarte asemănătoare extrasului de cont de la bancă. Am desfăcut încet nota de plată şi am citit cifra: treizeci şi şase de lire şi patruzeci de pence. Mi-am vârât nepăsător mâna în buzunarul interior al hainei, mi-am scos economiile de o viaţă şi am pus bancnotele nou-nouţe pe tăviţa de argint. Au dispărut într-o clipită. Individul în uniformă verde s-a întors după puţin timp cu restul de şaizeci de pence, pe care l-am băgat în buzunar, deoarece nu aveam alţi bani cu care să iau un autobuz până acasă. Chelnerul mi-a aruncat o privire care, fără îndoială, i-ar fi asigurat un rol în oricare din filmele produse de distinsul soţ al doamnei.

Invitata mea s-a ridicat şi a străbătut restaurantul făcând semn cu mâna în dreapta şi în stânga şi, uneori, chiar sărutând anumite persoane pe care le văzusem doar în reviste ilustrate. Când a ajuns la uşă s-a oprit la garderobă, am ajutat-o să-şi pună haina de nurcă.

Nici de data aceasta n-am lăsat bacşiş. După ce am ieşit pe Curzon Street, a tras lângă noi un Rolls-Royce albastru-închis din care a coborât un şofer în livrea. El a deschis portiera din spate şi ea s-a urcat în maşină.

— La revedere, dragul meu, a spus ea în timp ce se lăsa în jos geamul automat. Mulţumesc pentru masă. A fost grozavă.

— La revedere, am spus eu şi, adunându-mi tot curajul am adăugat: Sper într-adevăr că data viitoare când vei veni la Londra o să am posibilitatea să-l cunosc pe distinsul tău soţ.

— Vai, dragă, nu ştiai? a spus ea privind din Rolls-Royce.

— Ce să ştiu?

— Suntem divorţaţi de foarte multă vreme.

— Divorţaţi?

— O, da, spuse ea vesel, n-am vorbit cu el de ani de zile.

M-am uitat la ea cu o figură disperată.

— O, nu-ţi face griji din cauza mea, a spus ea. Nu e nici o

pierdere. În orice caz, m-am căsătorit de curând - un alt producător de filme, m-am rugat eu. De fapt, mă aşteptam să dau peste soţul meu astăzi - ştii, este proprietarul restaurantului.

Fără nici un alt cuvânt geamul automat s-a ridicat şi Rolls-Royce-ul s-a îndepărtat lin, eu urmând să merg pe jos până la cea mai apropiată staţie de autobuz.

În timp ce stăteam înconjurat de oaspeţii asociaţiei „Literary Guild" şi mă uitam la regina albă cu coc în formă de pâine de casă, mi-am amintit scena în care se îndepărta în Rolls-Royce-ul ei albastru. Am încercat să mă concentrez asupra cuvintelor ei.

— Ştiam eu că n-ai să mă uiţi, dragul meu, a spus ea. La urma urmei, ai fost invitatul meu la masă, nu-i aşa?

Lovitura de stat

Boeing-ul 707 albastru-argintiu, etalând un „P" imens pe coadă, rulă pe pistă şi în cele din urmă se opri în capătul de nord al Aeroportului Internaţional din Lagos. Şase Mercedes-uri negre porniră într-acolo şi se postară în dreptul avionului, formând o coloană care semăna cu un crocodil pe uscat. Şase şoferi asudaţi, îmbrăcaţi în uniformă, ieşiră din maşini şi luară poziţia de drepţi. Când şoferul maşinii din capul coloanei deschise portiera din spate, colonelul Usman coborî şi se îndreptă spre scara avionului, care fusese instalată în grabă de patru oameni din personalul aeroportului.

Uşa cabinei din faţă a avionului, se dădu la o parte şi colonelul văzu, proiectată pe fondul întunecat al cabinei, o stewardesă zveltă, atrăgătoare, îmbrăcată într-un taior albastru cu paspoal argintiu. Pe reverul jachetei era un „P" mare. Ea se întoarse şi făcu semn cu capul în direcţia cabinei. După câteva clipe, apăru în uşă un bărbat înalt, îmbrăcat într-un costum alb imaculat, cu păr negru şi cu ochi căprui închis. Avea un aer nonşalant, pe care milionarii ridicaţi prin eforturi proprii ar fi dat bani grei ca să-l posede. Colonelul salută când senhor Eduardo Francesco de Silveira, preşedintele imperiului Prentino, dădu uşor din cap.

Eduardo de Silveira trecu de la răcoarea din avion, care avea aer condiţionat, la soarele nigerian arzător fără să dea nici cel mai mic semn de disconfort. Colonelul îl conduse pe brazilianul înalt şi elegant, însoţit doar de secretarul său particular, la Mercedes-ul din faţă, în timp ce restul personalului de la Prentino coborî pe scara din spate a avionului şi se înghesui în celelalte cinci maşini. Şoferul, un caporal care primise misiunea specială de a fi la dispoziţia distinsului

oaspete zi şi noapte, deschise portiera din spate a primei maşini şi salută. Eduardo de Silveira nu-i răspunse în nici un fel. Caporalul zâmbi nervos, dând la iveală cel mai lung şir de dinţi albi pe care-l văzuse vreodată brazilianul.

— Bun venit la Lagos, spuse caporalul. Sper să încheiaţi afaceri bune cât timp veţi sta în Nigeria.

Eduardo se urcă în maşină fără să comenteze. Prin geamul uşor colorat zări pasagerii unui Boeing 707 aparţinând Liniilor Aeriene Britanice, care aterizase cu puţin timp înaintea sosirii lui. Aceştia formau o coadă lungă pe pista fierbinte, aşteptând răbdători să li se facă vama. Şoferul porni cu viteza întâi şi crocodilul negru se puse în mişcare. Colonelul Usman, care stătea acum în faţă, lângă caporal, constată curând că oaspetelui brazilian nu-i plăcea să discute banalităţi, iar secretarul, care stătea lângă el, nu scotea nici o vorbă. Colonelul, obişnuit să acţioneze după exemplul altora, rămase tăcut, lăsându-l pe Silveira să se gândească la planul său de campanie.

Eduardo Francesco de Silveira s-a născut în satul Rebeti, la vreo sută de kilometri nord de Rio de Janeiro. Era moştenitorul uneia din cele două familii foarte bogate din Brazilia. A urmat o şcoală particulară în Elveţia, după care s-a înscris la University of California din Los Angeles. Apoi şi-a completat studiile la Harvard Business School. După Harvard, s-a întors în Brazilia unde a început să lucreze în cadrul firmei. Nu a intrat direct în munca de conducere, dar nici n-a luat-o chiar de jos. S-a ocupat de investiţiile miniere ale familiei în Minas Gerais. A avansat foarte repede până în vârf, chiar mai repede decât planificase tatăl său, dar, acesta s-a convins că aşchia nu sare departe de trunchi. La douăzeci şi nouă de ani, Eduardo s-a căsătorit cu Maria, fiica mai mare a celui mai bun prieten al tatălui său. După doisprezece ani, când a murit tatăl său, Eduardo i-a succedat la tronul imperiului Prentino. Erau şapte fraţi: Alfredo, al doilea fiu, avea sarcina acum să se ocupe de tranzacţiile bancare; João organiza transportul şi expedierea mărfurilor; Carlos se ocupa de construcţii; Manoel procura alimente şi alte provizii; Jaime conducea ziarele familiei, iar ultimul dintre fraţi, dar, desigur, nu cel mai puţin important, administra fermele familiei. Toţi fraţii se consultau cu Eduardo înainte de a lua o decizie majoră, căci el era, totuşi, preşedintele celei mai mari companii particulare din Brazilia, în ciuda pretenţiilor lăudăroase ale lui Manuel Rodrigues, vechiul duşman al familiei sale.

În 1964, când regimul militar al generalului Castelo Branco a răsturnat guvernul civil, generalii au căzut de acord că nu pot să-i lichideze pe toţi membrii familiilor Silveira sau Rodrigues, astfel că, au preferat să înveţe să convieţuiască cu cele două familii rivale. La

rândul lor, cei din familia Silveira au avut întotdeauna bunul simţ de a nu se implica în politică altfel decât oferind bani fiecărui membru marcant al guvernului, militar sau civil, suma variind în funcţie de rangul său. Aceasta a dat imperiului Prentino posibilitatea să prospere, indiferent ce facţiune venea la putere. Unul din motivele pentru care Eduardo de Silveira şi-a rezervat trei zile în agenda sa încărcată pentru o vizită la Lagos era faptul că sistemul nigerian de guvernare părea să semene foarte mult cu cel din Brazilia şi apoi, cu acest proiect, cel puţin, era convins că îi tăia lui Manuel Rodrigues craca de sub picioare. În felul acesta va compensa cu vârf şi îndesat faptul că pierduse oferta pentru aeroportul din Rio. Eduardo zâmbea la gândul că lui Rodrigues nici prin cap nu-i trecea că el era în Nigeria şi se pregătea să încheie o afacere care îl va face să devină de două ori mai puternic decât rivalul său.

În timp ce Mercedes-ul negru se deplasa încet pe străzile zgomotoase şi foarte aglomerate, fără să ţină seama de culorile semaforului, roşu sau verde, Eduardo îşi reamintea prima sa întâlnire cu generalul Mohammed, şeful statului nigerian, cu ocazia vizitei oficiale a acestuia în Brazilia. Vorbind la dineul dat în onoarea generalului Mohammed, preşedintele Ernesto Geisel îşi exprimase speranţa că cele două ţări vor coopera mai strâns în domeniul politicii şi al comerţului. Eduardo, de acord cu preşedintele său ne-ales, era bucuros să-i cedeze politica, dacă îl lăsa pe el să se ocupe de comerţ. Generalul Mohammed a răspuns, din partea oaspeţilor, într-o engleză al cărei accent, în mod normal, putea fi asociat numai cu Oxford-ul. Generalul a vorbit pe larg despre proiectul la care ţinea cel mai mult şi anume, construirea unei capitale noi la Abuja, un oraş care, considera el, ar putea rivaliza cu Brasilia. După ce au fost rostite discursurile, generalul l-a luat pe Silveira deoparte şi i-a vorbit în detaliu despre proiectul oraşului Abuja, întrebându-l dacă ar accepta o ofertă particulară. Eduardo a zâmbit. Singurul lucru pe care şi l-ar fi dorit în clipa aceea ar fi fost ca duşmanul său, Rodrigues, să poată auzi conversaţia intimă pe care o avea cu şeful statului nigerian.

Eduardo a studiat atent schiţa de ofertă care i-a fost trimisă o săptămână mai târziu, după ce generalul s-a întors în Nigeria şi a fost de acord cu prima lui doleanţă, aceea de a trimite la Lagos o echipă de şapte experţi care să analizeze posibilităţile de executare a proiectului Abuja.

După o lună Silveira era în posesia raportului detaliat al echipei sale. Eduardo a ajuns la concluzia că, având în vedere rentabilitatea potenţială a proiectului, merita să facă o propunere

completă guvernului nigerian. El a luat legătura cu generalul Mohammed personal şi a primit acordul şi împuternicirea de a merge mai departe. De data aceasta au fost trimişi la Lagos douăzeci şi trei de oameni. După trei luni, aceştia au întocmit un raport de o sută şaptezeci de pagini. Eduardo a semnat şi a parafat oferta intitulată „O nouă capitală pentru Nigeria". El a făcut o singură modificare în documentul final. Coperta dosarului era de culoare albastru-argintie, având în centru cuvântul Prentino; Eduardo a cerut ca dosarul să aibă culorile naţionale ale Nigeriei, verde şi alb, iar în centrul lui să fie stema ţării: un vultur deasupra a doi cai. El ştia că asemenea lucruri mărunte îi impresionează pe generali şi deseori au o importanţă decisivă. A trimis şefului de stat nigerian zece exemplare din studiul cu privire la posibilităţile de executare a proiectului, cu un deviz de un milion de dolari.

După ce a analizat oferta, generalul Mohammed l-a invitat pe Eduardo de Silveira să viziteze Nigeria ca oaspete al său, pentru a discuta următoarea fază a proiectului. Silveira a dat un telex prin care a acceptat în principiu invitaţia. El a atras atenţia politicos dar ferm că nu i-au fost încă rambursaţi cei un milion de dolari cheltuiţi cu studiul iniţial privind posibilităţile de realizare a proiectului. Banii i-au fost trimişi prin telex de la Banca Centrală a Nigeriei şi Silveira a reuşit să-şi rezerve patru zile în agenda sa pentru „Proiectul noii capitale federale": programul său impunea să sosească în Lagos într-o luni dimineaţă deoarece trebuia să fie la Paris cel mai târziu joi seara.

În timp ce lui Eduardo îi treceau prin minte aceste gânduri, Mercedes-ul a ajuns în faţa cazarmei Dodan. A fost deschisă poarta de fier şi garda înarmată a dat onorul. O asemenea primire se făcea, în mod normal, numai unui şef de stat. Mercedes-ul negru a intrat încet prin poarta deschisă şi s-a oprit în faţa reşedinţei particulare a preşedintelui. La scară aştepta un brigadier care avea misiunea să-l escorteze pe Silveira până la preşedinte.

Cei doi bărbaţi au luat masa împreună într-o sală care aducea cu popota unei cazărmi britanice. Prânzul a constat dintr-o friptură, pe care n-ar fi acceptat-o nici măcar un îngrijitor de vaci sud-american, şi o garnitură de legume, care i-a amintit lui Eduardo de anii săi de şcoală. Ce-i drept, Eduardo nu întâlnise niciodată un militar care să înţeleagă că un bucătar bun este tot atât de important ca şi o ordonanţă bună. În timpul prânzului au discutat în linii generale despre problemele legate de construirea unui oraş nou în mijlocul junglei ecuatoriale.

Estimarea provizorie a costului proiectului a fost de un miliard de dolari, dar, atunci când Silveira l-a avertizat pe preşedinte că până la urmă suma s-ar putea ridica la aproape trei miliarde de dolari,

preşedintelui i s-a cam lungit faţa. Silveira a trebuit să admită că acest proiect era cel mai ambiţios din câte a atacat vreodată Compania Internaţională Prentino, dar el i-a ripostat imediat preşedintelui spunându-i că acest lucru ar fi fost valabil pentru oricare companie de construcţii din lume.

Eduardo de Silveira nu era omul care să-şi joace cea mai bună carte prea devreme. A aşteptat până la cafea ca să strecoare în conversaţie faptul că tocmai i se acordase, în ciuda unei opoziţii puternice (inclusiv din partea lui Rodrigues), contractul de construire a unei autostrăzi cu opt fire prin jungla amazoniană, care va face legătura, în cele din urmă, cu autostrada panamericană, un contract depăşit ca dimensiuni doar de cel pe care vroiau să-l realizeze în Nigeria. Preşedintele a fost impresionat şi l-a întrebat dacă această lucrare nu-l va împiedica să se implice în proiectul noii capitale.

— Am să vă pot da răspunsul peste trei zile, a replicat brazilianul, şi a rămas să mai aibă o discuţie cu şeful statului la sfârşitul vizitei sale, când îl va anunţa dacă va da sau nu curs proiectului.

După prânz, Eduardo a plecat cu o maşină spre Hotelul Federal unde i se rezervase etajul şase. Aceasta provocase nemulţumirea altor oaspeţi care veniseră în Nigeria să încheie afaceri de numai câteva milioane şi cărora li se ceruse să elibereze în grabă camerele în care stăteau pentru a fi puse la dispoziţia lui Silveira şi a personalului său. Eduardo nu ştia nimic de aceste manevre căci, în orice parte a lumii se ducea, avea întotdeauna rezervată o cameră.

Cele şase Mercedes-uri opriră în faţa hotelului. Colonelul şi distinsul oaspete intrară în hol prin uşile batante şi trecură pe lângă recepţie fără să se oprească. În ultimii paisprezece ani, Eduardo nu se înregistrase niciodată la un hotel, cu excepţia cazurilor când vroia el să se treacă sub un alt nume, ca să nu se ştie cu ce femeie era.

Preşedintele Companiei Internaţionale Prentino o luă pe coridorul principal al hotelului şi urcă într-un lift care aştepta cu uşile deschise. Deodată i se înmuiară picioarele şi simţi că i se face rău. Într-un colţ al cabinei se afla un bărbat mic şi gras, cu chelie, îmbrăcat într-un tricou şi o pereche de blugi vechi, care mesteca într-una chewing-gum. Cei doi bărbaţi au stat, pe cât posibil, la distanţă unul de altul, fără să dea nici un semn de recunoaştere. Liftul se opri la etajul cinci. Din el coborî Manuel Rodrigues, preşedintele Companiei Internaţionale Rodrigues SA, lăsându-l în urma lui pe omul care-i era, de treizeci de ani, cel mai înverşunat rival.

Eduardo continuă să se ţină de bara din lift ca să nu-şi piardă echilibrul, deoarece încă se mai simţea ameţit. Cât de mult îl dispreţuia pe acest individ lipsit de educaţie, un parvenit care s-a

ridicat prin forţe proprii. Familia lui, formată din patru fraţi, fiecare având alt tată, pretindea că deţine cea mai mare companie de construcţii din Brazilia. Cei doi bărbaţi erau la fel de interesaţi în eşecul celuilalt ca şi în propriul lor succes.

Eduardo era oarecum intrigat, căci nu ştia ce putea să facă Rodrigues în Lagos. Era convins că rivalul său nu venise în contact cu preşedintele nigerian. La urma urmei, Eduardo nu încasase niciodată chiria pentru o căsuţă din Rio în care stătea metresa unui funcţionar superior din serviciul de protocol al guvernului. Singura lui sarcină era să aibă grijă ca Rodrigues să nu fie niciodată invitat la întâlnirile din Brazilia cu demnitari străini. Absenţa permanentă a lui Rodrigues de la aceste întâlniri la nivel înalt asigurau „amnezia" persoanei care strângea chiriile pentru Eduardo în Rio.

Eduardo nu ar fi recunoscut faţă de nimeni că prezenţa lui Rodrigues l-ar nelinişti, dar, cu toate acestea, se hotărî să afle imediat ce l-a adus pe vechiul său duşman în Nigeria. De îndată ce sosiră oamenii săi, Eduardo de Silveira îi ceru secretarului particular să verifice de ce se afla Manuel Rodrigues acolo. Eduardo era decis să se întoarcă imediat în Brazilia dacă se dovedea că Rodrigues era implicat în vreun fel în proiectul noii capitale. În acest caz, o tânără doamnă din Rio s-ar fi pomenit deodată în situaţia de a căuta o altă locuinţă.

În decurs de o oră, secretarul său particular se întoarse cu informaţiile cerute. Rodrigues, descoperise el, se afla în Nigeria pentru a face o ofertă privind contractul de construire a unui port nou în Lagos şi, aparent, nu era implicat în nici un fel în proiectul noii capitale. Şi, de fapt, abia acum încerca să aranjeze o întâlnire cu preşedintele.

— Care ministru răspunde de porturi şi când urmează să am o întrevedere cu el? întrebă Silveira.

Secretarul se uită cu atenţie în carnetul de întâlniri.

— Ministrul Transporturilor, spuse secretarul. Aveţi o întâlnire cu el joi dimineaţa, la ora nouă.

Serviciul de Construcţii Civile Nigerian stabilise, pentru cele patru zile, un grafic al întâlnirilor lui Eduardo de Silveira cu fiecare ministru din guvern implicat în proiectul noii capitale.

— Este ultimă întrevedere înainte de discuţia finală cu preşedintele. După aceea, plecaţi cu avionul la Paris.

— Excelent. Aminteşte-mi de această discuţie cu cinci minute înainte de a-l vedea pe ministru şi din nou când voi vorbi cu preşedintele.

Secretarul îşi notă dispoziţiile primite în carnet şi plecă.

Eduardo, rămas singur în apartament, răsfoi rapoartele prezentate de experţii săi cu privire la proiectul noii capitale. Unii din

echipă dădeau deja semne de nelinişte. Când era vorba de un contract de proporţii mari apărea întotdeauna temerea că beneficiarul nu ar fi în stare să plătească în general sau să plătească la timp. O situaţie de acest gen era calea cea mai sigură spre faliment, dar, de când se descoperise petrol în Nigeria, se părea că veniturile crescuseră şi că existau mulţi oameni dornici să-şi cheltuiască banii în folosul guvernului. Aceste temeri nu-l nelinişteau pe Silveira, căci el insista întotdeauna să i se facă o plată substanţială în avans; altminteri, nici el, nici colaboratorii săi nu făceau un pas dincolo de graniţele Braziliei. Totuşi, anvergura acestui contract, cu totul deosebit, făcea ca împrejurările să fie oarecum neobişnuite. Eduardo îşi dădea seama că ar fi foarte dăunător pentru reputaţia sa internaţională dacă ar demara acţiunea şi apoi s-ar constata că nu a dus-o la bun sfârşit. El citi şi răsciti rapoartele, după care luă cina în cameră şi se duse la culcare devreme, nu însă înainte de a pierde o oră în zadar încercând să vorbească la telefon cu soţia.

În dimineaţa următoare, Silveira avea prima întâlnire cu guvernatorul Băncii Centrale a Nigeriei. Eduardo purta un costum şi o cămaşă impecabil călcate şi nişte pantofi bine lustruiţi: timp de patru zile nimeni nu-l va vedea în acelaşi costum. La ora opt patruzeci şi cinci se auzi o bătaie uşoară în uşă. Când deschise, secretarul dădu cu ochii de colonelul Usman, care stătea în poziţie de drepţi, gata să-l conducă pe Eduardo la bancă. La ieşirea din hotel, Eduardo îl văzu din nou pe Manuel Rodrigues, care se urcă într-un BMW. Rodrigues purta aceiaşi blugi, acelaşi tricou boţit şi probabil mesteca aceeaşi gumă. Silveira aruncă o privire furioasă înspre BMW-ul care se îndepărta, după care îşi aminti de întâlnirea de joi dimineaţa cu ministrul care răspundea de porturi, urmată de întrevederea cu preşedintele.

Guvernatorul Băncii Centrale a Nigeriei avea obiceiul să propună grafice de efectuare a plăţilor şi modalităţi de garantare a comenzilor de execuţie. Nu-i spusese nimeni până atunci că, dacă o plată întârzia cu o săptămână, putea să considere contractul nul şi neavenit, iar brazilienii puteau să-l abandoneze. Ministrul ar fi făcut nişte comentarii dacă Abuja n-ar fi fost proiectul favorit al preşedintelui. Odată stabilite condiţiile, Silveira a analizat rezervele băncii, depunerile pe termen lung, angajamentele de peste mări şi a estimat veniturile care urmau să fie realizate din petrol în următorii cinci ani. După ce a plecat Silveira, guvernatorul tremura ca o gelatină şi avea lacrimi în ochi. A urmat apoi inevitabila vizită de curtoazie a lui Eduardo la ambasadorul Braziliei unde a luat masa de prânz. Îi displăceau aceste funcţii, căci, după părerea sa, ambasadele erau bune numai pentru cocteiluri şi tot felul de discuţii fără rost. Or, pe el nu-l interesa aşa ceva. În asemenea locuri, mâncarea era inevitabil proastă,

iar compania deplorabilă. Nici de data aceasta nu a fost altfel. Singurul profit (Eduardo cântărea totul în funcţie de profituri şi pierderi) pe care l-a tras din această întâlnire a fost informaţia că Manuel Rodrigues se afla pe o listă restrânsă de trei companii propuse pentru construirea unui port nou în Lagos şi, dacă i se acorda contractul, spera că vineri să aibă o întrevedere cu preşedintele. Până joi dimineaţa va fi o listă de două nume şi nu va avea loc nicio întâlnire cu preşedintele, promise în sinea lui Eduardo de Silveira şi consideră că acesta era singurul câştig de pe urma prânzului, când, deodată, ambasadorul adăugă:

— Rodrigues ţine foarte mult să vi se acorde contractul pentru noua capitală a Nigeriei. Vă laudă la fiecare ministru cu care se întâlneşte. Ciudat, continuă ambasadorul, întotdeauna am crezut că nu vă puteţi suferi.

Eduardo nu răspunse nimic; încerca să-şi imagineze ce festă vrea să-i joace Rodrigues, din moment ce îi susţine cauza.

Eduardo şi-a petrecut după-amiaza cu ministrul de Finanţe şi a confirmat înţelegerile provizorii pe care le făcuse cu guvernatorul băncii. Ministrul de Finanţe fusese prevenit de guvernator cu privire la ce se putea aştepta de la o întâlnire cu Eduardo de Silveira. În felul acesta, nu putea fi luat prin surprindere de pretenţiile insolente ale brazilianului. Silveira, convins că această prevenire avusese loc, l-a lăsat pe bietul om să se tocmească puţin şi chiar a cedat în câteva puncte minore, lucru pe care ministrul avea, desigur, să-l raporteze preşedintelui la următoarea întrunire a Consiliului Militar Suprem. După plecarea lui Eduardo, ministrul îşi spuse zâmbind că scorul era în avantajul lui în partidă cu formidabilul sud-american.

În seara aceea Eduardo a cinat numai cu consilierii săi, care, la rândul lor, erau în tratative cu delegaţii miniştrilor. Toţi au prezentat rapoarte despre problemele cu care se vor confrunta dacă vor lucra în Nigeria. Inginerul-şef s-a grăbit să sublinieze că nu puteau fi angajaţi la niciun preţ muncitori calificaţi, deoarece nemţii acaparaseră deja piaţa pentru proiectele lor vaste privind construirea unor şosele. Şi consilierii financiari au prezentat un raport sumbru. Din acesta reieşea că societăţile internaţionale aşteptau şase luni sau mai mult pentru a le fi deblocate cecurile de către Banca Centrală. Eduardo şi-a notat părerile lor, dar nu s-a aventurat să-şi exprime propria-i opinie în nici unul din cazuri. Consilierii au plecat puţin după ora unsprezece. Înainte de a se duce la culcare, Eduardo a hotărât să iasă în parcul hotelului. În timp ce se plimba prin grădina tropicală luxuriantă era cât pe ce să dea nas în nas cu Manuel Rodrigues. A reuşit în ultimă instanţă să se ascundă după un iroko uriaş. Omuleţul a trecut pe lângă el mestecând ca de obicei chewing-gum, fără să ştie că Eduardo îl

urmărea cu o privire plină de ură. Eduardo i-a încredinţat unui papagal cenuşiu care trăncănea într-una gândurile sale tainice: joi după-amiază, Rodrigues, vei fi în drum spre Brazilia, cu un geamantan plin de planuri care vor fi clasate într-un dosar pe care va scrie „proiecte eşuate”. Papagalul a dat din cap şi a scos nişte ţipete stridente ca şi când ar fi vrut să confirme că i-a înregistrat secretul. Eduardo şi-a permis un zâmbet şi s-a întors în cameră.

A doua zi, colonelul Usman a sosit la opt patruzeci şi cinci fix şi Eduardo şi-a petrecut dimineaţa cu ministrul Cooperativelor şi al Aprovizionării - sau al lipsei de aprovizionare, cum avea să comenteze el în prezenţa secretarului său particular. După-amiaza şi-a petrecut-o cu ministrul Muncii, cu care a analizat disponibilităţile de muncitori necalificaţi, constatând totodată lipsa totală a mâinii de lucru calificate. Eduardo a ajuns repede la concluzia că, în ciuda optimismului profesat de miniştrii cu care a discutat, era vorba de cel mai greu contract pe care l-a abordat vreodată. Avea de pierdut mai mult decât bani dacă lumea afacerilor constata eşecul său. Seara, consilierii i-au prezentat din nou rapoarte, din care reieşea că au rezolvat câteva probleme mai vechi şi au depistat altele noi. Din câte au constatat ei, au ajuns la concluzia că, dacă rămâne la putere actualul regim, nu trebuie să-şi facă griji în privinţa plăţilor, deoarece preşedintele a alocat fonduri pentru noua capitală considerând-o un proiect prioritar. Ei auziseră chiar că armată ar fi dispusă să ofere mână de lucru calificată dacă va fi nevoie. Eduardo şi-a notat acest lucru deoarece intenţiona să obţină confirmarea lui în scris de la şeful statului la întâlnirea pe care urma să o aibă a doua zi. Dar nu problema forţei de muncă era cea care îl preocupa pe Eduardo în timp ce îşi punea pijamaua de mătase şi se pregătea de culcare. El jubila la ideea plecării iminente a lui Manuel Rodrigues în Brazilia. În noaptea aceea Eduardo a dormit bine.

A doua zi dimineaţa s-a sculat odihnit, a făcut un duş şi şi-a pus un alt costum. Se părea că cele patru zile de discuţii meritau osteneala şi că putea să împuşte doi iepuri dintr-o dată. La opt patruzeci şi cinci îl aştepta nerăbdător pe colonelul Usman care până atunci fusese punctual. Dar colonelul nu s-a arătat la opt patruzeci şi cinci şi nu a apărut nici când ceasornicul de pe cămin a bătut ora nouă. Eduardo de Silveira şi-a trimis secretarul particular să-l caute. Era foarte nervos şi se plimba de colo-colo prin apartament. După câteva minute, secretarul s-a întors speriat la culme, cu informaţia că hotelul era înconjurat de gărzi înarmate. Eduardo nu a intrat în panică. El trecuse prin opt lovituri de stat de-a lungul vieţii şi învăţase o regulă de aur: noul regim nu-i omoară pe străinii aflaţi în vizită deoarece are tot atâta nevoie de banii acestora ca şi fostul guvern.

Eduardo a ridicat receptorul telefonului, dar nu i-a răspuns nimeni. Apoi a deschis radioul, unde se dădea fără întrerupere următorul comunicat:

„Aici Radio Nigeria, aici Radio Nigeria. A avut loc o lovitură de stat. Generalul Mohammed a fost înlăturat de la putere şi conducerea noului guvern revoluţionar a fost luată de locotenent-colonelul Dimka. Nu vă fie teamă; rămâneţi acasă şi în câteva ore totul va reveni la normal. Aici Radio Nigeria, aici Radio Nigeria. A avut loc..."

Eduardo a închis radioul. Două lucruri i-au trecut prin minte. Loviturile de stat amânau rezolvarea problemelor şi creau haos, astfel că, neîndoielnic, şi-a irosit timpul în cele patru zile. Dar, mai rău, va putea oare să iasă din Nigeria şi să-şi continue afacerile normale cu restul lumii?

La amiază, la radio se putea auzi muzică marţială întreruptă din când în când de mesajul înregistrat pe bandă, pe care Eduardo îl ştia deja pe de rost. El le-a cerut oamenilor săi să încerce să afle cât mai multe lucruri şi să vină să-i raporteze direct. Toţi s-au întors cu aceeaşi poveste; că a fost imposibil să treacă de soldaţii care înconjurau hotelul astfel că, n-au putut să culeagă informaţii noi. Eduardo a înjurat pentru prima oară în ultimele luni. Şi pentru ca neplăcerea să fie şi mai mare, a dat telefon directorului hotelului, care a spus că, din păcate, domnul de Silveira va trebui să mănânce în sala de mese, deoarece, până la noi ordine, nu va mai putea fi servit în cameră. Deşi nu-i convenea situaţia, Eduardo a coborât la restaurant, dar acolo a constatat că pe şeful de sală nu-l interesa cine este. Ba, mai mult, l-a plasat în mod neceremonios la o masă mică, deja ocupată de trei italieni. Manuel Rodrigues se afla la numai două mese mai încolo: Eduardo s-a crispat la gândul că acesta vede în ce situaţie neplăcută se află. Apoi şi-a amintit că în dimineaţa aceea ar fi trebuit să se întâlnească cu ministrul care răspunde de porturi. Eduardo a mâncat repede felul întâi, după ce a aşteptat destul de mult până ce a fost servit, iar când italienii au încercat să-l atragă în conversaţie, a făcut semn cu mâna în sensul că nu înţelege, deşi vorbea limba italiană fluent. După ce a terminat felul doi, s-a întors imediat în cameră. Oamenii săi nu i-au putut transmite decât zvonurile care circulau în hotel. De asemenea, nu reuşiseră să ia legătura cu Ambasada braziliană pentru a înainta un protest oficial.

— Ne-ar ajuta mai mult de o grămadă un protest oficial, spuse Eduardo prăvălindu-se într-un fotoliu. Cui l-aţi trimite, noului sau vechiului guvern?

În restul zilei a stat singur în cameră. Liniştea lui a fost tulburată doar de ceea ce îşi închipuia el că sunt împuşcături în depărtare. Apoi, a citit pentru a treia oară propunerea cu privire la

proiectul construirii unei noi capitale federale şi rapoartele consilierilor săi.

În dimineaţa următoare, Eduardo, îmbrăcat în acelaşi costum pe care îl purtase în ziua sosirii sale, a fost întâmpinat de secretarul său cu ştirea că lovitura de stat a eşuat; după lupte de stradă violente, l-a informat el pe preşedintele său care asculta deosebit de atent, vechiul regim a recâştigat puterea, dar nu fără pierderi; printre cei omorâţi în timpul ciocnirilor se afla şi generalul Mohammed, şeful statului. Veştile aduse de secretar au fost confirmate oficial la Radio Nigeria în cursul dimineţii. Căpetenia răsculaţilor fusese un oarecare locotenent-colonel Dimka: Dimka şi câţiva ofiţeri inferiori scăpaseră, iar guvernul declarase stare excepţională până la arestarea criminalilor.

Dă o lovitură de stat reuşită şi devii erou naţional, dă greş şi devii un criminal; este aceeaşi diferenţă ca şi în afaceri între a da faliment şi a face avere, îşi zise Eduardo în timp ce asculta buletinul de ştiri. Începuse să-şi facă planuri cum să plece mai repede din Nigeria când, deodată, crainicul făcu un anunţ care îi îngheţă sângele în vine.

— Atâta timp cât colonelul Dimka şi complicii săi se află sub urmărire, aeroporturile din toată ţara rămân închise până la noi ordine.

După ce crainicul şi-a încheiat anunţul, s-a cântat muzică marţială în memoria generalului Mohammed.

Eduardo coborî în hol furios la culme. Ieşi afară şi văzu că hotelul era în continuare înconjurat de gărzi înarmate. Privi cele şase Mercedes-uri goale, parcate la numai câţiva metri depărtare de puştile soldaţilor. Se întoarse în hol, enervat de discuţiile în limbi diferite care ajungeau la el din toate direcţiile. Eduardo se uită în jurul lui: era clar că mulţi eşuaseră la hotel peste noapte şi dormiseră în hol sau la bar. Vru să ia ceva de citit de la standul de cărţi, dar nu mai erau decât patru exemplare dintr-un ghid turistic al Lagosului; se vânduse tot. Autori care nu fuseseră citiţi ani de zile erau acum la mare preţ. Cărţile treceau din mână în mână. Eduardo se întoarse în camera sa, care i se părea din ce în ce mai mult o închisoare şi respinse ideea de a citi a patra oară proiectul privind Noua Capitală Federală. Încercă din nou să ia legătura prin telefon cu ambasadorul Braziliei pentru a vedea dacă poate să obţină o permisie de ieşire din ţară, dat fiind că avea avion personal. La ambasadă nu răspundea nimeni. Coborî pentru a lua prânzul mai devreme, dar constată şi de data aceasta că aproape toate locurile erau ocupate. Eduardo fu plasat la o masă cu nişte nemţi, care discutau îngrijoraţi despre un contract ce fusese semnat de guvern în săptămâna precedentă, înainte de lovitura de stat

eşuată. Se întrebau dacă va mai fi onorat. După câteva minute intră în sală Manuel Rodrigues, care fu plasat la masa alăturată.

După-amiază, Eduardo de Silveira şi-a studiat mâhnit programul pentru următoarele şapte zile. În dimineaţa respectivă ar fi trebuit să fie la Paris pentru a avea o întrevedere cu ministrul de Interne şi de acolo ar fi trebuit să plece cu avionul la Londra pentru a discuta cu preşedintele Departamentului Siderurgic. Agenda lui era completă pentru următoarele nouăzeci şi două de zile, câte mai rămăseseră până în luna mai, când intenţiona să plece în concediu cu familia.

— Anul acesta o să-mi petrec concediul în Nigeria, îi spuse el cu o grimasă de nemulţumire unui asistent de al său.

Ceea ce îl enerva cel mai mult pe Eduardo în situaţia dată era faptul că nu putea să comunice cu lumea din afară. Voia să ştie ce se întâmplă în Brazilia. Era exasperat că nu putea să dea un telefon sau un telex la Paris sau la Londra pentru a explica personal absenţa sa. Ascultă cu sfinţenie Radio Nigeria din oră în oră, în speranţa că se transmite ceva nou. La cinci a aflat că a fost ales, de către Consiliul Militar Suprem, un nou preşedinte care se va adresa naţiunii la televiziune şi la radio în seara aceea la ora nouă.

La opt patruzeci şi cinci Eduardo de Silveira a deschis televizorul; în mod normal acest lucru l-ar fi făcut un subaltern de al său la nouă fără un minut. A stat şi s-a uitat la o nigeriană care a vorbit despre croitorie, apoi a urmărit buletinul meteo şi a avut surpriza să afle că în luna următoare vremea va continua să fie foarte caldă. Eduardo bâţâia nervos din picior în timp ce aştepta mesajul noului preşedinte. La ora nouă, după ce s-a cântat imnul naţional, a apărut pe ecran noul şef de stat, generalul Obasanjo, îmbrăcat în uniformă. El a vorbit mai întâi despre moartea tragică a fostului preşedinte şi de pierderea pe care o reprezintă ea pentru ţară. Apoi a spus că guvernul său va continua să acţioneze pentru binele Nigeriei. Părea stingherit când şi-a cerut scuze tuturor vizitatorilor străini care au avut neplăceri din cauza tentativei de lovitură de stat, dar a explicat că starea excepţională va continua până la capturarea liderilor rebeli şi aducerea lor în faţa justiţiei. El a confirmat că toate aeroporturile vor rămâne închise până la arestarea locotenent-colonelului Dimka. Noul preşedinte şi-a încheiat alocuţiunea spunând că celelalte forme de comunicaţii vor fi deschise din nou cât mai curând posibil. S-a cântat pentru a doua oară imnul naţional. Eduardo se gândea la milioanele de dolari pe care avea să le piardă stând încarcerat în acea cameră de hotel, în timp ce avionul său personal stătea degeaba pe pista de decolare aflată doar la câţiva kilometri de acolo. Unul dintre directorii săi a deschis o listă de pariuri în legătură

cu durata de timp necesară autorităţilor pentru a-l prinde pe locotenent-colonelul Dimka; nu i-a spus lui Silveira că aproape toţi considerau că e nevoie de o lună de zile.

Eduardo a coborât la restaurant în costumul pe care îl purtase şi cu o zi înainte. Un chelner tânăr l-a plasat la o masă cu nişte francezi care sperau să obţină un contract pentru executarea unor operaţii de forare pe teritoriul statului nigerian. Şi de data aceasta Eduardo a făcut semn cu mâna în sensul că nu înţelege limba atunci când au vrut să-l includă în conversaţia lor. Exact în momentul acela ar fi trebuit să stea de vorbă cu ministrul de Interne francez, nu cu nişte sondori francezi. A încercat să se concentreze asupra supei îndoite cu apă, întrebându-se cât va mai trece până li se va servi apă chioară. La un moment dat a apărut şeful de sală, care, pe locul rămas liber la masă, l-a plasat pe Manuel Rodrigues. Nici unul dintre cei doi bărbaţi n-a dat vreun semn de recunoaştere. Eduardo se lupta cu el însuşi neştiind ce să facă: să părăsească masa sau să se comporte ca şi cum vechiul său rival era încă în Brazilia. A decis că cea de a doua atitudine era mai demnă. Francezii s-au lansat într-o discuţie aprinsă asupra datei când vor putea să plece din Lagos. Unul din ei a declarat emfatic că, după câte a auzit el de la o autoritate foarte înaltă, guvernul nu va deschide aeroporturile până ce nu va aresta până la unul pe cei implicaţi în lovitura de stat şi că acest lucru s-ar putea să dureze o lună de zile.

— Ce? izbucniră deodată cei doi brazilieni în limba engleză.

— Eu nu pot să stau aici o lună, spuse Eduardo.

— Nici eu, spuse Manuel Rodrigues.

— Va trebui să staţi cel puţin până la arestarea lui Dimka, le-o tăie unul dintre francezi în engleză. Aşa că nu vă agitaţi.

Brazilienii şi-au continuat masa în tăcere. Când a terminat de mâncat, Eduardo s-a ridicat şi, fără să se uite direct la Rodrigues, a spus noapte bună în portugheză. Vechiul rival şi-a înclinat capul ca răspuns la salut.

În ziua următoare nu s-a mai auzit nimic nou. Hotelul a rămas înconjurat de soldaţi şi spre seară Eduardo, pierzându-şi răbdarea, nu a mai vrut să ia legătura cu nici unul din oamenii săi. S-a dus la cină şi, când a intrat în restaurant, l-a văzut pe Manuel Rodrigues stând singur la o masă într-un colţ. Rodrigues şi-a ridicat privirea şi a părut să ezite pentru o clipă, dar apoi i-a făcut semn din cap lui Eduardo. Şi Eduardo a ezitat la început, dar apoi s-a îndreptat încet spre Rodrigues şi s-a aşezat la masă în faţa lui. Rodrigues i-a turnat un pahar de vin. Eduardo, care bea foarte rar, l-a dat pe gât. La început conversaţia s-a legat mai greu, dar cum amândoi au consumat destul de mult vin, s-au relaxat şi au început să se simtă bine unul în compania celuilalt. Când

a sosit cafeaua, Manuel îi spunea lui Eduardo ce are de gând cu ţara aceea părăsită de Dumnezeu.

— Nu mai dai curs afacerii chiar dacă ţi se acordă contractul de construire a portului? întrebă Eduardo.

— Bineînţeles că nu, spuse Rodrigues, fără să se arate surprins că Silveira era la curent cu faptul că îl interesa contractul de construire a portului. M-am retras de pe lista restrânsă cu o zi înainte de lovitura de stat. Aveam intenţia să mă întorc în Brazilia în dimineaţa aceea de joi.

— Poţi să-mi spui de ce te-ai retras?

— În primul rând din cauza problemelor legate de forţa de muncă şi apoi din cauza supraaglomerării portului.

— Nu cred că înţeleg, spuse Eduardo, înţelegând prea bine, dar curios să afle dacă Rodrigues culesese unele detalii care scăpaseră oamenilor săi.

Manuel Rodrigues făcu o pauză pentru a ingera faptul că bărbatul pe care l-a considerat timp de peste treizeci de ani cel mai periculos adversar al său era pe punctul de a afla acuma de la el nişte amănunte preţioase. În timp ce sorbea din cafea, Manuel cântări situaţia. Eduardo nu scoase nici o vorbă.

— În primul rând, trebuie să ştii că este o lipsă teribilă de mână de lucru calificată şi, pe deasupra, este sistemul ăsta nebunesc privind procentajul angajaţilor.

— Ce sistem? întrebă Eduardo cu un aer inocent.

— Proporţia în care guvernul permite oamenilor din ţara cu care a încheiat contractul să lucreze în Nigeria.

— De ce ar fi asta o problemă? întrebă Eduardo aplecându-se înainte.

— Potrivit legii, trebuie să angajezi cincizeci de indigeni la un străin, astfel că, aş putea să aduc numai douăzeci şi cinci din oamenii cei mai buni pentru a organiza un contract de cincizeci de milioane de dolari şi ar trebui să mă descurc cu nigerieni la toate nivelurile. Guvernanţii îşi rup gâtul cu acest sistem nenorocit; ei nu se pot aştepta ca nişte oameni necalificaţi, fie albi, fie negri, să devină peste noapte tehnicieni experimentaţi. Totul e legat de mândria lor naţională. Ar trebui să le spună cineva că nu pot să-şi permită acest soi de mândrie dacă vor să ducă treaba la bun sfârşit la un preţ rezonabil. Calea pe care au pornit-o duce în mod sigur la faliment. Mai mult, nemţii au atras deja tot ce era mai bun în materie de mână de lucru calificată pentru proiectele legate de construirea şoselelor.

— Bine, spuse Eduardo, dar există nişte reglementări care, oricât de stupide ar fi, acoperă toate eventualităţile, şi atâta timp cât eşti sigur că plata este garantată...

Manuel ridică mâna pentru a opri debitul verbal al lui Eduardo.

— Asta este o altă problemă. Nu poţi să fii sigur. Luna trecută guvernul nu a mai recunoscut un contract mare cu o companie siderurgică internaţională. În felul acesta respectiva companie, care se bucura de o bună reputaţie, a dat faliment. Guvernul ar fi capabil să-mi joace şi mie aceeaşi festă. Şi dacă nu-ţi plăteşte, cui îi ceri despăgubiri? Consiliului Militar Suprem?

— Dar problema portului?

— Portul este supraaglomerat. O sută şaptezeci de vase aşteaptă până la şase luni ca să descarce marfă pe care au adus-o. În plus, există o taxă de locaţie de cinci mii de dolari pe zi şi numai mărfurile perisabile au prioritate.

— Dar există întotdeauna o soluţie în astfel de situaţii, spuse Eduardo. Se poate da mită.

— Nu ţine, Eduardo. Cum poţi să sari peste rând când toate cele o sută şaptezeci de vase l-au mituit deja pe comandantul portului? Şi să nu-ţi imaginezi că dacă nu încasezi chiria pentru apartamentul în care stă una din amantele sale aceasta va ajuta la ceva, spuse Rodrigues cu un rânjet. În cazul lui trebuie să-i procuri şi amantă.

Eduardo îşi ţinu răsuflarea, dar nu spuse nimic.

— Gândeşte-te, continuă Rodrigues, dacă situaţia se înrăutăţeşte, comandantul portului va deveni singurul om din ţară care va fi mai bogat decât tine.

Eduardo râse pentru prima oară în trei zile.

— Să ştii, Eduardo, că am avea un profit mai mare dacă am construi o salină în Siberia.

Eduardo râse din nou. Cei câţiva oameni din compania Prentino şi din personalul lui Rodrigues, care mâncau la mesele alăturate, se uitau la patronii lor şi nu le venea să-şi creadă ochilor.

— Ai venit pentru contractul cel mare, noua capitală de la Abuja? întrebă Manuel.

— Da, recunoscu Eduardo.

— Am făcut tot ce mi-a stat în putinţă pentru a ţi se acorda contractul, spuse celălalt pe un ton calm.

— Cum aşa? Exclamă Eduardo mirat. De ce?

— Îmi închipuiam că Abuja îi va da imperiului Prentino foarte multe dureri de cap şi că tu însuţi va trebui să le faci faţă, Eduardo, astfel încât mi-ar rămâne mie câmp liber de acţiune acasă. Gândeşte-te la următorul lucru. De câte ori are loc o recesiune în Nigeria, de unde se reduc în primul rând cheltuielile? De la „oraşul inutil”, cum îi spun localnicii.

— Oraşul inutil? repetă Eduardo.

— Da, şi nu ajută să spui că nu faci nimic dacă nu ţi se plăteşte în avans. Ştii tot atât de bine ca şi mine că o să ai nevoie aici de o sută din cei mai buni oameni ai tăi, care să lucreze cu normă întreagă, pentru a organiza o activitate atât de amplă. Ei vor avea nevoie de hrană, salarii, locuinţe, poate chiar de o şcoală şi un spital. Odată instalaţi aici nu poţi să-i întrerupi din muncă la fiecare două săptămâni pentru că guvernul întârzie cu decontarea cecurilor. Nu e practic şi tu ştii lucrul acesta.

Rodrigues îi turnă lui Eduardo de Silveira încă un pahar de vin.

— Am luat şi aceasta în considerare, spuse Eduardo în timp ce sorbea din vin, dar atunci am avut în vedere sprijinul şefului de stat.

— Cel decedat...

— Înţeleg ce vrei să spui, Manuel.

— Poate că te va susţine şi actualul şef de stat, dar, care va fi atitudinea următorului? În Nigeria au fost trei lovituri de stat în ultimii trei ani.

Eduardo rămase tăcut pentru o clipă, apoi spuse:

— Joci table?

— Da. De ce întrebi?

— Trebuie să fac rost de *nişte* bani cât stau aici.

Manuel râse.

— Ce-ar fi să vii în camera mea? continuă Silveira. Deşi, trebuie să te avertizez că reuşesc întotdeauna să-i bat pe cei din personalul meu.

— Poate că ei reuşesc întotdeauna să piardă, spuse Manuel. Apoi înşfăcă sticla de vin pe jumătate goală şi se ridică de la masă. Cei doi preşedinţi părăsiră restaurantul râzând.

De atunci, au luat prânzul şi cina împreună în fiecare zi. După o săptămână şi oamenii din subordinea lor mâncau la aceleaşi mese. Eduardo putea fi văzut la restaurantul hotelului fără cravată, iar Manuel s-a îmbrăcat pentru prima oară în şort după mulţi ani. În intervalul de două săptămâni care s-a scurs, cei doi rivali au jucat ping-pong, table şi bridge pe o sută de dolari punctul. La sfârşitul fiecărei zile Eduardo datora, chipurile, lui Manuel, aproximativ un milion de dolari, pe care Manuel îi cheltuia bucuros pe cel mai bun vin rămas în pivniţa hotelului.

Deşi fusese văzut de vreo patruzeci de mii de nigerieni în tot atâtea locuri diferite, locotenent-colonelul Dimka nu a fost capturat. Aşa cum a anunţat noul preşedinte, aeroporturile au rămas închise, dar telecomunicaţiile au fost deschise, ceea ce i-a permis lui Eduardo să dea telefoane şi telexuri în Brazilia. Soţia şi fraţii săi îi răspundeau din oră în oră, implorându-l să se întoarcă acasă cu orice preţ: o serie

de decizii privind contracte importante pe tot mapamondul erau ţinute în loc din cauza absenţei sale. Dar mesajul de răspuns al lui Eduardo era întotdeauna acelaşi: cât timp Dimka este în libertate aeroporturile vor rămâne închise.

Într-o joi, în timpul cinei, Eduardo s-a străduit să-i explice lui Manuel de ce a pierdut Brazilia Cupa Mondială. Manuel a respins acuzaţiile grave aduse de Eduardo spunându-i că este prost informat şi că are prejudecăţi. A fost singurul subiect asupra căruia nu s-au înţeles în ultimele trei săptămâni.

— Consider că Zagalo poartă vina întregului fiasco, spuse Eduardo.

— Nu, nu-l poţi acuza pe managerul echipei, spuse Manuel. Vina este a selecţionerilor noştri stupizi, care ştiu mai puţin despre fotbal chiar şi decât tine. N-ar fi trebuit să renunţe la portarul Leao şi, în orice caz, ar fi trebuit să învăţăm din înfrângerea în meciul cu Argentina de anul trecut că metodele noastre sunt depăşite. Trebuie să ataci şi iar să ataci dacă vrei să înscrii goluri.

— Prostii. Avem în continuare cea mai bună apărare din lume.

— Ceea ce înseamnă că, cel mai bun rezultat pe care îl poţi spera este 0—0.

— Niciodată..., începu Eduardo.

— Scuzaţi-mă, domnule.

Ridicându-şi privirea, Eduardo îl văzu pe secretarul său particular care se uită îngrijorat la el.

— Da, ce s-a întâmplat?

— Un telex urgent din Brazilia, domnule.

Eduardo citi primul paragraf, după care, îl rugă pe Manuel să fie atât de amabil să-l scuze câteva minute. Acesta încuviinţă din cap politicos. Când Eduardo se ridică de la masă, alţi şaptesprezece oaspeţi îşi lăsară mâncarea neterminată şi îl urmară grăbiţi în apartamentul său din hotel, unde se adunase deja restul echipei. El se aşeză într-un colţ al camerei şi citi atent telexul. Nimeni nu scotea o vorbă. Abia acum realiza Eduardo de câte zile era întemniţat în Lagos.

Telexul era de la fratele său Carlos. Se referea la proiectul de construire a autostrăzii panamericane, o şosea cu opt fire de circulaţie, care urma să se întindă din Brazilia până în Mexic. Compania Prentino făcuse o ofertă pentru porţiunea care trecea prin mijlocul junglei Amazonului şi trebuia ca până a doua zi la amiază, marţi, să semneze şi să certifice garanţiile băncii. Dar Eduardo uitase cu totul de care marţi era vorba şi de documentul pe care se angajase să-l semneze până a doua zi şi ca termen limită.

— Care este problema? îl întrebă Eduardo pe secretarul său particular. Banco do Brasil a căzut deja de acord cu Alfredo să

acţioneze ca garant. Ce-l împiedică pe Carlos să semneze înţelegerea în absenţa mea?

— Din cauza problemelor legate de asigurări mexicanii cer ca responsabilitatea pentru contract să nu fie asumată de o singură companie. Banca Lloyd din Londra nu vrea să acopere întregul risc dacă este implicată doar o companie. Detaliile se află la pagina şapte a telexului.

Eduardo răsfoi repede paginile. El află că fraţii săi încercaseră deja să facă presiuni asupra băncii Lloyd, dar fără nici un rezultat. E ca şi când ai încerca să convingi o mătuşă care este fată bătrână să ia parte la o orgie publică, se gândi Eduardo, şi ar fi avut mai multe să le spună dacă ar fi fost în Brazilia. Prin urmare, guvernul mexican insista ca respectivul contract să fie asumat de încă o companie de construcţii internaţională care să fie acceptată de Llyod, iar documentele legale trebuiau semnate până a doua zi la prânz ca termen limită.

— Rămâneţi pe loc, le spuse Eduardo oamenilor săi, şi se întoarse în sala de mese singur, târând telexul după el. Rodrigues văzu că e foarte agitat când se aşeză la masă.

— Arăţi ca un om care are o problemă.

— Chiar am, spuse Eduardo. Citeşte asta.

Ochiul experimentat al lui Manuel parcurse telexul reţinând punctele esenţiale. El însuşi făcuse o ofertă pentru proiectul autostrăzii amazoniene şi îşi mai amintea detaliile. La insistenţele lui Eduardo reciti pagina şapte.

— Bandiţi mexicani, spuse el în timp ce îi înapoia lui Eduardo telexul. Cine îşi închipuie ei că sunt ca să-şi permită să-i spună lui Eduardo de Silveira cum trebuie să-şi conducă afacerile. Transmite-le imediat prin telex că eşti preşedintele celei mai mari companii de construcţii din lume şi că n-au decât să se ducă la dracu', dar n-ai să fii de acord cu condiţiile lor stupide. Ştii prea bine că este prea târziu pentru ei să se retragă şi să facă alta ofertă în situaţia în care celelalte sectoare ale autostrăzii sunt gata să înceapă lucrul. Ar pierde milioane. Spune-le că este un bluf, Eduardo.

— Cred că ai dreptate, Manuel, dar orice întârziere acum ar însemna pentru mine pierdere de timp şi de bani, aşa că vreau să dau curs cererii lor şi să caut un partener.

— N-o să poţi să găseşti într-un timp atât de scurt.

— Ba da.

— Pe cine?

Eduardo de Silveira avu o scurtă ezitare.

— Pe tine, Manuel. Vreau să ofer Companiei Internaţionale Rodrigues SA cincizeci la sută din contractul pentru autostrada amazoniană.

Manuel Rodrigues îi aruncă lui Eduardo o privire mirată. Pentru prima oară nu anticipase mişcarea următoare a vechiului său rival.

— Presupun că te-ar putea ajuta să acoperi milioanele pe care mi le datorezi la ping-pong.

Cei doi bărbaţi izbucniră în râs. Apoi, Rodrigues se ridică în picioare şi îşi strânseră mâinile cu un aer grav. Silveira părăsi în fugă restaurantul. Ajuns în cameră, redactă un telex pe care i-l dădu directorului companiei să-l transmită în Brazilia. Textul suna astfel: „Semnează, acceptă condiţiile, partenerul cu o cotă de cincizeci la sută va fi Compania Internaţională de Construcţii Rodrigues SA, Brazilia".

— Vă daţi seama că dacă transmit acest mesaj el capătă un caracter legal?

— Trimite-l, spuse Eduardo.

Eduardo reveni în restaurant. Între timp Manuel comandase cea mai bună şampanie pe care o aveau la hotel. Tocmai când îi cereau chelnerului a doua sticlă şi cântau o versiune plină de haz a şlagărului *Esta Cheganda a hora*, apăru din nou secretarul particular al lui Eduardo, de data aceasta cu două telexuri, unul de la preşedintele lui Banco do Brasil, celălalt de la fratele său Carlos. Amândoi voiau o confirmare în privinţa partenerului pentru proiectul autostrăzii amazoniene. Eduardo deschise a doua sticlă de şampanie fără să se uite la secretarul său.

— Confirmă preşedintelui băncii şi fratelui meu că este vorba de Compania Internaţională de Construcţii Rodrigues SA, spuse el în timp ce umplea paharul gol al lui Manuel. Şi să nu mă mai deranjezi în seara asta.

— Da, domnule, spuse secretarul şi plecă fără să mai zică o vorbă.

Nici unul din cei doi nu-şi putea aminti când s-a vârât în pat în noaptea aceea, dar, în dimineaţa următoare, devreme, Silveira a fost trezit brusc dintr-un somn adânc de secretarul său. Lui Eduardo i-au trebuit câteva minute să digere noutăţile. În noaptea aceea, la ora trei, locotenent-colonelul Dimka fusese capturat în Kano. Toate aeroporturile erau acum din nou deschise. Eduardo ridică receptorul telefonului şi formă trei cifre.

— Manuel, ai aflat noutăţile?... Bine... Atunci trebuie să te întorci cu mine, cu Boeing-ul meu 707. Dacă nu, cine ştie cât mai trebuie să aştepţi până ieşi de aici... Peste o oră în hol... La revedere.

La opt patruzeci şi cinci se auzi o ciocănitură uşoară în uşă. Când deschise, secretarul lui Eduardo îl văzu pe colonelul Usman, care stătea în poziţie de drepţi, aşa cum făcuse şi în zilele de dinainte de lovitura de stat. Ţinea un plic în mână. Eduardo deschise plicul şi găsi

o invitaţie de a lua masa în ziua respectivă cu noul şef al statului, generalul Obasnajo.

— Vă rog să-i transmiteţi scuze domnului preşedinte din partea mea, spuse Eduardo, şi să fiţi atât de amabil să-i explicaţi că sunt nevoit să mă întorc în ţară din cauza unor obligaţii presante.

Colonelul plecă vădit deranjat. Eduardo îşi puse costumul, cămaşa şi cravata pe care le purtase în ziua când a venit în Nigeria, luă liftul până la parter şi se duse în hol unde se întâlni cu Manuel, care era îmbrăcat, ea de obicei, în blugi şi cu un tricou. Cei doi preşedinţi ieşiră din hotel şi se urcară în Mercedes-ul din capul coloanei. Cele şase maşini porniră spre aeroport. Colonelul, care stătea acum în faţă, lângă şofer, n-a îndrăznit pe parcursul călătoriei să se adreseze nici unuia din cei doi distinşi brazilieni. Aceştia, avea să-i spună el noului preşedinte al statului mai târziu, păreau preocupaţi de proiectul unei autostrăzi amazoniene şi discutau despre responsabilitatea care avea să fie împărţită între cele două companii ale lor.

N-au mai trecut pe la vamă întrucât nici unul din ei nu voia să scoată altceva din ţară în afară de persoana lui. Coloana de maşini s-a oprit lângă Boeing-ul 707 albastru-argintiu al lui Eduardo. Oamenii din ambele companii s-au urcat în partea din spate a avionului, absorbiţi şi ei în discuţii despre proiectul autostrăzii amazoniene.

Un caporal sări din maşina din capul coloanei şi deschise portiera din spate pentru a le permite celor doi preşedinţi să meargă direct la scara avionului şi să se urce în partea din faţă.

Când coborî din Mercedes, Eduardo fu salutat prompt de şoferul nigerian.

— La revedere, domnule, zise el, dezvelindu-şi din nou şirul de dinţi albi.

Eduardo nu spuse nimic.

— Sper, adăugă caporalul politicos, că aţi încheiat afaceri bune cât aţi stat în Nigeria.

Primul miracol

A doua zi urma să fie anul 1 al erei creştine, dar nu-i spusese nimeni.

Dacă i-ar fi spus cineva, tot n-ar fi înţeles, deoarece el ştia că este anul patruzeci şi trei al domniei împăratului şi, oricum, îl preocupau alte lucruri. Mama sa era încă supărată pe el, dar trebuia să admită că fusese rău în ziua aceea, chiar şi după criteriile unui băiat de treisprezece ani obişnuit. Nu a spart cu intenţie ulciorul când l-a trimis la fântână să ia apă. A încercat să-i explice mamei că nu din vina lui s-a împiedicat de o piatră. Asta, cel puţin, era adevărat. Ceea ce nu-i spusese era faptul că în momentul respectiv alerga după un câine vagabond. Şi pe urmă a mai fost rodia aceea; de unde să fi ştiut că era ultima şi că tatăl său dăduse de gustul rodiilor? Băiatul se temea că atunci când se va întoarce tatăl său îl va snopi din nou în bătaie. Îşi amintea de ultima, când două zile n-a putut să stea jos de durere, iar cicatricele roşii n-au dispărut complet decât după vreo trei săptămâni.

Se aşeză pe pervaz, într-un colţ întunecat al camerei sale, încercând să găsească o cale de a se reabilita în ochii mamei, acum când l-a dat afară din bucătărie. Du-te şi joacă-te afară, insistase ea, după ce el îşi vărsase nişte ulei pe tunică. Dar ideea nu-l amuză prea mult, deoarece nu i se dădea voie să se joace decât singur. Tatăl său îi interzisese să se amestece cu băieţii localnici. Ce mult ura această ţară; de s-ar întoarce odată acasă la prietenii săi; câte ar avea de făcut. Dar, să mai treacă aceste trei săptămâni şi va putea... Uşa se deschise brusc şi în cameră apăru mama. Era îmbrăcată în rochia neagră subţire care era pe placul localnicilor: îi ţinea răcoare, îi explicase ea tatălui băiatului. Acesta mormăise că nu este de acord, astfel că, seara, înainte de a veni el, se schimba întotdeauna şi îşi punea una din rochiile pe care le purta de obicei acasă, în ţară.

— Ah, aici erai, spuse ea adresându-se fiului său care stătea ghemuit.

— Da, mamă.

— Visezi cu ochii deschişi, ca de obicei. Ei bine, trezeşte-te, pentru că am nevoie să te duci în sat şi să cumperi ceva de mâncare.

— Da, mamă, mă duc imediat, spuse băiatul şi sări de pe pervaz.

— Cel puţin aşteaptă să auzi ce vreau.

— Iartă-mă, mamă.

— Te rog să asculţi cu atenţie. Şi începu să numere pe degete în timp ce vorbea. Am nevoie de un pui, stafide, smochine, curmale

şi... ah, da, două rodii.

Băiatul roşi când auzi de rodii şi îşi fixă privirea în podea, sperând că ea a uitat. Mama scoase două monede mici din punguţa de piele care-i atârna de cordon şi, înainte de a i le înmâna, îl puse să repete instrucţiunile.

— Un pui, stafide, smochine, curmale şi două rodii, spuse el răspicat, ca şi când ar fi recitat din poetul modern Virgiliu.

— Şi ai grijă să-ţi dea restul corect, adăugă ea. Nu uita niciodată că localnicii sunt toţi hoţi.

— Da, mamă... Băiatul ezită o clipă.

— Dacă ai să ţii minte tot şi ai să aduci restul corect, s-ar putea să uit să-i spun lui tata de ulciorul spart şi de rodii.

Băiatul zâmbi, băgă cele două monede de argint în buzunarul de la tunică şi ieşi alergând în curte. Santinela dădu la o parte bara mare de lemn care fixa poarta masivă, dar băiatul se strecură printr-o gaură şi, întorcându-se către santinelă, îi zâmbi.

— Ai necazuri din nou? strigă acesta după el.

— Nu, de data asta nu, replică băiatul. Cred că am să scap.

Îi făcu semn cu mâna şi o porni grăbit spre sat fredonând o melodie care-i amintea de ţara sa. Mergea pe mijlocul cărării şerpuitoare pe care localnicii aveau tupeul să o numească drum. I se părea că jumătate din timp şi-l pierde scoţând pietricele din sandale. Dacă tatăl lui ar fi fost numit aici pentru o perioadă mai lungă, el ar fi făcut nişte schimbări; atunci ar fi avut un drum ca lumea, drept şi suficient de lat pentru a putea fi străbătut de un car. Între timp, mama sa ar fi făcut o selecţie printre fetele care serveau în casă. Nici una nu ştia să pună masa sau să pregătească o mâncare, cel puţin în condiţii igienice. Pentru prima oară în viaţă a văzut-o pe mama lui făcând treabă în bucătărie, dar era sigur că nu va mai fi cazul în viitor, deoarece ei se vor întoarce cu toţii acasă, tatăl său fiind pe punctul de a-şi încheia misiunea.

În timp ce mergea îl învăluiau razele soarelui care cobora spre asfinţit; era un soare roşu, imens, acelaşi roşu ca al tunicii tatălui său. Din cauza căldurii începu să transpire şi i se făcu sete. Poate că îi vor rămâne destui bani ca să-şi cumpere o rodie. Era nerăbdător să ducă una acasă, în ţara sa, ca să le arate prietenilor ce mari sunt rodiile în acest ţinut barbar. Marcus, prietenul său cel mai bun, a văzut, fără îndoială, unele la fel de mari, deoarece tatăl său a comandat o armată întreagă în aceste locuri, dar ceilalţi colegi de clasă vor fi impresionaţi.

Satul în care trebuia să ajungă era la numai vreo doi kilometri de casă, iar poteca plină de praf se întindea de-a lungul unui munte la poalele căruia se deschidea o vale largă. Drumul era deja plin de

călători care mergeau să caute un adăpost în sat. Toţi coborâseră din munţi la ordinul expres al tatălui său, care fusese învestit cu autoritate chiar de către împărat. Când va împlini şaisprezece ani va intra şi el în serviciul împăratului. Prietenul său Marcus voia să fie soldat şi să cucerească restul lumii. Pe el însă îl interesau mai mult legile şi apoi voia să-i înveţe pe păgânii de pe meleagurile străine obiceiurile ţării sale.

Marcus îi spusese:

— Eu am să-i cuceresc, iar tu ai să-i guvernezi.

I-a atras atenţia prietenului său că face o separare între inteligenţă şi forţa musculară, dar acesta nu a părut impresionat şi l-a scufundat în cea mai apropiată baie.

Băiatul îşi iuţi pasul deoarece ştia că trebuie să se întoarcă acasă înainte de a dispărea soarele în spatele munţilor. Tatăl său îi spusese de multe ori că trebuie să se asigure întotdeauna să ajungă acasă înainte de a apune soarele. Îşi dădea seama că tatăl său nu se bucura de popularitate în rândul localnicilor. El îşi avertizase fiul că, atâta timp cât e lumină şi cei din jur pot să vadă ce se întâmplă, nimeni n-ar îndrăzni să-i facă vreun rău, dar, de îndată ce se întunecă, se poate întâmpla orice. De un lucru era sigur: când va fi mare nu se va face nici perceptor, nici cenzor.

Când ajunse în sat, constată că pe uliţele înguste şi întortocheate, străjuite de căsuţe albe, era o mare forfotă de oameni, care veniseră din toate regiunile învecinate, din ordinul tatălui său, ca să fie înregistraţi în cadrul recensământului ce se făcea cu scopul de a li se fixa impozitele. Băiatul îi alungă pe plebei din mintea sa. (Marcus îl învăţase să le spună la toţi străinii plebei). Când intră în piaţă, îl alungă şi pe Marcus din minte şi începu să se concentreze asupra produselor pe care le voia mama sa. Nu mai trebuie să facă nici o greşeală de data asta, altminteri se va alege din nou cu o bătaie de la tatăl său. Începu să alerge de colo-colo printre tarabe, cercetând produsele cu atenţie. Unii dintre localnici se uitau cu uimire la băiatul cu păr şaten cârlionţat şi cu un nas drept, ferm. Spre deosebire de cea mai mare parte a lor, părea să nu aibă nici o imperfecţiune şi să nu sufere de nici o boală. Alţii întorceau capul când îl vedeau; la urma urmei a venit din ţara stăpânitorilor lor. Băiatul nu se gândea la aceste lucruri. Observase doar că pielea lor era arsă şi ridată din cauza soarelui prea puternic. Ştia că soarele prea puternic îţi face rău: te îmbătrâneşte înainte de vreme, îl prevenise preceptorul său.

La ultima tarabă, băiatul văzu o bătrână care se tocmea pentru un pui viu, neobişnuit de gras. Când se îndreptă spre bătrână, aceasta fugi speriată, renunţând la orătanie. El îşi pironi privirile asupra ţăranului care vindea la tarabă, dar se hotărî să nu se târguiască. Era

sub demnitatea lui. Arătă spre pui şi îi dădu omului un dinar. Acesta muşcă moneda rotundă de argint şi privi capul lui Cezar August, stăpânitorul unei jumătăţi a lumii (când preceptorul său îi vorbise, la o lecţie de istorie, despre izbânzile împăratului, îşi amintea că se gândise la următorul lucru: sper că Cezar nu va cuceri întreaga lume înainte de a avea şansa să particip şi eu la aceasta). Ţăranul continua să se holbeze la moneda de argint.

— Hai, grăbeşte-te, n-am timp de pierdut, spuse băiatul pe tonul cu care ar fi vorbit tatăl său.

Localnicul nu răspunse, căci nu înţelegea ce spunea băiatul. Tot ce ştia cu certitudine era faptul că n-ar fi fost înţelept din partea lui să-l supere pe invadator. Ţăranul apucă hotărât puiul de gât şi, scoţând un cuţit de la cingătoare, îi tăie capul dintr-o mişcare şi îi dădu băiatului pasărea moartă. Apoi îi înapoie câteva monede locale, care aveau imprimate pe ele chipul unui bărbat pe care tatăl îl numea „acel Irod fără valoare". Băiatul continuă să-şi ţină mâna întinsă şi localnicul îi puse în palmă toţi talanţii de bronz pe care îi avea, rămânând fără nici unul. Apoi băiatul se mută la altă tarabă, de data aceasta arătând spre nişte saci care conţineau stafide, smochine şi curmale. Vânzătorul de aici îi puse câte o măsură din fiecare şi primi de la băiat cinci monede cu „Irod fără valoare". Omul fu pe punctul să protesteze, dar băiatul îl privi fix în ochi, aşa cum îl văzuse pe tatăl său făcând deseori. Ţăranul bătu în retragere şi îşi plecă capul.

— Ei bine, ce mai voia mama? Îşi scormoni creierii. Un pui, stafide, curmale, smochine şi... desigur, două rodii. Se învârti printre tarabele cu fructe proaspete şi alese trei rodii. Desfăcând una din ele, începu să mănânce scuipând sâmburii pe jos. Îi dădu vânzătorului cei doi talanţi de bronz care îi mai rămăseseră, mulţumit că îndeplinise dorinţele mamei sale şi că se putea întoarce acasă şi cu unul dintre dinarii de argint. Chiar şi tatăl său va fi impresionat de acest lucru. Termină de mâncat rodia şi o porni încet, cu braţele încărcate, spre casă, încercând să evite câinii vagabonzi care i se băgau mereu printre picioare. Aceştia lătrau şi uneori se repezeau la glezne: nu ştiau cine este el.

Când ajunse la capătul satului, observă că soarele coborâse deja dincolo de muntele mai înalt. Grăbi pasul, amintindu-şi că tatăl său îl povăţuise să ajungă acasă înainte de a se lăsa întunericul. În timp ce mergea pe drumul îngust acoperit cu pietriş, cei care se îndreptau spre sat se ţineau la o distanţă plină de respect, astfel că putea să vadă ce se întâmplă în faţa lui, dar nu foarte departe, deoarece căra o mulţime de lucruri în braţe. La un moment dat, observă la o mică distanţă în faţa lui un om cu barbă - tatăl său îi spusese că numai oamenii leneşi şi murdari obişnuiesc să poarte barbă

- îmbrăcat în nişte haine zdrenţăroase după care puteai să-ţi dai seama că făcea parte din neamul lui Iacob. Bărbatul trăgea un măgar îndărătnic, care, la rândul lui, căra o femeie voinică. Femeia era îmbrăcată, după cum o cereau obiceiurile lor, în negru din cap până în picioare. Băiatul fu pe punctul de a le ordona să se dea la o parte, dar bărbatul lăsă măgarul la marginea drumului şi intră într-o casă care, după inscripţia care se vedea, părea să fie un han.

În ţara sa o asemenea dărăpănătură n-ar fi fost niciodată luată în discuţie de consilierii locali pentru a servi drept loc de refugiu pentru cei care erau dispuşi să plătească. Dar băiatul îşi dădea seama că în această săptămână chiar şi o rogojină pe care să-ţi pui capul putea fi considerată un lux. Omul cu barbă reapăru în uşă citindu-i-se disperarea pe chipul obosit. Era clar că nu se mai găseau camere la han.

Băiatul ar fi putut să-i spună acest lucru de la bun început şi se întreba ce va face omul, deoarece altă casă la care să tragă nu mai era pe acolo. Nu că îl interesa neapărat; din partea lui puteau să doarmă şi afară. De altfel, se părea că asta or să şi facă. Omul cu barbă îi spunea ceva femeii şi arăta cu mâna în spatele hanului. Fără alte vorbe, el îndreptă măgarul în direcţia pe care o indicase. Băiatul se întreba ce putea să fie în spatele hanului şi, plin de curiozitate, merse pe urmele lor. Când ajunse în dreptul hanului îl văzu pe bărbat încercând să convingă măgarul să intre printr-o uşă deschisă într-un fel de staul. Băiatul urmări trio-ul ciudat şi se uită prin uşa rămasă întredeschisă să vadă ce fac înăuntru. Staulul, acoperit cu paie murdare, era plin de pui, oi şi vite şi îi amintea băiatului de mirosul degajat de canalele pentru ape menajere construite pe străzile laterale acasă, în ţara sa. I se făcu greaţă. Bărbatul dădu la o parte paiele murdare din mijlocul staulului şi încercă să facă un culcuş curat pentru ei - un lucru aproape imposibil, îşi zise băiatul. După ce se strădui să aranjeze paiele, bărbatul coborî femeia voinică de pe măgar şi o puse cu grijă în paie. Apoi, se duse în partea cealaltă a staulului unde era o iesle din care bea apă un bou. Îşi făcu mâinile căuş, le umplu cu apă din iesle şi se întoarse la femeia voinică.

Băiatul începu să se plictisească şi fu pe punctul de a pleca, dar în momentul acela femeia se aplecă înainte pentru a bea din mâinile bărbatului. Şalul îi căzu de pe cap şi pentru prima oară îi văzu faţa.

Se uita la ea înmărmurit. Nu văzuse niciodată ceva mai frumos. Spre deosebire de cei din neamul ei, avea o piele transparentă, iar ochii erau plini de strălucire. Dar cel mai mult îl impresionă ţinuta ei. Niciodată n-a fost cuprins de o asemenea veneraţie, nici chiar atunci când a ascultat la Senat discursul lui Cezar August.

Pentru o clipă rămase ca vrăjit, dar apoi ştiu ce trebuie să facă.

Intrând prin uşa care rămăsese deschisă, se îndreptă spre femeie, căzu în genunchi în faţa ei şi îi oferi puiul. Ea zâmbi; apoi el îi dădu rodiile; ea zâmbi din nou. Deşertă restul produselor cumpărate în faţa ei, dar ea rămase tăcută. Omul cu barbă aduse din nou apă. Când îl văzu pe tânărul străin, căzu în genunchi vărsând apă pe paie şi îşi acoperi faţa. Băiatul stătu un timp în genunchi, după care se ridică şi se îndreptă încet spre uşa staulului. Înainte de a ieşi, se întoarse şi privi încă o dată lung chipul frumoasei femei. În continuare ea nu scoase nici o vorbă.

Tânărul roman ezită doar o clipă, apoi îşi plecă fruntea.

Se înserase deja când se întoarse fugind pe poteca şerpuitoare pentru a se duce acasă, dar nu-i era frică. Simţea mai curând că făcuse o faptă bună şi, deci, nu i se putea întâmpla nimic rău. Privi în sus spre cer şi văzu chiar deasupra lui prima stea, care strălucea atât de puternic la răsărit încât se miră de ce nu vedea şi altele. Tatăl său îi spusese că nu se vedeau aceleaşi stele în toate ţările, aşa încât, el alungă nedumerirea din minte, înlocuind-o cu îngrijorarea de a nu fi acasă înainte de căderea întunericului. În faţa lui drumul era acum liber, astfel că putea să meargă repede. Dar era încă departe de a se afla în siguranţă când auzi prima oară cântece şi chiuituri. Se întoarse să vadă de unde venea primejdia, scrutând înălţimile de deasupra lui. La început nu înţelegea ce se întâmplă. Apoi identifică pe o pajişte, nevenindu-i să-şi creadă ochilor, nişte păstori care ţopăiau, cântau, chiuiau şi băteau din palme. Băiatul observă că oile se aflau în siguranţă într-un ţarc la marginea pajiştei. Marcus îi spusese că, uneori, păstorii din această ţară făceau multă zarvă în timpul nopţii, deoarece credeau că în felul acesta alungă spiritele rele. Cum puteau să fie atât de proşti, se întrebă băiatul. Deodată cerul fu străbătut de un fulger, iar câmpia fu învăluită într-o lumină strălucitoare. Păstorii căzură în genunchi, tăcuţi, cu ochii aţintiţi spre cer timp de câteva minute, ca şi când ar fi ascultat ceva cu cea mai mare atenţie. Apoi totul se scufundă din nou în întuneric.

Băiatul o luă la fugă spre casă cât putu de repede; voia să se ştie în siguranţă dincolo de zid, să audă închizându-se în urma lui poarta masivă şi să-l vadă pe centurion punând la loc bara de lemn. Ar fi alergat tot drumul dacă nu ar fi zărit în faţa lui ceva care îl făcu să se oprească brusc. Tatăl său îl învăţase să nu arate niciodată că îi este teamă în faţa unei primejdii. Băiatul îşi ţinu respiraţia ca să nu se creadă cumva că este speriat. De fapt, era speriat, dar păşi mândru înainte, hotărât să nu se dea la o parte de pe potecă. Când ajunseră faţă în faţă, fu cuprins de uimire.

Înaintea lui văzu trei cămile, pe care stăteau călare trei bărbaţi. Aceştia se uitau în jos la el. Primul era îmbrăcat în auriu şi cu o mână

proteja ceva ce ţinea ascuns sub mantie. La şold îi atârna o sabie mare cu teaca bătută cu tot felul de pietre rare. Unele dintre ele băiatul nici nu le cunoştea. Al doilea era înveşmântat în alb şi ţinea o casetă de argint la piept, în timp ce al treilea era îmbrăcat în roşu şi căra o cutie mare de lemn. Bărbatul înveşmântat în auriu îşi ridică mâna şi se adresă băiatului într-o limbă ciudată, pe care n-o mai auzise nici la preceptorul său. Al doilea bărbat încercă în ebraică, dar fără nici un rezultat, şi al treilea recurse la o altă limbă fără să obţină vreun răspuns de la băiat.

Băiatul îşi încrucişă braţele pe piept, le spuse cine este, unde se duce şi îi întrebă încotro se îndreaptă. Spera că vocea lui ascuţită nu-i trădează teama. Cel îmbrăcat în auriu răspunse primul şi îl întrebă pe băiat în limba lui.

— Unde este împăratul de curând născut al iudeilor? Fiindcă I-am văzut steaua la răsărit şi am venit să ne închinăm Lui.

— Împăratul Irod locuieşte dincolo de...

— Nu vorbim de împăratul Irod, spuse al doilea bărbat, pentru că el nu este decât un împărat al oamenilor cum suntem noi.

— Vorbim, spuse al treilea, despre Împăratul Împăraţilor şi am venit să-i oferim daruri de aur, tămâie şi mir.

— Nu ştiu nimic despre Împăratul Împăraţilor, spuse băiatul, devenind mai încrezător. Eu nu-l recunosc decât pe Cezar August, împăratul lumii cunoscute.

Bărbatul îmbrăcat în auriu îşi scutură capul şi, arătând spre cer, îl întrebă pe băiat:

— Vezi steaua aceea strălucitoare la răsărit? Cum se numeşte satul asupra căruia străluceşte?

Băiatul privi steaua şi, într-adevăr, satul de dedesubt se distingea mai bine decât sub razele soarelui.

— Dar nu este decât Betleem, spuse băiatul râzând. N-o să găsiţi un împărat al împăraţilor acolo.

— Tocmai acolo o să-l găsim, spuse cel de-al doilea mag, căci preotul cel mai de seamă al lui Irod ne-a spus:

„Şi tu, Betleeme, ţara lui Iuda,
Nu eşti nicidecum cea mai neînsemnată dintre căpeteniile lui Iuda;
Căci din tine va ieşi o Căpetenie,
Care va fi Păstorul poporului Meu Israel.”

— Nu poate să fie adevărat, spuse băiatul aproape ţipând la ei. Cezar August cârmuieşte Israelul şi toată lumea cunoscută.

Dar cei trei bărbaţi nu acordară atenţie cuvintelor sale şi îşi

continuară drumul spre Betleem.

Băiatul, aflat în plin mister, o porni pe ultima porţiune a drumului spre casă. Deşi cerul devenise negru ca smoala, ori de câte ori îşi întorcea privirea spre Betleem, satul se distingea clar sub lumina strălucitoare a stelei. O luă din nou la goană spre casă şi îi veni inima la loc când îi zări contururile în faţa lui.

Când ajunse la poartă, mare de lemn, bătu tare de mai multe ori. În cele din urmă apăru un centurion, cu sabia scoasă, ţinând o făclie aprinsă în mână, vrând să vadă cine îi tulbură garda. Când îl văzu pe băiat se încruntă.

— Tatăl tău e toarte furios. S-a întors la apusul soarelui şi tocmai voia să trimită o patrulă după tine.

Băiatul o zbughi pe lângă centurion şi alergă până în casă. Aici îl găsi pe tatăl său care se adresa unui sergent din gardă. Mama sa stătea lângă el plângând.

Când îşi văzu fiul, tatăl strigă:

— Unde ai fost?

— La Betleem.

— Da, ştiu, dar de ce te-ai întors atât de târziu? Nu ţi-am spus de nenumărate ori să vii acasă înainte de a se întuneca? Vino imediat în camera mea.

Băiatul se uită neputincios la mama lui care continua să plângă, dar nu dintr-un sentiment de uşurare, şi îşi urmă tatăl în camera sa. Sergentul din gardă îi făcu cu ochiul când trecu pe lângă el, dar băiatul ştia că nimic nu-l mai poate salva. Tatăl său intră înaintea lui şi se aşeză pe un taburet de piele de lângă masa de scris. Apăru şi mama, care rămase tăcută la uşă.

— Acum spune-mi exact unde ai fost şi de ce ţi-a trebuit atât de mult timp ca să te întorci. Ai grijă să-mi spui adevărul.

Băiatul se postă în faţa tatălui său şi îi povesti tot ce s-a întâmplat. Îi spuse cum s-a dus în sat şi a ales cu grijă ce avea de cumpărat şi cum a economisit în felul acesta jumătate din banii pe care îi dăduse mama. Cum pe drumul de întoarcere a văzut călare pe un măgar o femeie trupeşă, care a vrut să tragă la han, dar nu a găsit loc; explică de ce i-a dat produsele pe care le cumpărase. În continuare, îi descrise pe păstorii care chiuiau şi se băteau cu pumnul în piept până ce a apărut o lumină puternică pe cer şi toţi au căzut în genunchi păstrând tăcere. În sfârşit, îi spuse tatălui de cei trei bărbaţi în veşminte scumpe care îl căutau pe împăratul împăraţilor.

Pe tată îl supărară spusele fiului său.

— Ce-i cu povestea asta? strigă el. Ia spune-mi, l-ai găsit pe Împăratul Împăraţilor?

— Nu, tată. Nu l-am găsit, răspunse el, uitându-se la tatăl său

care se ridicase şi începuse să măsoare camera în lung şi în lat.

— Poate că există şi o explicaţie mai simplă pentru faptul că faţa şi degetele tale sunt mânjite cu suc de rodii.

— Nu, tată. Am cumpărat o rodie în plus după ce am făcut toate cumpărăturile şi, chiar şi aşa am reuşit să economisesc un dinar de argint.

Băiatul îi dădu mamei moneda crezând că acest lucru va confirma cele povestite de el. Dar la vederea monedei tatăl se înfurie şi mai mult. Se opri din mers şi se uită fix în ochii fiului său.

— Ai cheltuit celălalt dinar pentru tine şi, deci, nu ai cu ce să-l justifici.

— Nu-i adevărat, tată, eu...

— Atunci îţi mai dau o şansă, cu condiţia să spui adevărul, zise tatăl său aşezându-se din nou pe scaun. Dacă mă minţi, băiatule, am să-ţi trag o bătaie s-o ţii minte toată viaţa.

— Ţi-am spus deja adevărul, tată.

— Ascultă-mă atent, fiule. Noi ne-am născut romani, ne-am născut să stăpânim lumea, deoarece legile şi obiceiurile noastre sunt verificate şi prezintă încredere. Ele s-au bazat întotdeauna ferm pe o cinste absolută. Romanii nu mint niciodată; în aceasta constă forţa noastră şi slăbiciunea inamicilor noştri. De aceea noi conducem, iar alţii sunt conduşi. Şi atâta timp cât lucrurile vor sta aşa, Imperiul Roman nu va cădea. Înţelegi ce spun, fiul meu?

— Da, tată, înţeleg.

— Atunci vei înţelege şi de ce este absolut necesar să spui adevărul.

— Dar, tată, nu am minţit.

— Atunci nu mai ai scăpare, spuse el cu mânie. Şi nu-mi mai rămâne decât un singur mod de a trata această problemă.

Mama voia să vină în ajutorul fiului său, dar ştia că orice protest era inutil. Tatăl se ridică de pe scaun, îşi scoase cureaua cu care era încins peste mijloc şi o îndoi lăsând cataramele de alamă grele în partea exterioară. Îi porunci fiului să stea aplecat. Băiatul se supuse fără nicio ezitare; tatăl îşi ridică centura deasupra capului şi lovi cu toată puterea în copil. Acesta nu tresări şi nu crâcni deloc. Mama îşi întoarse privirea şi începu să plângă. După ce îi administră şi a douăsprezecea lovitură, tatăl îi porunci să se ducă în camera sa. Băiatul ieşi fără o vorbă şi mama îl urmă supraveghindu-l în timp ce urca scările. Apoi se duse repede în bucătărie şi luă nişte ulei de măsline şi alifii care, spera ea, îi vor alina fiului ei durerea provocată de răni. Când urcă în camera lui cu borcănelele, îl găsi deja culcat. Se duse lângă pat şi trase cearşaful. Băiatul se întoarse cu faţa în jos, iar mama pregăti unguentele. Apoi îi ridică încet cămaşa de noapte de

teamă să nu-i mărească durerile. Îi privi trupul şi nu-i veni să creadă.

Pe pielea băiatului nu era nici o urmă.

Îşi plimbă uşor degetele pe trupul lui şi constată că avea o piele catifelată de parcă tocmai s-ar fi îmbăiat. Îl întoarse cu faţa în sus, dar nu văzu nici un semn. Îl acoperi imediat cu cearşaful.

— Nu-i spune nimic lui tata şi scoate-ţi din minte ce-ai văzut pentru totdeauna, deoarece, chiar şi istorisirea acelor lucruri l-ar înfuria.

— Da, mamă.

Mama se aplecă şi stinse lumânarea de lângă pat; luă unguentele nefolosite şi se îndreptă în vârful picioarelor spre uşă. În prag, care era uşor luminat, se întoarse spre fiul ei şi îi spuse:

— Pontius, acum ştiu că ai spus adevărul.

Un gentleman perfect

Nu l-aş fi cunoscut niciodată pe Edward Shrimpton dacă nu ar fi avut nevoie de un prosop. Stătea gol lângă mine uitându-se uluit la o bancă din faţa lui şi bolborosind:

— Aş fi putut să jur că am lăsat blestematul ăla de prosop acolo.

Tocmai ieşisem din saună înfăşurat în prosoape, aşa că, am luat un prosop de pe umărul meu şi i l-am dat. Mi-a mulţumit şi mi-a întins mâna.

— Edward Shrimpton, a spus el zâmbind.

I-am luat mâna şi mă întrebam cum trebuie să arătăm stând acolo, în vestiarul sălii de gimnastică a Clubului Metropolitan, spre seară, doi bărbaţi în toată firea strângându-ne mâinile, goi.

— Nu-mi amintesc să vă fi văzut la club până acum, a adăugat el.

— Nu, sunt un membru de dincolo de ocean.

— Aha, din Anglia. Ce vă aduce la New York?

— Am venit pentru o romancieră americană pe care editura mea ar vrea să o publice în Anglia.

— Şi aţi avut vreun succes?

— Da, cred că săptămâna aceasta voi încheia afacerea, dacă agentul va înceta să încerce să mă convingă că autoarea lui este o combinaţie între Tolstoi şi Dickens şi, deci, trebuie să fie plătită corespunzător.

— Nici unul dintre cei doi nu a fost plătit prea bine, dacă memoria nu mă înşală, a spus Edward Shrimpton în timp ce-şi freca energic spatele cu prosopul.

— Acelaşi lucru l-am spus şi eu agentului, care însă a contracarat amintindu-mi că editura mea l-a publicat pe Dickens iniţial.

— Vă sugerez, a spus Edward Shrimpton, să-i *amintiţi* că rezultatul final s-a dovedit profitabil pentru toţi cei interesaţi.

— Am făcut-o, dar, mă tem că acest agent este mai interesat de „clipa de faţă” decât de posteritate.

— Ca bancher, acesta e un sentiment pe care cu greu aş putea să-l dezaprob, deoarece singurul lucru pe care îl avem în comun cu editorii este faptul că, întotdeauna, clienţii noştri încearcă să ne spună o poveste minunată.

— Poate că ar trebui să scrieţi una din ele pentru mine? am spus eu politicos.

— Doamne-fereşte, cred că sunteţi sătul de cât vi se spune că

viaţa fiecăruia dintre noi este un roman, aşa că mă grăbesc să vă asigur că nu este şi cazul meu.

Am râs, căci era reconfortant să nu fii informat de către o cunoştinţă nouă că memoriile ei, dacă ar găsi timpul necesar să le scrie, ar deveni peste noapte un *best-seller*.

— Poate că în viaţa dvs. există o poveste interesantă, dar nu sunteţi conştient de acest lucru, am sugerat eu.

— Dacă aşa stau lucrurile, mă tem că nu am băgat-o în seamă.

Dl. Shrimpton a intrat într-o cabină să se îmbrace şi, după un timp, a ieşit şi mi-a înapoiat prosopul. După aprecierea mea era înalt de aproape un metru optzeci şi cinci. Purta un costum cu dungi subţiri, caracteristic bancherilor din Wall Street. Cu toate că era aproape chel, avea un fizic remarcabil pentru un bărbat care probabil trecuse bine de şaizeci de ani. Doar mustaţa albă stufoasă îi trăda vârsta adevărată, dar avea mai degrabă aerul unui colonel englez în retragere decât al unui bancher new-yorkez.

— Staţi mult în New York? a întrebat el în timp ce scotea din buzunarul interior al hainei un etui de piele. Acesta conţinea o pereche de ochelari cu lentile în formă de semilună pe care şi i-a pus pe vârful nasului.

— Doar săptămâna aceasta.

— Sunteţi cumva liber mâine ca să luăm masa de prânz împreună? a întrebat el uitându-se pe deasupra ochelarilor.

— Da. Oricum n-aş mai putea suporta încă un prânz cu agentul acela.

— Foarte bine, atunci, ce-ar fi să ne întâlnim şi să-mi povestiţi în continuare acţiunea dramatică de capturare a autoarei americane?

— Şi poate că am să descopăr că la urma urmei şi în viaţa dvs. există o poveste demnă de a fi scrisă.

— Nicio speranţă, a spus el, aţi paria pe un perdant dacă v-aţi bizui pe aceasta şi mi-a întins din nou mâna. Ora unu, sufrageria membrilor clubului, vă aranjează?

— Ora unu, sufrageria membrilor clubului, am repetat eu.

În timp ce părăsea vestiarul, m-am dus la oglindă să-mi strâng cravata. În seara aceea luăm cina cu Eric McKenzie, un prieten editor, cel care mi-a propus la vremea respectivă să fiu membru al clubului. Ca să fiu mai exact, Eric McKenzie era mai degrabă prietenul tatălui meu. Ei se cunoscuseră înainte de război într-un concediu petrecut în Portugalia şi, atunci când am fost ales membru al clubului, curând după retragerea tatălui meu, Eric şi-a asumat sarcina de a lua masa cu mine ori de câte ori mă aflam în New York. Cei din generaţia părinţilor văd întotdeauna în tine un copil de care trebuie să aibă în permanenţă grijă. Întrucât era un contemporan al tatălui meu, Eric

trebuia să aibă aproape şaptezeci de ani. Cu toate că era cam tare de o ureche şi uşor adus de spate, era întotdeauna amuzant şi constituia o companie plăcută, chiar dacă mă întreba mereu dacă ştiam că bunicul său a fost scoţian.

În timp ce-mi puneam ceasul la mână, am realizat că Eric trebuia să sosească în câteva minute. Mi-am pus haina şi m-am dus în hol ca să constat că el mă aştepta deja. Îşi omora timpul citind anunţurile depăşite ale clubului. Din câte am observat eu, poţi conta pe faptul că americanii vin sau mai devreme sau mai târziu; niciodată la timp. M-am oprit şi m-am uitat la bărbatul gârbovit, al cărui păr, cu excepţia câtorva şuviţe, încărunţise complet. Costumul lui format din trei piese avea un nasture lipsă la haină, ceea ce mi-a amintit că soţia lui murise cu un an înainte. După o altă strângere de mână prietenească şi urări de bun venit, am luat liftul până la etajul doi şi ne-am dus în sala de mese.

Sala de mese a Clubului Metropolitan este foarte puţin diferită de cea a oricărui alt club de bărbaţi. O mulţime de scaune vechi îmbrăcate în piele, covoare vechi, portrete vechi şi membri vechi. Un chelner ne-a condus într-un colţ la o masă de la care se vedea Central Park. Am făcut comandă, după care am vorbit despre toate subiectele pe care le discut de obicei cu o cunoştinţă pe care apuc s-o văd doar de două ori pe an - familie, copii, prieteni comuni, muncă, baseball şi cricket. Când am ajuns la cricket am ajuns şi la cafea, astfel că, ne-am retras în celălalt capăt al camerei şi ne-am instalat confortabil în fotolii. La cafea am comandat şi două coniacuri. Eric şi-a scos tacticos un trabuc cubanez. Deşi pe etichetă scria că sunt trabucuri din Indiile de Vest, ştiam că sunt cubaneze, deoarece eu i le-am adus de la o tutungerie din St. James's, Piccadily, care e specializată în schimbarea etichetelor pentru clienţii ei americani. M-am gândit deseori că trebuie să fie singura prăvălie din lume care schimbă etichetele cu unicul scop de a face ca un produs superior să apară inferior. Sunt sigur că negustorul meu de vinuri procedează tocmai pe dos.

În timp ce Eric încerca să-şi aprindă trabucul, mi-am plimbat privirea prin încăpere şi, deodată, mi-au căzut ochii pe un panou care era pe peretele din faţa mea. Mai exact, era o placă de lemn frumos lustruită, pe care erau pictate cu litere cursive aurite numele celor care au câştigat de-a lungul anilor Campionatul de Table al clubului. M-am uitat în treacăt pe listă, căci nu mă aşteptam să văd vreun nume cunoscut, când, deodată, am dat peste numele Edward Shrimpton. Cândva, pe la sfârşitul anilor treizeci, a fost pe locul doi.

— Ce interesant, am spus eu.

— Ce anume? a întrebat Eric, învăluit într-un nor de fum de parcă ar fi fost în Gara Centrală.

— Edward Shrimpton a fost pe locul doi în Campionatul de Table al clubului de pe la sfârşitul anilor treizeci. Mâine iau masa cu el.

— N-am ştiut că-l cunoşti.

— L-am cunoscut abia azi după-amiază şi i-am explicat în ce împrejurări.

Eric a râs şi s-a întors să vadă panoul. Apoi adăugă, oarecum misterios:

— A fost o noapte pe care n-am s-o uit, probabil, niciodată.

— De ce? Am întrebat.

Eric ezită şi păru nesigur pe el înainte de a continua:

— A trecut prea multă vreme ca să mai intereseze pe cineva acum. Făcu din nou o pauză. În timp ce trăgea din trabuc, scrumul fierbinte căzu pe jos şi arse covorul, adăugând încă o urmă la cele care formau deja un model *sui generis.* Cu puţin înainte de război, a spus el, Edward Shrimpton era printre cei mai buni şase jucători de table din lume. De fapt, cam în vremea aceea a câştigat campionatul mondial neoficial de la Monte Carlo.

— Şi nu a putut să câştige campionatul clubului?

— „Nu a putut" ar fi greşit spus, dragul meu. „Nu a câştigat" ar fi mai corect. Eric a căzut într-o altă tăcere, evident preocupat de ceva.

— Vrei să-mi explici de ce? am întrebat eu, sperând că va continua, sau mă laşi ca pe un copil care vrea să afle cine l-a omorât pe Cocoşul Roşu?

— Toate la timpul lor, dar, dă-mi voie mai întâi să-mi aprind din nou blestematul ăsta de trabuc.

Am tăcut şi, după ce a aprins patru beţe de chibrituri la rând, a spus:

— Înainte de a începe, uită-te la bărbatul acela care stă acolo la masa din colţ cu o tânără blondă.

M-am întors şi m-am uitat în direcţia respectivă. Am văzut un bărbat care tocmai ataca o friptură impresionantă. Arăta cam de aceeaşi vârstă cu Eric şi era îmbrăcat într-un costum elegant, care, însă, nu reuşea să ascundă faptul că avea probleme cu siluetă: numai croitorul i-a zâmbit, probabil, mulţumit. În faţa lui stătea o blondă neatrăgătoare, foarte slabă, care avea cam jumătate din vârsta lui.

— Ce pereche nepotrivită. Cine sunt?

— Harry Newman cu a patra nevastă. Toate sunt la fel. Mă refer la soţii - păr blond, ochi albaştri, slăbănoage şi mute. N-am să înţeleg niciodată de ce mai divorţează un bărbat dacă, apoi, se însoară cu o copie la indigo a originalului.

— Ce legătură au toate astea cu Edward Shrimpton? am

întrebat eu încercând să-l fac pe Eric să nu se abată de la subiect.

— Ai răbdare, a spus gazda mea în timp ce-şi aprindea din nou trabucul. La vârsta ta ai mult mai mult timp de pierdut decât mine.

Am ridicat râzând paharul de coniac de pe masă şi, ţinându-l în mâinile făcute căuş, am început să rotesc licoarea în el.

— Harry Newman, a continuat Eric, pe care aproape nu-l mai vedeam din cauza fumului, a fost cel care l-a bătut pe Edward Shrimpton în finala campionatului de club din acel an, deşi, la drept vorbind, el n-a atins niciodată clasa lui Edward.

— Explică-mi de ce, am spus eu în timp ce priveam panoul pentru a vedea dacă într-adevăr numele lui Newman îl preceda pe cel al lui Edward Shrimpton.

— Ei bine, a spus Eric, după semifinală, pe care Edward a câştigat-o uşor, ne-am zis cu toţii că finala va fi o formalitate. Harry era un jucător foarte bun. Eu pierdusem cu el în semifinale, dar ştiam că nu poate spera să iasă învingător în confruntarea cu Edward Shrimpton. Finala de la club este câştigată de cel care face primul douăzeci şi unu de puncte şi, dacă atunci m-ar fi întrebat cineva care este pronosticul meu, aş fi răspuns că rezultatul va fi probabil 21 la 5 în favoarea lui Edward. Afurisit trabuc, a spus el, şi l-a aprins, pentru a patra oară.

Am aşteptat din nou plin de nerăbdare.

— Finala se ţine întotdeauna sâmbătă seara şi bietul Harry de colo, a spus Eric, arătând cu trabucul spre colţul îndepărtat al camerei, în timp ce scrumul cădea din nou pe covor, despre care toţi credeam că îi merg bine afacerile în domeniul asigurărilor, primise chiar în dimineaţa de luni, înainte de finală, o notă prin care i se anunţa falimentul - aş putea să adaug că nu era vina lui. Asociatul lui încasase bani în contul lui Harry fără ştirea acestuia, a dispărut şi l-a lăsat pe el să achite facturile. Toată lumea la club îl compătimea.

Joi, presa a aflat de povestea asta, şi, în plus, a scris că nevasta lui Harry a fugit cu asociatul. Harry nu s-a arătat la club toată săptămâna, iar unii dintre noi ne întrebam dacă nu va da înapoi şi îl va lăsa pe Edward să câştige prin neprezentare, căci, oricum, rezultatul era ştiut dinainte. Dar Comitetul Jocurilor nu a primit nimic de la Harry în sensul că întrecerea nu va mai avea loc, astfel că s-a procedat ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat. În seara finalei am cinat cu Edward Shrimpton aici la club. Era într-o formă excelentă. A mâncat foarte puţin şi n-a băut decât un pahar cu apă. Dacă m-ai fi întrebat atunci, n-aş fi pariat nici un penny pe Harry Newman, chiar dacă şansele ar fi fost de zece la unu pentru el.

Am cinat cu toţii sus la etajul trei. Comitetul hotărâse ca această cameră să fie eliberată şi să se pună şaizeci de scaune în

patrulater în jurul mesei de joc. Finala trebuia să înceapă la ora nouă. La nouă fără douăzeci nu mai era nici un loc liber. Se stătea şi în picioare pe două rânduri în spatele patrulaterului format de scaune: nu aveam şansa în fiecare zi să vedem un campion mondial în desfăşurare. La nouă fără cinci Harry încă nu apăruse şi unii membri ai clubului începuseră să dea semne de nerăbdare. Când a bătut de ora nouă, arbitrul s-a dus la Edward şi i-a spus ceva. Edward a clătinat din cap că nu este de acord şi s-a îndepărtat. Tocmai în clipa când mă gândeam că arbitrul va trebui să fie ferm şi să-i atribuie meciul lui Edward, a intrat în cameră Harry, elegant îmbrăcat, într-un smoching cu câteva numere mai mici decât cel pe care-l poartă în seara asta. Edward s-a dus direct la el, i-a strâns mâna călduros şi s-au instalat la masa din mijlocul camerei. De la prima aruncare a zarurilor s-a creat o stare de tensiune în jurul meciului. Membrii clubului aşteptau să vadă cum se va descurca Harry în jocul de deschidere.

Trabucul intermitent s-a stins din nou. M-am aplecat şi i-am aprins un chibrit.

— Mulţumesc, dragul meu. Unde am rămas? A, da, la primul joc. Ei bine, cu greu a reuşit Edward să câştige primul joc. Mă întrebam dacă nu cumva nu se concentra suficient sau dacă nu se relaxase puţin prea mult în aşteptarea adversarului. În al doilea joc Harry a avut noroc la zar şi a câştigat destul de uşor. Din acel moment a început o luptă aprigă şi, atunci când scorul a ajuns la 11—9 în favoarea lui Edward, tensiunea din cameră a devenit de-a dreptul electrizantă. La al nouălea joc am început să-l urmăresc mai atent pe Edward şi am observat că a acceptat să fie atras într-un joc de apărare, o mică greşeală de raţionament pe care numai un jucător experimentat ar fi depistat-o. Mă întrebam câte alte erori subtile a mai făcut fără ca eu să le fi observat. Harry a câştigat şi al nouălea joc astfel că s-a ajuns la scorul de 18-17 în favoarea sa. Urmărind cu şi mai multă atenţie am văzut că Edward a făcut exact atât cât trebuia ca să câştige al zecelea joc şi, după o dublă pe care a jucat-o nesăbuit, a făcut exact atât cât trebuia ca să piardă al unsprezecelea joc, aducând scorul la egalitate, 20-20, astfel că, totul depindea acum de ultimul joc. Jur că nimeni n-a plecat din cameră în seara aceea; toată lumea s-a ridicat în picioare; unii s-au urcat pe pervazul ferestrelor. În cameră plutea un abur de băutură, iar fumul de ţigară era atât de gros că puteai să-l tai cu cuţitul şi totuşi, când Harry a ridicat paharul cu zaruri pentru ultimul joc, se putea auzi răpăitul cubuleţelor de fildeş înainte de a fi aruncate. Harry a avut un zar bun în acel ultim joc şi Edward a făcut doar o mică greşeală, de felul celei pe care am reuşit s-o depistez mai înainte; dar a fost suficient ca Harry să câştige jocul, meciul şi campionatul. După ultima aruncare a zarurilor, toţi cei din

cameră, inclusiv Edward, s-au sculat în picioare şi l-au ovaţionat pe campion.

— Oare, ceilalţi membri ai clubului şi-au dat seama ce s-a întâmplat, de fapt, în seara aceea?

— Nu, nu cred, spuse Eric. Şi cu siguranţă Harry Newman nu şi-a dat seama. Toată lumea spunea că niciodată n-a jucat Harry atât de bine şi că este un campion vrednic de laudă, cu atât mai mult cu cât strădania lui a avut loc în condiţii grele.

— Edward a comentat în vreun fel?

— Da, a zis că de la Monte Carlo a fost cel mai greu meci al lui şi că nu voia decât să spere că i se va da posibilitatea să-şi ia revanşa în anul următor.

— Dar nu i s-a dat, am spus eu uitându-mă iarăşi la panou. N-a câştigat niciodată campionatul organizat în cadrul clubului.

— Este adevărat. După ce Roosevelt a insistat să vă ajutăm pe voi, cei din Anglia, clubul n-a mai ţinut nici o competiţie până în 1946 şi Edward, care luptase în război, pierduse orice interes pentru jocul respectiv.

— Dar Harry?

— O, Harry. Harry n-a mai privit înapoi după câştigarea campionatului; cred că a făcut o mulţime de tranzacţii în seara aceea la club. Într-un an a ajuns din nou la o situaţie bună şi şi-a găsit chiar şi o altă blondă atrăgătoare.

— Ce spune Edward despre rezultat acum, după treizeci de ani?

— A rămas un mister până în ziua de azi. În toată această perioadă nu l-am auzit niciodată făcând vreo referire la meciul acela.

Eric a terminat de fumat trabucul şi a pus chiştocul într-o scrumieră în care nu era nici urmă de scrum. Este limpede că trabucul a acţionat ca un semnal care i-a amintit că era timpul să mergem acasă. S-a ridicat cu puţină greutate şi am coborât cu el până la uşa de la intrare.

— La revedere, băiete, spuse el, transmite-i lui Edward urări de bine mâine când iei masa de prânz cu el. Şi ţine minte, nu încerca să joci table cu el. Te-ar bate şi acum.

A doua zi am sosit în holul de la intrare cu câteva minute înainte de ora fixată, nefiind sigur dacă Edward Shrimpton făcea parte din categoria americanilor care vin devreme sau a celor care vin târziu. Când a bătut ora unu el a intrat pe uşă: există întotdeauna excepţii de la regulă. Am hotărât să mergem direct la masă, deoarece avea o întâlnire în Wall Street la două şi jumătate. Ne-am urcat într-un lift aglomerat şi am apăsat pe butonul nr. 3. Uşile s-au închis ca o armonică obosită şi cel mai încet lift din America a urcat până la

etajul doi.

Când am intrat în sufragerie m-am amuzat să-l văd pe Harry Newman tot acolo, atacând o altă friptură, în timp ce micuţa blondă ciugulea dintr-o salată. El l-a salutat cu un gest larg pe Edward Shrimpton, care a răspuns la salut dând prietenos din cap. Ne-am aşezat la o masă în centrul camerei şi am studiat lista de bucate. Meniul zilei consta în friptură şi plăcintă cu rinichi, ceea ce era cazul, probabil, în jumătate din cluburile de bărbaţi din lume. Edward a notat comanda noastră cu un scris frumos şi citeţ pe o bucată de hârtie adusă de chelner.

M-a întrebat despre autoarea după care umblam şi a făcut câteva comentarii pertinente cu privire la lucrările ei anterioare, la care am răspuns cât am putut de bine, încercând în acelaşi timp să fac un plan pentru a-l face să vorbească despre campionatul de table de dinainte de război, un subiect care, după părerea mea, ar fi constituit o povestire mult mai bună decât tot ce scrisese autoarea respectivă până atunci. Dar Edward n-a vorbit niciodată despre el în timpul mesei, aşa încât, începusem să disper. În cele din urmă, uitându-mă la panoul de pe perete, i-am spus cu stângăcie:

— Văd că aţi fost pe locul doi în campionatul de table care s-a desfăşurat chiar înainte de izbucnirea războiului. Aţi fost, desigur, un jucător excelent.

— Nu, nu tocmai, a replicat el. Puţini se preocupau de table pe vremea aceea. Astăzi este o cu totul altă atitudine. Tinerii ăştia iau jocul în serios.

— Ce părere aveţi despre campion? am spus eu încercându-mi norocul.

— Harry Newman? A fost un jucător remarcabil. Juca foarte bine, mai ales sub presiune. Este domnul care ne-a salutat când am intrat în cameră. Uitaţi-l acolo în colţ cu soţia.

Am privit docil spre masa domnului Newman, dar gazda mea n-a mai adăugat nimic, astfel că am renunţat. Am comandat două cafele şi aşa s-ar fi sfârşit povestea lui Edward dacă Harry Newman şi soţia lui nu ar fi venit direct la noi după ce şi-au terminat prânzul. Edward s-a ridicat mult mai repede decât mine, cu toate că eram cu douăzeci de ani mai tânăr. Harry Newman părea şi mai solid când stătea în picioare, iar soţioara lui blondă părea mai degrabă desertul decât consoarta lui.

— Ed, a spus el plin de exuberanţă, ce mai faci?

— Mulţumesc bine, Harry, a replicat Edward. Îţi prezint pe invitatul meu.

— Încântat de cunoştinţă, a spus el. Rusty, de mult voiam să-l cunoşti pe Ed Shrimpton, pentru că ţi-am vorbit de atâtea ori despre

el.

— Chiar ai făcut-o, Harry? a rostit ea cu voce piţigăiată.

— Desigur. Doar îţi aminteşti, scumpa mea. Ed este acolo, pe panoul de onoare al jucătorilor de table, a spus el arătând cu degetul spre placa respectivă. Înaintea lui este doar un nume şi acela este al meu. Şi unde mai pui că Ed era campion mondial pe vremea aceea. Nu-i aşa, Ed?

— Aşa-i, Harry.

— Prin urmare, presupun că eu ar fi trebuit să fiu campion mondial în anul acela, nu eşti de aceeaşi părere?

— N-aş putea să te contrazic, a replicat Edward.

— În acea zi mare, Rusty, când lucrurile se puneau foarte serios, iar eu mă aflam sub o mare presiune, l-am bătut fără drept de apel.

Eu n-am scos o vorbă deşi nu credeam nimic din ce spunea, iar Edward Shrimpton nu l-a contrazis nici acum.

— Trebuie să mai jucăm o dată de dragul vremurilor de odinioară, Ed, a continuat grăsanul. Ar fi amuzant să vedem dacă ai putea să mă baţi acum. Fii atentă, Rusty, în ultimul timp mi-au cam ruginit balamalele[3]. A râs tare de propria sa glumă, dar faţa consoartei sale a rămas fără nici o expresie. Mă întrebam cât va mai dura până când va apărea a cincea doamnă Newman.

— Mă bucur că te-am văzut din nou, Ed. Ai grijă de tine.

— Mulţumesc, Harry, spuse Edward.

După ce Newman şi soţia lui au plecat ne-am aşezat din nou la masă. Cafeaua ni se răcise aşa că am comandat alta. Camera era aproape goală. Când am turnat cafeaua din cafetieră în ceşti, Edward s-a aplecat spre mine conspirativ şi mi-a şoptit:

— Acum există o poveste grozavă pentru un editor ca dumneata, a spus el. Mă refer la adevărul adevărat despre Harry Newman.

Am ciulit urechile deoarece îmi închipuiam că o să-mi spună versiunea lui cu privire la ceea ce s-a întâmplat realmente la acel campionat de table antebelic, în urmă cu peste treizeci de ani.

— Zău? am spus eu inocent.

— O, da, a zis Edward. Nu a fost atât de simplu cum ţi-ai putea închipui. Înainte de război Harry a fost adus într-o situaţie foarte grea de partenerul lui de afaceri, care i-a furat nu numai banii, dar şi nevasta. Chiar în săptămâna în care era la pământ, a câştigat campionatul de table al clubului, a lăsat de-o parte toate necazurile şi, în ciuda dificultăţilor, a avut o revenire spectaculoasă. Ştii, acum este foarte bogat. Nu eşti de acord că povestea asta ar fi teribil de interesantă?

O aventură de o noapte

Cei doi bărbaţi s-au întâlnit prima dată la vârsta de cinci ani, când au fost aşezaţi în aceeaşi bancă la şcoală pentru simplul motiv că numele lor, Thompson şi Townsend, veneau unul după altul în catalogul clasei. Au devenit curând prieteni foarte buni, o legătură care, la vârsta aceea, este mai puternică decât o căsătorie. După ce au absolvit şcoala primară, au intrat la liceul local, unde nu a existat nici un Timpson, Tooley sau Tomlinson care să-i despartă. După ce au urmat şapte ani în acea instituţie de învăţământ, au ajuns la o vârstă când trebuiau să hotărască dacă să-şi ia o slujbă sau să se ducă la universitate. Au optat pentru aceasta din urmă pe motiv că munca trebuie amânată până în ultimul moment posibil. Din fericire, amândoi aveau suficientă materie cenuşie şi inteligenţă nativă ca să poată intra la Universitatea Durham pentru a studia engleza.

În timpul studenţiei relaţiile dintre ei s-au dovedit la fel de prietenoase ca şi în şcoala primară. Amândurora le plăceau engleza, tenisul, cricketul, mâncarea bună şi fetele. Noroc că în ultima din aceste predilecţii gusturile lor difereau în privinţa unor detalii. Michael, un bărbat de un metru optzeci şi şapte, suplu, cu un păr negru cârlionţat, prefera blondele înalte, pieptoase, cu ochi albaştri şi picioare lungi. Lui Adrian, un bărbat îndesat, de un metru şaptezeci şi şapte, cu un păr blond lins, îi plăceau fetele mici, zvelte, brunete şi cu ochi negri. Astfel, ori de câte ori Adrian cunoştea o fată care îl interesa pe Michael sau viceversa, fie că era studentă sau chelneriţă, fiecare din ei era bucuros să exagereze virtuţile prietenului său. În felul acesta, au petrecut trei ani idilici la unison în universitate, câştigând considerabil mai mult decât o licenţă. Întrucât nici unul dintre ei nu i-a impresionat pe examinatori suficient pentru a mai petrece doi ani expunându-şi teoriile în vederea obţinerii doctoratului, ei nu au mai putut evita lumea reală.

Legaţi între ei ca doi gemeni, şi-au părăsit locurile natale şi au plecat la Londra spre a-şi face un loc în viaţă. Michael a intrat la BBC ca stagiar, în timp ce Adrian s-a angajat la Benton & Bowles, agenţia internaţională de publicitate, ca ajutor de contabil. Au făcut rost de un mic apartament în Earl's Court Road pe care l-au zugrăvit în oranj şi cafeniu şi au început să ducă o viaţă de tineri burlaci, căci, fără îndoială, aşa se considerau.

Cei doi bărbaţi au dus încă cinci ani această viaţă fericită de celibatari până ce fiecare s-a îndrăgostit de câte o fată care îndeplinea cerinţele lor speciale. În câteva săptămâni s-au căsătorit amândoi:

Michael cu o blondă înaltă, cu ochi albaştri, pe care a întâlnit-o pe când juca tenis la Clubul Hurlingham; Adrian, cu o fată zveltă, cu ochi negri, brunetă, contabilă la firma Kellogg's Cornflakes. Amândoi îşi îndeplineau foarte bine îndatoririle de soţi şi amândoi au procreat câte trei copii la interval de un an; şi în această privinţă s-au diferenţiat, dar numai în detalii, Michael având doi băieţi şi o fată, Adrian două fete şi un băiat. Fiecare din ei a devenit naşul primului fiu născut al celuilalt.

Căsătoriile nu i-au despărţit, ei continuând să-şi vadă de vechile obiceiuri: jucau cricket împreună la sfârşit de săptămână în timpul verii şi fotbal iarna, fără a mai vorbi de mesele de prânz regulate pe care le luau în cursul săptămânii.

După ce a sărbătorit zece ani de căsnicie, Michael, care era acum un producător respectabil la Thames Television, i-a mărturisit oarecum timid lui Adrian că a avut o primă aventură: nu a putut să reziste unei blonde înalte, bine făcute, de la serviciul de steno-dactilografie, care îi oferea mai mult decât o stenografiere cu şaptezeci de cuvinte pe minut. Doar câteva săptămâni mai târziu şi Adrian, acum director managerial respectabil la Pearl & Dean, a călcat strâmb, punând ochii pe o ziaristă din Fleet Street, care voia să obţină nişte informaţii secrete despre una din companiile pe care le reprezenta el. La fiecare întâlnire ea îşi percepea taxa. Curând, cei doi bărbaţi şi-au reluat vechile obiceiuri. Orice ajutor pe care şi-l puteau da unul altuia era oferit cu generozitate, fără să se creeze conflicte de interese, căci aveau gusturi diferite. Căsniciile lor nu aveau de suferit - sau cel puţin aşa se convingeau unul pe celălalt - şi la vârsta de treizeci şi cinci de ani, după ce au trecut cu bine prin tumultuoşii ani şaizeci, au intrat în anii şaptezeci hotărâţi să ia cât mai mult de la viaţă.

La începutul acelui deceniu, Thames Television a decis să-l trimită pe Michael în America pentru a face un film ABC despre viaţa la New York. Filmul era destinat telespectatorilor britanici. Lui Adrian, care a vrut întotdeauna să vadă coasta de est a Americii, nu i-a fost greu să aranjeze o excursie în aceeaşi perioadă pretextând că era necesar să facă nişte cercetări mai serioase decât se fac de obicei pentru o companie de tutun anglo-americană. În săptămâna pe care au petrecut-o împreună la New York, cei doi bărbaţi s-au distrat de minune, punctul culminant constituindu-l o petrecere dată de ABC în ultima seară pentru vizionarea formei finale a filmului lui Michael despre New York, intitulat „Opiniile unui englez despre *Big Apple*".

Când Michael şi Adrian au sosit la studiourile ABC, petrecerea era deja în toi. Au intrat împreună în sală, cu intenţia de a bea ceva şi de a pleca mai devreme, pentru că a doua zi urmau să se întoarcă în Anglia.

Au depistat-o exact în acelaşi moment.

Era de înălţime medie, bine făcută, cu nişte ochi verzi languroşi şi cu un păr acaju - o combinaţie frapantă între gusturile fanteziste ale celor doi bărbaţi. Într-o clipă, fiecare din ei ştia exact unde dorea să petreacă acea noapte şi, înarmaţi cu două minţi, dar cu o singură idee, au pornit hotărâţi la atac.

— Salut, mă numesc Michael Thompson.

— Salut, replică ea. Eu sunt Debbie Kendall.

— Iar eu sunt Adrian Townsend.

Ea le-a întins mâna şi s-au repezit amândoi s-o apuce. Întreţinându-se cu ea când unul, când altul, au descoperit până la sfârşitul petrecerii că Debbie Kendall era angajată la ABC ca regizor pentru emisiunea de actualităţi de seară. Era divorţată şi avea doi copii care locuiau cu ea în New York. Dar nici unul dintre cei doi bărbaţi n-a reuşit s-o impresioneze cât de cât, chiar dacă fiecare s-a străduit din răsputeri să arate că este superior celuilalt; amândoi au făcut pe grozavii într-un mod dezgustător şi au ajuns aproape să se încaiere când nouă companioană voia să i se aducă ceva de mâncare sau de băut. În absenţă, fiecare îşi bârfea prietenul cel mai bun într-un mod subtil, plin de perfidie.

— Adrian ar fi un băiat simpatic dacă n-ar bea, spuse Michael.

— Un tip grozav Michael, cu o nevastă foarte drăguţă şi cu trei copii adorabili, zise Adrian.

Au escortat-o amândoi pe Debbie până acasă şi, călcându-şi pe inimă, au părăsit-o la treptele de la uşa de intrare a locuinţei ei din Stradă 68. Ea i-a sărutat pe cei doi uşor pe obraji, le-a mulţumit şi le-a zis noapte bună. Ei s-au întors la hotel în tăcere.

Când ajunseră în camera lor de la etajul nouăsprezece al hotelului Plaza, Michael fu cel care vorbi primul.

— Îmi pare rău, spuse el. M-am purtat prosteşte.

— Şi eu m-am comportat la fel, spuse Adrian, nu se cade să ne batem pentru o femeie. N-am fi făcut-o niciodată în trecut.

— Aşa e, spuse Michael. Şi atunci, de ce nu am ajunge la un compromis onorabil?

— Ce sugerezi?

— Întrucât plecăm amândoi mâine dimineaţă la Londra, să stabilim că oricare dintre noi se întoarce primul...

— Perfect, spuse Adrian şi îşi strânseră mâinile în semn că au încheiat târgul, ca şi când ar fi jucat din nou o partidă de cricket la şcoală şi ar fi trebuit să decidă cine să lovească mingea primul. Odată afacerea încheiată, s-au culcat şi au căzut într-un somn adânc.

După ce au ajuns la Londra amândoi au făcut tot ce le-a stat în

putinţă pentru a găsi un pretext să se întoarcă la New York. Nici unul n-a contactat-o pe Debbie Kendall prin telefon sau prin vreo scrisoare, deoarece, asta ar fi încălcat înţelegerea intervenită între ei, dar când săptămânile au devenit luni, amândoi au început să-şi piardă speranţa. Se părea că nici unuia nu i se va da posibilitatea să se întoarcă la New York. Dar iată că, Adrian fu invitat la Los Angeles pentru a vorbi la o conferinţă consacrată mijloacelor de comunicare în masă. Nu-şi mai încăpea în piele de mulţumit ce era. Îşi făcea socoteala că în drumul de înapoiere spre Londra se va putea opri la New York. Dar Michael a descoperit că Liniile Aeriene Britanice ofereau bilete ieftine pentru soţiile care îşi însoţeau bărbaţii în călătoriile de afaceri: prin urmare, Adrian nu se mai putea întoarce via New York. Michael a scos un oftat de uşurare, care a devenit un strigăt de triumf atunci când a fost ales pentru a pleca la Washington şi a face un reportaj despre alocuţiunea adresată Congresului de către preşedinte. El i-a sugerat şefului Departamentului Emisiuni Externe că ar fi bine ca în drum spre casă să se oprească la New York pentru a întări legăturile pe care le stabilise în prealabil cu ABC. Şeful Departamentului Emisiuni Externe a fost de acord, dar i-a atras atenţia lui Michael că trebuie să se întoarcă în ziua imediat următoare pentru a face reportajul privind deschiderea Parlamentului.

Adrian i-a telefonat soţiei lui Michael şi i-a spus despre călătoriile ieftine în Statele Unite atunci când îţi însoţeşti bărbatul.

Ce drăguţ din partea ta că te-ai gândit la mine, Adrian, dar, din păcate, nu ni se dă niciodată liber de la şcoală în timpul trimestrului şi, oricum, adăugă ea, mi-e o frică teribilă să merg cu avionul.

Michael a dovedit foarte multă înţelegere pentru fobia nevestesii şi s-a dus să cumpere un singur bilet.

Michael a plecat cu avionul la Washington în lunea următoare şi a sunat-o pe Debbie Kendall din camera de hotel, întrebându-se dacă ea îşi va mai aminti de cei doi fanfaroni englezi cu care a avut o scurtă întâlnire în urmă cu câteva luni, iar în caz că îşi amintea, dacă îşi va da seama care din ei este el. A făcut numărul cu teamă. Se auzea sunând. Oare era acasă, oare era măcar în New York? În sfârşit s-a auzit un declic şi a răspuns o voce suavă.

— Salut, Debbie, la telefon Michael Thompson.

— Salut, Michael. Ce surpriză plăcută. Eşti în New York?

— Nu, în Washington, dar vreau să vin şi la New York. Eşti cumva liberă joi ca să luăm cina împreună?

— Stai să mă uit în agendă.

Michael aştepta cu sufletul la gură. I se părea că durează ore întregi.

— Da, ar fi foarte bine.

— Excelent! Pot să vin să te iau la ora opt?

— Da, mulţumesc, Michael. Aştept cu nerăbdare să te văd.

Încurajat de acest prim succes, Michael i-a trimis imediat o telegramă de compătimire lui Adrian, exprimându-şi regretul pentru pierderea pe care a suferit-o. Adrian nu a răspuns.

Joi după-amiază, de îndată ce a terminat reportajul despre discursul preşedintelui, Michael a luat un tren suburban până la New York. După ce s-a instalat la hotel - de data aceasta insistând să i se dea o cameră cu pat dublu pentru cazul în care copiii lui Debbie erau acasă - a făcut o baie pe-ndelete şi s-a bărbierit încet, tăindu-se de două ori şi dându-şi cu puţin prea mult aftershave. Şi-a răvăşit toate lucrurile până ce s-a hotărât ce cravată, cămaşă şi costum să-şi pună ca să arate mai bine. După ce s-a îmbrăcat, s-a studiat în oglindă, pieptănându-şi cu grijă părul proaspăt spălat, astfel încât, şuviţele lungi şi subţiri să acopere porţiunile unde părul începea să se rărească. După o ultimă verificare, a ajuns la convingerea că arăta mai tânăr decât cei treizeci şi opt de ani ai săi. Apoi, Michael a luat liftul până la parter. Ieşind din hotelul Plaza, a nimerit în plin Fifth Avenue iluminat de neon şi, vesel, a luat-o spre Strada 68. Pe drum, a cumpărat un buchet de trandafiri de la o florărie situată la încrucişarea Străzii 68 cu Madison Avenue şi, fredonând o melodie, a pornit din nou plin de încredere. La opt şi cinci minute a ajuns la uşa de la intrare a casei placate cu gresie în care stătea Debbie Kendall.

Când i-a deschis uşa, Michael a constatat că este chiar mai frumoasă decât şi-o amintea. Purta o rochie albastră, lungă, cu volane de mătase albă la guler şi la manşete. Rochia îi acoperea tot trupul, de la gât până la glezne şi, cu toate acestea, era extrem de atrăgătoare. Nu era aproape deloc fardată, cu excepţia unui strat subţire de ruj pe buze, pe care Michael îşi pusese deja în gând să-l înlăture. Ochii ei verzi străluceau.

— Spune ceva, spuse ea zâmbind.

— Arăţi extraordinar, Debbie, a fost tot ce a putut să îngaime în timp ce-i oferea trandafirii.

— Ce drăguţ din partea ta, replică ea şi-l invită înăuntru.

Michael a urmat-o în bucătărie unde ea a mai tăiat din tulpinele lungi ale florilor şi le-a aranjat într-o vază de porţelan. Apoi l-a condus în living, unde a pus trandafirii pe o masă ovală lângă o fotografie cu doi băieţaşi.

— Avem timp să bem ceva?

— Desigur. Am reţinut o masă la Elaine pentru ora opt treizeci.

— Restaurantul meu favorit, a spus ea cu un zâmbet care i-a scos în evidenţă o gropiţă în obraz. Fără să-l mai întrebe pe Michael ce

ar dori să bea, Debbie a turnat whisky în două pahare şi i-a întins unul.

Ce memorie bună are, s-a gândit el, în timp ce ba ridica paharul, ba îl lăsa jos, emoţionat că un adolescent la prima întâlnire. Când, în cele din urmă, Michael şi-a terminat băutura, Debbie i-a spus:

— Trebuie să plecăm. Elaine nu ţine o masă liberă nici un minut, chiar dacă ai fi Henry Kissinger.

Michael a râs. Apoi, a ajutat-o să-şi îmbrace mantoul. Când a încuiat uşa, el şi-a dat seama că în casă nu era nici o baby-sitter şi că nu se auzeau glasuri de copii. Probabil că stau cu tatăl lor, şi-a spus el. Ajunşi în stradă, el a oprit un taxi şi i-a spus şoferului să-i ducă pe Strada 87, colţ cu Second Avenue. Michael nu mai fusese la Elaine. Restaurantul îi fusese recomandat de un prieten de la ABC care îl asigurase că localul acesta îi va spori şansele cu mai mult de jumătate.

Restaurantul era arhiplin. În timp ce aşteptau la bar să vină şeful de sală, Michael a observat că era tipul de local frecventat de bogătaşi şi celebrităţi şi s-a întrebat dacă buzunarul lui va face faţă cheltuielilor şi, mai important, dacă o asemenea cheltuială se va dovedi o investiţie care merita să fie făcută.

Au fost conduşi de un chelner la o măsuţă în fundul sălii, unde au mai luat câte un whisky în timp ce studiau meniul. Chelnerul s-a întors să ia comanda. Debbie n-a vrut felul întâi, ci doar friptură de viţel, astfel că Michael a comandat acelaşi lucru pentru el. Ea a refuzat să i se servească la friptură sos alb cu usturoi. Michael a permis speranţelor sale să crească puţin.

— Ce face Adrian? a întrebat ea.

— O, cât se poate de bine, a replicat Michael. Mi-a zis, bineînţeles, să-ţi transmit toată dragostea lui. El a subliniat cuvântul dragoste.

— Drăguţ din partea lui că îşi aminteşte de mine. Te rog să-i transmiţi şi din partea mea toate cele bune. Cu ce ocazie ai venit la New York de data aceasta? Alt film?

— Nu. New York-ul poate să devină, ce-i drept, al doilea oraş pentru oricine, dar de data aceasta am venit numai ca să te văd pe tine.

— Să mă vezi pe mine?

— Da, am avut de făcut un reportaj la Washington, dar, ştiind că pot să-mi termin treaba până astăzi la prânz, am sperat că vei fi liberă să petreci o seară cu mine.

— Sunt flatată.

— Nu este cazul.

A zâmbit. Între timp a sosit friptura.

— Arată bine, zise Michael.

— E şi foarte bună, spuse Debbie. Când te întorci acasă?

— Mâine dimineaţă, din păcate, cu avionul de ora unsprezece.

— Nu-ţi rămâne timp să faci mare lucru în New York.

— Am venit aici numai ca să te văd pe tine, repetă Michael.

Debie continuă să mănânce.

— Cum a putut un bărbat să divorţeze de tine?

— O, mă tem că nu e nimic original. S-a îndrăgostit de o blondă de douăzeci şi doi de ani şi şi-a părăsit nevastă de treizeci şi doi de ani.

— Un prost. Ar fi trebuit să aibă o aventură cu blonda de douăzeci şi doi de ani şi să rămână credincios nevestei de treizeci şi doi de ani.

— Nu este o contradicţie în asta?

— O, nu. Nu cred. Nu mi s-a părut niciodată nefiresc să doreşti pe altcineva. La urma urmei, viaţa e lungă şi e greu să ţi se ceară să nu vrei o altă femeie.

— N-aş spune că sunt de acord cu tine, spuse Debbie pe gânduri. Mi-ar fi plăcut să rămân fidelă unui singur bărbat.

Drace, îşi zise Michael, asta nu e o filozofie care să mă favorizeze.

— Îi simţi lipsa? încercă el din nou.

— Da, uneori. Au dreptate în revistele pentru femei când spun că te simţi foarte singură când eşti părăsită pe neaşteptate.

Asta sună mai promiţător, îşi zise Michael şi, se pomeni spunând:

— Da, înţeleg, dar o femeie ca tine nu e cazul să rămână singură prea mult timp.

Debbie nu răspunse nimic.

Michael îi umplu din nou paharul cu vin până sus, sperând să mai comande o sticlă până ce ea îşi va termina friptura.

— Vrei să mă îmbeţi, Michael?

— Crezi că ajută? replică el râzând.

Debbie însă nu râse. Michael încercă din nou.

— Ai fost la teatru în ultimul timp?

— Da, m-am dus la *Evita* săptămâna trecută. Mi-a plăcut - mă întreb cu cine ai fost, reflectă Michael - dar mama a adormit în mijlocul actului doi. Cred că va trebui să mai merg o dată singură să văd piesa.

— Ce mult aş dori să stau mai mult ca să poţi merge cu mine.

— Ar fi plăcut, spuse ea.

— Va trebui să mă mulţumesc să văd spectacolul la Londra.

— Cu soţia.

— Chelner, încă o sticlă de vin, te rog.

— Eu nu mai beau, zău, Michael.

— Ei, o să mă ajuţi puţin.

Chelnerul plecă.

— Există vreo posibilitate să vii şi tu în Anglia? întrebă Michael.

— Nu, am fost o singură dată, când Roger, fostul meu soţ, ne-a luat cu el, pe mine şi pe copii. Mi-a plăcut ţara. Tot ce am văzut m-a încântat, dar, mă tem că am vizitat ceea ce vizitează toţi americanii de obicei. Turnul Londrei, Palatul Buckingham, apoi Oxford şi Stratford, după care am plecat cu avionul la Paris.

— Un mod trist de a vedea Anglia; sunt atât de multe locuri pe care aş fi putut să ţi le arăt.

— Am impresia că voi, englezii, când veniţi în America, nu vedeţi mare lucru în afară de New York, Washington, Los Angeles şi poate San Francisco.

— Aşa e, spuse Michael, nevrând s-o contrazică.

Chelnerul debarasă masa.

— Te tentează un deşert, Debbie?

— Nu, nu, încerc să mai slăbesc.

Michael o luă uşor pe după talie.

— N-ai nevoie, spuse el. Eşti tocmai cum trebuie.

Ea râse. El zâmbi.

— În orice caz, nu renunţ la cafea.

— Puţin coniac?

— Nu, mulţumesc, doar cafea.

— Cu frişcă?

— Nu, fără.

— Două cafele, te rog, fără frişcă, îi spuse Michael chelnerului care se învârtea tot timpul în jurul lor.

— Regret că nu te-am dus într-un local mai liniştit şi cu mai puţin fast, spuse el întorcându-se din nou spre Debbie.

— De ce?

Michael îi luă mâna. Era rece.

— Mi-ar plăcea să-ţi spun nişte lucruri pe care să nu le audă şi cei de la masa vecină.

— Nu cred, Michael, că cineva ar fi şocat de ceea ce ar auzi la Elaine.

— Foarte bine atunci. Crezi în dragoste la prima vedere?

— Nu, dar cred că poţi fi atras fizic de o persoană când o întâlneşti prima oară.

— Ei bine, trebuie să-ţi mărturisesc că asta mi s-a întâmplat cu tine.

Din nou ea nu replică nimic.

Sosi cafeaua şi Debbie îşi retrase mâna. Apucă ceşcuţa şi luă o înghiţitură. Michael făcu la fel.

— În seara în care ne-am întâlnit au fost o sută cincizeci de femei în sală, Debbie, şi eu nu am avut ochi decât pentru tine.

— Chiar şi în timpul filmului?

— Dă-l încolo de film că-l văzusem de o sută de ori. Mi-era teamă că n-am să te mai văd pe tine niciodată.

— Sunt de-a dreptul mişcată.

— De ce ai fi? Probabil că ţi se întâmplă tot timpul.

— Din când în când, spuse ea. Dar n-am luat pe nimeni prea în serios de când m-a părăsit soţul.

— Îmi pare rău.

— Nu e nevoie. Doar că nu e chiar aşa de uşor să uiţi pe cineva după ce ai trăit zece ani împreună. Mă întreb dacă multe din femeile divorţate sunt chiar aşa de dispuse să sară în pat cu primul bărbat care le iese în cale, cum se sugerează în toate filmele din ultimul timp.

Michael îi luă din nou mâna, sperând din toată inima că el nu intra în acea categorie.

— A fost o seară foarte plăcută. Ce-ar fi să mergem la Carlyle ca să-l ascultăm pe Bobby Short?

Prietenul său de la ABC îi dăduse această idee, pentru cazul în care simţea că mai are o şansă.

— Da, mi-ar face plăcere, spuse Debbie.

Michael ceru nota de plată - optzeci şi şapte de dolari. Dacă de cealaltă parte a mesei ar fi stat nevastă-sa, el ar fi verificat socoteală cu grijă, dar nu era cazul acum. A lăsat pe o tăviţă cinci hârtii de douăzeci de dolari şi n-a mai aşteptat restul. Când au ieşit din Second Avenue, el a luat-o de mână pe Debbie şi au pornit împreună spre centru. Pe Madison Avenue s-au oprit la vitrine. El ar fi vrut să-i cumpere ba o haină de blană, ba un ceas Cartier, ba o rochie Balenciaga. Noroc că toate magazinele sunt închise, îşi zise Debbie.

Au sosit la Carlyle tocmai când începea spectacolul de la ora unsprezece. Un chelner îi conduse cu o lanternă prin sala de la parter, cufundată în întuneric, până la o masă situată într-un colţ. Michael comandă o sticlă de şampanie, iar Bobby Short, după câteva acorduri, începu să cânte alene: „Georgia, Georgia, ah, iubita mea...” Michael, care nu mai putea să-i vorbească lui Debbie deoarece îl acoperea zgomotul orchestrei, se mulţumi să o ţină de mână, iar atunci când interpretul cântă „De data aceasta a fost aproape perfect, nu-i aşa, iubito?”, el se aplecă şi o sărută pe obraz. Ea se întoarse spre el şi îi zâmbi - era, oare, un zâmbet complice, sau i s-a părut că e aşa pentru că o dorea el prea mult? Apoi ea îşi turnă şampanie. La douăsprezece fix, Bobby Short închise capacul pianului şi spuse „Noapte bună, dragi

prieteni, a sosit momentul ca voi toţi care sunteţi cuminţi să mergeţi la culcare - dar şi cei dintre voi care nu sunteţi cuminţi". Michael râse un pic prea tare, dar îi făcu plăcere că şi Debbie râse.

Au mers pe jos pe Madison Avenue până la Strada 68, vorbind vrute şi nevrute, dar Michael se gândea la un singur lucru. Când au sosit acasă la Debbie, ea şi-a scos cheia de la yale.

— Vrei să mai bei ceva? întrebă ea fără nici o intenţie insinuantă.

— Mulţumesc, Debbie, n-aş mai vrea băutură, dar aş bea cu plăcere o cafea.

Ea l-a condus în living.

Florile au rezistat bine, îl tachină ea şi se duse la bucătărie să prepare cafeaua.

Michael se amuză între timp răsfoind un număr vechi din revista *Time* şi uitându-se numai la ilustraţii. Ea se întoarse după câteva minute cu o cafetieră şi două ceşti pe o tavă lăcuită. Turnă cafeaua şi apoi se aşeză pe canapea lângă Michael, trăgându-şi un picior sub ea şi întorcându-se uşor către el. Michael dădu pe gât cafeaua din două înghiţituri, opărindu-şi puţin buzele. Apoi, punându-şi ceaşca pe o măsuţă, se aplecă spre Debbie şi o sărută pe gură. Ea mai avea în mână ceaşca de cafea. Deschise o clipă ochii şi cu o manevră abilă reuşi să pună ceaşca pe măsuţă. După un alt sărut lung, ea se smulse de lângă el.

— Mâine dimineaţă trebuie să mă scol devreme.

— Şi eu, spuse Michael, dar mă preocupă mai mult faptul că n-am să te mai văd din nou multă vreme.

— Drăguţ din partea ta să-mi spui acest lucru, replică Debbie.

— Nu, efectiv mă frământă, spuse el şi o sărută din nou.

De data aceasta ea răspunse; cu o mână, el începu să-i descheie şirul de năsturei pe care îi avea rochia la spate, iar cealaltă mână i-o strecură în sân. Ea se smulse din nou.

— Să nu facem ceva ce o să regretăm.

— Sunt sigur că n-o să regretăm, spuse Michael.

Apoi, o sărută pe gât şi pe umeri lăsând între timp să-i alunece rochia în jos. Îi mângâia sânii cu mişcări îndemânatice, încântat să constate că nu purta sutien.

— Mergem sus, Debbie? Sunt prea bătrân ca să fac dragoste pe canapea.

Fără o vorbă ea se ridică şi îl conduse ţinându-l de mână în dormitor, unde plutea acelaşi parfum discret şi plăcut pe care îl simţise şi la ea.

Debbie aprinse o veioză de lângă pat şi îşi scoase desuurile lăsându-le să cadă pe jos. Michael, în timp ce se dezbrăca de partea

cealaltă a patului, nu-şi luă o clipă ochii de pe trupul ei. Se vârî sub plapumă şi imediat se lungi şi ea lângă el. După ce au făcut dragoste, o experienţă care i-a produs lui Michael o plăcere cum n-a avut de mult, el a stat şi s-a gândit că Debbie cedase cu totul, şi încă de la prima întâlnire.

Stăteau îmbrăţişaţi, fără să vorbească. Apoi au făcut dragoste din nou. Şi a doua oară a fost la fel de plăcut.

După aceea, Michael a căzut într-un somn adânc.

El se trezi primul în dimineaţa următoare şi se uită lung la femeia frumoasă care dormea lângă el. Ceasul electronic de pe noptieră arăta şapte-zero-trei. Michael îi atinse uşor fruntea cu buzele şi începu s-o mângâie pe păr. Ea se trezi cu mişcări leneşe şi îi zâmbi. Apoi au făcut din nou dragoste, de data aceasta încet, tandru, dar la fel de plăcut ca şi în timpul nopţii. El nu spuse nimic când ea se dădu jos din pat şi se duse la bucătărie să pregătească micul dejun. Între timp, dădu drumul la apă în cadă. Michael se relaxă în baia fierbinte cântând în gura mare un şlagăr al lui Bobby Short. Ce mult ar fi dorit să-l poată vedea Adrian. După ce se şterse cu prosopul şi se îmbrăcă, se duse şi el în bucătărie şi luară împreună micul dejun. Ouă, şuncă, pâine prăjită, marmeladă englezească şi cafea aburindă. Apoi, Debbie se duse să facă o baie şi să se îmbrace. Între timp, Michael citi *New York Times*. Când reapăru în living îmbrăcată într-o rochie elegantă corai, lui îi păru rău că pleacă atât de curând.

— Trebuie să plecăm imediat, altfel pierzi avionul.

Michael se ridică fără tragere de inimă şi Debbie îl duse cu maşina înapoi la hotel. Îşi aruncă repede hainele într-o valiză, achită notă pentru camera cu pat dublu în care nu dormise şi se întoarse la maşină unde îl aştepta Debbie. În drum spre aeroport vorbiră despre viitoarele alegeri şi despre plăcinte cu dovleac ca şi când ar fi fost căsătoriţi de ani de zile sau ar fi evitat amândoi să admită că s-a întâmplat ceva în noaptea precedentă.

Debbie l-a lăsat pe Michael în faţa clădirii Pan Am şi, după ce-a parcat maşina, s-a dus cu el la ghişeul de control. Nu le mai rămânea decât să aştepte anunţarea zborului.

— Pan Am anunţa plecarea cursei aeriene 006 în direcţia Londra - Heathrow. Pasagerii sunt rugaţi să se prezinte cu paşapoartele la Poarta numărul nouă.

Când au ajuns la bariera care era „numai pentru pasageri”, Michael a luat-o pe Debbie o clipă în braţe.

— Mulţumesc pentru seara de neuitat pe care am petrecut-o împreună, spuse el.

— Nu, Michael, eu trebuie să-ţi mulţumesc, replică ea în timp ce îl sărută pe obraz.

— Trebuie să mărturisesc că n-am sperat că vom ajunge chiar atât de departe, spuse el.

— De ce nu? întrebă ea.

— E greu de explicat, replică el, căutând cuvinte care s-o flateze, nu s-o pună într-o situaţie jenantă. Să zicem că m-a surprins...

— Te-a surprins faptul că m-am culcat cu tine din prima noapte? Nu trebuie să te surprindă.

— De ce?

— Există o explicaţie foarte simplă. Când am divorţat, toate prietenele mi-au spus să-mi găsesc un bărbat cu care să am o aventură de o noapte. Ideea era nostimă, dar îmi displăcea gândul că bărbaţii din New York or să zică despre mine că sunt o uşuratică. Ea îl mângâie tandru pe obraz. Aşa că, atunci când te-am întâlnit pe tine şi pe Adrian, care locuiaţi la peste trei mii de mile depărtare, mi-am zis: „Oricare dintre voi se întoarce primul”...

Un om al rutinei

Septimus Horatio Cornwallis nu era la înălţimea numelui său. Cu un asemenea nume ar fi trebuit să fie ministru, amiral sau, cel puţin, preot de ţară. De fapt, Septimus Horatio Cornwallis era un simplu funcţionar la biroul central al Societăţii de Asigurări Industriale Ltd., 172 Holborn Bars, London EC 1.

Numele lui Septimus puteau fi imputate tatălui său, care ştia câte ceva despre Nelson, mamei sale, care era superstiţioasă, şi stră-stră-străbunicului său, despre care se pretindea că a fost văr de-al doilea cu ilustrul guvernator general al Indiei. După ce a terminat liceul, Septimus, un tânăr subţirel, anemic, cu o chelie prematură, s-a angajat la Societatea de Asigurări Industriale; profesorul care se ocupa de orientarea profesională a elevilor i-a spus că, pentru început, era o situaţie ideală pentru un tânăr cu calificarea lui. Ceva mai târziu, când s-a gândit la sfatul pe care l-a primit, Septimus însuşi şi-a dat seama că, din păcate, nu avea nici o calificare. În ciuda acestui neajuns, Septimus s-a ridicat încet, de-a lungul anilor, de la curier la asigurator (nu s-ar putea spune că s-a căţărat pe scara ierarhică, ci mai degrabă că a poposit pe fiecare treaptă o vreme mai mult sau mai puţin îndelungată), ajungând la titlul pompos de asistent al directorului adjunct (secţia cereri de plată a asigurărilor).

Septimus îşi petrecea ziua de muncă într-o cabină de sticlă la etajul şase, primind cereri de plată a asigurărilor şi recomandând plăţi până la un milion de lire sterline. Simţea că, dacă nu-şi bagă nasul în rahat (una din expresiile favorite ale lui Septimus), va putea, după alţi douăzeci de ani, să devină director (secţia cereri de plată a asigurărilor) şi să aibă în jur pereţi prin care să nu se vadă înăuntru şi un covor ca lumea, nu petice în diverse nuanţe de verde puse unul lângă altul. Ar putea chiar să devină una din acele semnături pe cecurile de un milion de lire sterline.

Septimus locuia în Sevenoaks cu soţia, Norma, şi cei doi copii, Winston şi Elizabeth, care urmau şcoala generală din localitate. Ei ar fi vrut să meargă la liceul clasic, îşi informă el regulat colegii, dar guvernul laburist le-a tăiat această posibilitate.

Septimus îşi conducea viaţa de zi cu zi cu ajutorul unui set de sub-rutine invariante, ca un microprocesor primitiv, considerând despre sine că respectă în cea mai mare măsură tradiţia şi disciplina. Căci, dacă altă calitate nu avea, era cel puţin un om cu deprinderi precise. În cazul în care, dintr-un motiv inexplicabil, KGB-ul ar fi vrut să-l asasineze pe Septimus, n-ar fi trebuit decât să-l pună sub urmărire timp de şapte zile şi, în felul acesta, ar fi aflat orice mişcare a

lui de-a lungul unui an.

Septimus se sculă în fiecare dimineaţă la şapte şi cincisprezece şi îşi punea unul din cele două costume de culoare închisă pe care le avea. Plecă de acasă -stătea pe Palmerston Drive nr. 47 - la şapte cincizeci şi cinci, după ce-şi lua micul dejun constând, în mod invariabil, dintr-un ou fiert moale, două bucăţi de pâine prăjită şi două ceşti de ceai. Când ajungea la Peronul Unu al gării din Sevenoaks cumpăra *Daily Express* şi apoi se urca în trenul de opt şi douăzeci şi şapte în direcţia Cannon Street. În timpul călătoriei, Septimus citea ziarul şi fuma două ţigări. La nouă şi şapte minute ajungea în gara Cannon Street. Apoi mergea pe jos până la birou, se aşeza la masa de lucru din cabina de sticlă de la etajul şase şi la ora nouă treizeci se confrunta cu prima cerere care trebuia înregistrată. Îşi lua pauza de cafea la ora unsprezece, permiţându-şi luxul de a fuma încă două ţigări. Îşi delecta din nou colegii cu realizările imaginare ale copiilor săi şi la unsprezece şi cincisprezece îşi relua lucrul.

La ora unu părăsea Marea Catedrală Gotică (o altă expresie de a lui) pentru o oră, pe care o petrecea la o bodegă numită The Havelock, unde obişnuia să bea un pahar de bere Carlsberg cu o feliuţă de lămâie şi să servească meniul zilei. După ce termina prânzul, fuma din nou două ţigări. La unu şi cincizeci şi cinci se reîntorcea la birou şi lucra până la pauză de cincisprezece minute de la ora patru, care, îi oferea prilejul ritual de a mai fuma două ţigări. La cinci treizeci fix, Septimus îşi lua umbrela şi servieta diplomat cu armătură de oţel având înscrise pe ea, în argint, iniţialele S.H.C., încuia uşa cabinei de sticlă de două ori şi plecă. Când trecea pe lângă serviciul de dactilografie, spunea cu o voioşie mecanică „Pe mâine la aceeaşi oră, fetelor”, fredona câteva măsuri din *Sunetul muzicii* în timp ce cobora cu liftul, apoi intră în torentul funcţionarilor care se revărsa pe High Holborn. Se îndrepta hotărât spre staţia Cannon Street, atingând uşor cu umbrela trotuarul. Se izbea de bancheri, comercianţi, agenţi de bursă, având satisfacţia de a se simţi o părticică din marele City al Londrei.

Odată ajuns în gară, Septimus cumpăra de la un chioşc de ziare *Evening Standard* şi un pachet cu zece ţigări Benson & Hedges, pe care le punea în servietă, peste documentele Societăţii de Asigurări Industriale. La cinci cincizeci se urca în vagonul al patrulea al trenului de pe Peronul Cinci, alegea întotdeauna acelaşi compartiment şi îşi ocupă locul favorit de la fereastră, cu faţa spre locomotivă, lângă domnul care avea un început de chelie şi citea inevitabilul *Financial Times* şi vizavi de secretara elegant îmbrăcată care citea lungi romane de dragoste şi cobora undeva după Sevenoaks. Înainte de a se aşeza, scotea din servietă *Evening Standard* şi pachetul nou de Benson &

Hedges, le aşeza pe braţul canapelei şi punea servieta şi umbrelă în plasa de deasupra sa. Odată instalat, deschidea pachetul şi fuma prima dintre cele două ţigări planificate pentru călătorie. Între timp, citea *Evening Standard*. Astfel, îi rămâneau opt ţigări pe care le fuma până ce lua trenul de cinci cincizeci în seara următoare.

Când ajungea în gara Sevenoaks, el mormăia un bună seara tovarăşilor săi de drum (singurele cuvinte pe care le rostea în cursul călătoriei), cobora din tren şi o pornea direct spre locuinţa sa din Palmerston Drive nr. 47, ajungând la uşa de la intrare cu puţin înainte de şase patruzeci şi cinci. Între şase patruzeci şi cinci şi şapte treizeci termina de citit ziarul sau controla temele de casă ale copiilor, dojenindu-i uşor când găsea o greşeală sau scoţând un oftat atunci când el însuşi era depăşit la matematică. La şapte treizeci, „buna lui stăpână" (o altă expresie favorită de a lui) îi punea pe masa din bucătărie meniul zilei făcut după *Woman's Own* sau mâncarea lui favorită „trei degete de peşte, mazăre şi cartofi prăjiţi". În ultimul caz, obişnuia să spună: „Dacă Dumnezeu voia ca peştii să aibă degete, el le-ar fi dat şi mâini", după care râdea şi punea sos de roşii peste peştii lunguieţi. În timp ce mânca, soţia îi relata evenimentele din ziua respectivă. La ora nouă urmărea ştirile reale la BBC 1 (nu se uită niciodată la ITV) şi la zece treizeci se ducea la culcare.

Aceste tabieturi erau întrerupte numai în concediu când, Septimus avea, bineînţeles, alte tabieturi. Crăciunul era sărbătorit alternativ, când cu părinţii Normei în Watford, când cu sora şi cumnatul lui Septimus în Europa, iar vara îşi permiteau luxul să meargă, pentru două săptămâni, în Corfu, la Hotelul Olympic.

Nu numai că lui Septimus îi plăcea stilul său de viaţă, dar îl deranja cea mai mică perturbare a rutinei sale. Această existenţă monotonă părea să nu mai sufere nici o schimbare până la moarte, căci Septimus nu era genul de om care să ofere scriitorilor subiecte pentru romane fluviu de două sute de mii de cuvinte. Totuşi, s-a întâmplat o dată ca rutina lui Septimus să fie nu numai uşor perturbată, ci pur şi simplu dată peste cap.

Într-o seară, la ora cinci şi douăzeci şi şapte, când Septimus închidea dosarul cu ultima cerere din ziua respectivă, şeful lui nemijlocit, directorul adjunct, îl chemă să-l consulte într-o problemă. Din cauza acestei grosolane lipse de consideraţie, Septimus plecă de la birou abia la şase şi câteva minute. Deşi nu mai era nimeni la serviciul de dactilografie, el salută birourile goale şi maşinile de scris cu invariabilul „Pe mâine la aceeaşi oră, fetelor" şi fredonă câteva măsuri din *Edelweiss* în timp ce cobora cu liftul. Când ieşi din Marea Catedrală Gotică văzu că plouă. Deschise fără nici un chef umbrela şi, ridicând-o

deasupra capului, alergă printre băltoace sperând să ajungă la timp pentru a prinde trenul de şase şi treizeci şi două de minute. Când ajunse în gara Cannon Street, stătu la coadă pentru a-şi lua ziarul şi ţigările, le puse în servietă, după care, se repezi pe Peronul Cinci. Se indispuse şi mai mult când se anunţă la megafon, cu scuze rostite pe un ton indiferent, că trei trenuri fuseseră anulate în seara aceea din cauza unei întârzieri.

Până la urmă, Septimus îşi croi drum prin mulţimea de oameni agitaţi, uzi leoarcă şi se urcă în vagonul al şaselea al unui tren care nu figura în nici un orar. Constată că era plin cu oameni pe care nu-i mai văzuse niciodată şi, mai rău, aproape toate locurile erau ocupate. Singurul loc pe care-l găsi era în mijlocul vagonului, cu spatele spre locomotivă. Îşi puse servieta şi umbrelă în plasa de deasupra sa şi, după ce aruncă o privire de jur împrejurul vagonului, se aşeză. Nu era nici o figură familiară printre ceilalţi şase pasageri din compartiment. Vizavi de el, ocupând mai mult decât un loc, era o femeie cu trei copii. În stânga lui, dormea dus un domn în vârstă. În dreapta, era un tânăr de vreo douăzeci de ani care stătea aplecat pe fereastră şi privea afară.

Când se uită la tânăr, Septimus avu un şoc. Îmbrăcat într-o jachetă de piele neagră şi pantaloni foarte strâmţi, fluiera nepăsător. Părul său negru, soios, era pieptănat în sus pe creştetul capului şi în jos în părţi. Singurele două culori din înfăţişarea tânărului care se asortau, erau cele ale jachetei şi unghiilor. Dar cel mai rău din toate pentru firea sensibilă a lui Septimus era sloganul bătut în ţinte pe spatele jachetei. Deasupra semnului nazist pictat în alb scria cu neruşinare „Heil Hitler” şi, ca şi când nu era suficient, dedesubtul svasticii era scris cu litere aurite: „Ţi-o bag”. Din ce ţară venea? se întrebă Septimus. Ar trebui să se reînfiinţeze Serviciile Naţionale pentru asemenea delincvenţi. În ceea ce-l priveşte, Septimus nu putuse fi recrutat în Serviciile Naţionale din cauză că avea platfus.

Septimus decise să ignore creatura respectivă şi, luând pachetul de Benson & Hedges aflat pe braţul canapelei în dreapta sa, aprinse o ţigară şi începu să citească *Evening Standard*. Puse la loc pachetul, aşa cum făcea de obicei, în ideea că va mai fuma una înainte de a ajunge la Sevenoaks. Când, în sfârşit, trenul porni din Cannon Street, tânărul îmbrăcat în negru se întoarse spre Septimus şi, uitându-se urât la el, luă pachetul de ţigări, aprinse una şi începu să pufăie. Lui Septimus nu-i venea să-şi creadă ochilor. Era cât pe ce să protesteze, dar îşi dădu seama că în vagon nu era nici unul dintre cei cu care călătorea de obicei ca să-l susţină. Cântări situaţia pentru un moment şi apoi decise că Discreţia este partea cea mai bună a Valorii (o altă vorbă de a lui Septimus).

Când se opri trenul în gara Petts Wood, Septimus lăsă ziarul din mână, deşi nu citise mai nimic din el şi, aşa cum făcea aproape întotdeauna, îşi lua a doua ţigară. O aprinse, trase un fum şi vru să ia din nou ziarul, când tânărul îl apucă de un capăt şi se pomeniră amândoi cu câte o jumătate de ziar. De data aceasta Septimus se uită de jur împrejur după ajutor. Copiii din faţa lui începură să chicotească, în timp ce mama lor îşi întoarse voit privirile de la ce se întâmplă, nevrând bineînţeles să fie implicată; bătrânul din stânga lui Septimus sforăia. Tocmai când se gândea să ia pachetul de ţigări şi să-l pună în buzunar, tânărul se repezi la pachet, luă încă o ţigară şi o aprinse, trăgând adânc fumul în piept. Apoi, înainte de a pune pachetul la loc, îi suflă lui Septimus, în mod intenţionat, fumul în nas. Septimus îi aruncă tânărului o privire plină de duşmănie prin vălătucii de fum care îl înconjurau. Scrâşnind din dinţi, se apucă să citească din nou *Evening Standard*, ca să constate că în jumătatea sa de ziar erau numai anunţuri cu oferte de serviciu, vânzări de automobile vechi şi rubrici de sport, subiecte care nu-l interesau câtuşi de puţin. Singura lui consolare era, însă gândul că, fără îndoială, derbedeul de lângă el nu voia, în fond, decât pagina de sport. Oricum, Septimus nu mai era capabil să citească. Tremura tot de nervi din cauza purtării scandaloase a vecinului său din dreapta.

Nu se mai gândea decât cum să se răzbune. Treptat, în mintea să se înfiripă un plan cu care era convins că îi va demonstra tânărului că, uneori, virtutea înseamnă mai mult decât propria ei recompensă (o variantă a unei zicale de a lui Septimus). Zâmbi din vârful buzelor şi, încălcându-şi obiceiurile, luă a treia ţigară şi puse sfidător pachetul la loc. Tânărul îşi stinse propria ţigară şi, ca şi când ar fi primit provocarea, luă pachetul, scoase o altă ţigară şi o aprinse. Septimus era învins; pufăi cât putu de repede iarba dracului, o stinse pe sfert nefumată, luă a patra ţigară şi o aprinse imediat. Cursa continua, căci mai rămăseseră două ţigări. Septimus, deşi tuşea şi se îneca din cauza fumului, reuşi să termine a patra ţigară înaintea tânărului. Se aplecă peste jacheta de piele şi îşi stinse ţigara în scrumieră de la fereastră. Vagonul era plin de fum, dar tânărul trăgea în continuare cât putea de repede. Copiii de vizavi tuşeau într-una, iar mama îşi rotea braţele ca o moară de vânt. Septimus se făcea că n-o vede şi, prefăcându-se că citeşte despre şansele echipei de fotbal Arsenal în Cupa Angliei, stătea cu ochii pironiţi pe pachetul de ţigări.

Septimus îşi aminti apoi de maxima lui Montgomery, potrivit căreia, în ultimă instanţă, luarea prin surprindere şi sincronizarea sunt armele victoriei. Trenul intra încet în gara Sevenoaks când tânărul îşi stinse cea de a patra ţigară în scrumieră. El ridică mâna, dar Septimus fu mai iute. Anticipase următoarea mişcare a inamicului şi, în felul

acesta, captură pachetul de ţigări. Scoase cea de a noua ţigară şi, punând-o între buze, o aprinse încet, cu voluptate, trăgând adânc în piept, după care suflă fumul direct în nasul inamicului. Tânărul era exasperat. Septimus scoase ultima ţigară din pachet şi o sfărâmă între degetul mare şi arătător, lăsând să cadă tutunul în pachetul gol. Apoi închise cu grijă cutiuţa galben-aurie şi o puse ostentativ pe braţul canapelei. Se ridică şi, cu o mişcare energică, luă de pe locul său rămas vacant pagina de sport din *Evening Standard,* o rupse în două, în patru, în opt şi în cele din urmă în şaisprezece. Grămăjoara de hârtiuţe astfel formată o puse pe genunchii tânărului.

Trenul se opri în Sevenoaks. Triumfătorul Septimus, după ce administrase ultima lovitură în faţa unui public care n-a scos o vorbă, îşi luă umbrela şi servietă din plasă de deasupra şi dădu să plece. Dar servieta se lovi de braţul canapelei din faţa lui şi îi sări capacul. Toţi pasagerii rămaseră cu ochii ţintă la conţinutul ei. Căci, în servietă, deasupra documentelor Societăţii de Asigurări Industriale, era un exemplar frumos împăturit din *Evening Standard* şi un pachet neîncepute de zece ţigări Benson & Hedges.

Ghinioanele lui Henric

Când Marelui Paşă i s-a născut primul băiat, în 1900 (avea deja douăsprezece fete de la şase neveste), i-a dat numele de Henric, după regele său favorit al Angliei. Henric a intrat în această lume cu mai mulţi bani decât şi-ar fi putut imagina chiar şi cel mai blazat agent de percepţie, astfel că părea destinat să ducă o viaţă de huzur.

Marele Paşă, care domnea peste zece mii de familii, era de părere că, până la urmă, vor rămâne doar cinci regi în lume — regii de pică, de caro, de treflă, de cupă şi regele Angliei. Având această convingere, el decise că Henric să primească o educaţie englezească. Astfel, la vârsta de opt ani, Henric părăsi oraşul său natal, Cairo. El fu trimis în Anglia, unde urma să fie instruit aşa cum se cuvine. Fiind la o vârstă destul de fragedă, el rămase cu amintiri vagi despre zgomotul, căldura şi murdăria din oraşul în care s-a născut. Henric îşi începu noua viaţă la Dragon School, care era, potrivit asigurărilor primite de Marele Paşă de la consilierii săi, cea mai bună şcoală pregătitoare din ţară. După patru ani, băiatul absolvi această şcoală, alegându-se cu o pasiune pentru polo de câmp şi cu o aversiune pentru orele de clasă. Continuă, cu minimele cunoştinţe dobândite, la Eton, care, potrivit asigurărilor primite de Paşă de la consilierii săi, era cea mai bună şcoală din Europa. Fu încântat să afle că şcoala a fost înfiinţată de

regele său favorit. Henric petrecu cinci ani la Eton, unde adăugă squash-ul, golful şi tenisul la pasiuni şi matematica, jazzul şi crosul la aversiuni.

Nici atunci când termină această şcoală nu reuşi să lase o impresie mai puternică examinatorilor săi. Cu toate acestea, i se găsi un loc la Balliol College, Oxford, care era, potrivit asigurărilor primite de Paşă de la consilierii săi, cea mai mare universitate din lume. Cei trei ani petrecuţi la Balliol adăugară vieţii sale încă două pasiuni: caii şi femeile şi încă trei aversiuni de neînlăturat: politica, filozofia şi economia.

Când se încheie stagiul său în *statu pupillari*, nu reuşi să-i impresioneze câtuşi de puţin pe examinatori, astfel că, nu i se acordă nici un titlu academic. Tatăl său, care considera că cele două goluri înscrise de Henric împotriva lui Cambridge la meciul de polo între universităţi constituie un rezultat satisfăcător al carierei sale universitare, îl trimise într-o călătorie în jurul lumii ca să-şi completeze educaţia. Lui Henric îi plăcu această experienţă. La Longchamps şi pe străzile periferice din Benghazi învăţă mai mult cu privire la cursele de cai decât în şcolile pe care le urmase în Anglia.

Marele Paşă ar fi fost mândru de tânărul înalt, frumos şi rafinat, care se reîntoarse în Anglia după un an, având un foarte uşor accent străin, dacă n-ar fi murit înainte ca fiul său iubit să ajungă în Southampton. Henric, deşi cu inima zdrobită, nu a disperat, căci tatăl său îi lăsase vreo douăzeci de milioane în active, o crescătorie de căi de curse la Suffolk, un iaht cu o lungime de 100 de picioare la Nisa şi un palat la Cairo. Dar cea mai importantă moştenire de la tatăl său a fost, categoric, cel mai bun valet din Londra, un oarecare Godfrey Barker. Barker putea să rezolve orice problemă în cel mai scurt timp posibil.

Neavând altceva mai bun de făcut, Henric se instală în fostul apartament de la Ritz al tatălui său; nu era nevoit să citească ofertele de serviciu din *London Times*. S-a lansat într-o viaţă dedicată exclusiv plăcerii, singura carieră pentru care îl pregătiseră în mod adecvat Eton, Oxford şi averea moştenită. Ca să fim drepţi cu Henric, în ciuda faptului că avea mult şarm şi o înfăţişare plăcută, dădea dovadă de suficient bun-simţ ca să-i aleagă cu grijă pe cei cu care îşi petrecea timpul lui preţios. Selecta numai prieteni vechi din liceu şi universitate care, deşi nu erau nici pe departe atât de bine situaţi ca el, nu erau genul de oameni care veneau să cerşească un împrumut de cinci lire sterline ca să plătească o datorie la jocurile de noroc.

Ori de câte ori era întrebat ce iubeşte mai mult în viaţă, lui Henric îi venea greu să aleagă între cai şi femei, dar, întrucât a constatat că poate să petreacă ziua cu caii şi noaptea cu femeile fără

să provoace gelozii sau să se ajungă la acuzaţii reciproce, nu-şi mai bătea capul să rezolve problema. Majoritatea cailor săi erau armăsari frumoşi, iuţi, cu părul lucios şi catifelat, cu ochi negri şi musculatura puternică. Henric se îndrăgostea pe rând de toate fetele din corul de la London Palladium. De fiecare dată când se sfârşea o poveste de amor, Barker avea grijă ca respectivă să primească o amintire corespunzătoare, ca să nu izbucnească un scandal. Până la vârsta de treizeci şi cinci de ani, Henric a câştigat toate cursele clasice ale turfului englez, iar Barker părea să ştie întotdeauna în ce an să parieze pe calul stăpânului său.

Curând, viaţa lui Henric a căzut în rutină, dar nu se poate spune că se plictisea vreodată. O lună o petrecea la Cairo, unde avea de rezolvat chestiuni de afaceri, trei luni le petrecea în sudul Franţei, cu excursiile de rigoare la Biarritz, iar în celelalte opt luni stătea la hotelul Ritz. În cele patru luni cât lipsea din Londra, apartamentul său magnific, cu faţa spre St James's Park, rămânea neocupat. Istoria n-a consemnat dacă Henric lăsa camerele goale deoarece îi displăcea ideea ca persoane necunoscute să se bălăcească în baia îngropată în marmură sau pentru că, pur şi simplu, nu mai vroia să se complice cu formalităţile de intrare şi ieşire din hotel de două ori pe an. Administratorii hotelului Ritz n-au comentat niciodată această chestiune cu tatăl lui; de ce ar fi făcut-o cu fiul? Acest program acoperea în întregime timpul lui Henric în decursul unui an, cu excepţia câte unei călătorii neprevăzute la Paris, când vreuna din fetele venite de pe meleagurile natale devenea mai insistentă în privinţa căsătoriei. Aproape toate fetele care îl cunoşteau pe Henric voiau să se mărite cu el, iar o bună parte dintre ele ar fi făcut-o chiar dacă el n-ar fi avut nici un ban. Totuşi, Henric nu vedea nici un motiv să fie fidel unei singure femei.

— Am o sută de cai şi o sută de prieteni, explica el când era întrebat. De ce m-aş limita la o singură femeie? Părea să nu existe un răspuns imediat la logica lui Henric.

Povestea lui Henric s-ar fi sfârşit aici dacă şi-ar fi continuat viaţa aşa cum părea că i-o pregătise soarta, dar chiar şi Henricii din această lume dau de necazuri la un moment dat.

Odată cu trecerea anilor, Henric şi-a luat obiceiul să nu facă nici o planificare în prealabil, deoarece experienţa şi abilul său valet Barker l-au făcut să ajungă la convingerea că atunci când dispui de o avere imensă poţi să obţii orice doreşti pe loc şi să faci faţă oricăror împrejurări neprevăzute. Dar nici chiar Barker n-a putut să contracareze declaraţia lui Chamberlain din 3 septembrie 1939, potrivit căreia poporul britanic era în război cu Germania. Henric a

socotit că este o lipsă de consideraţie din partea lui Chamberlain să declare război imediat după Wimbledon şi Oaks şi o şi mai mare lipsă de consideraţie din partea Ministerului de Interne, care l-a anunţat, câteva luni mai târziu, că Barker va înceta să mai fie în serviciul Marelui Paşă şi, până la noi ordine, va fi în serviciul Majestăţii Sale Regele.

Ce putea să facă bietul Henric? La patruzeci de ani, nu era obişnuit să stea decât la Ritz şi, nemţii, din cauza cărora a fost amânat Wimbledon-ul *sine die*, ocupau acum şi hotelul George V din Paris şi hotelul Negresco din Nisa. Pe măsură ce treceau săptămânile şi, cum invazia părea iminentă, Henric ajunse la concluzia neplăcută că va trebui să se întoarcă într-un Cairo neutru până ce englezii vor câştiga războiul. Nici o clipă nu i-a trecut prin minte că englezii ar putea să piardă. La urma urmei, au câştigat primul război mondial şi, deci, trebuie să-l câştige şi pe al doilea. „Istoria se repetă" era aproape singura pildă de înţelepciune pe care şi-o amintea clar din cei trei ani de studii la Oxford.

Henric l-a convocat pe directorul hotelului Ritz şi i-a spus că pleacă, urmând ca apartamentul să rămână neocupat până la reîntoarcerea sa. A plătit pe un an în avans, considerând că e un răgaz de timp mai mult decât suficient ca să scape de parveniţi de genul lui Herr Hitler şi a plecat la Cairo. Ulterior, directorul a fost auzit făcând observaţia că plecarea Marelui Paşă în Egipt era de-a dreptul rizibilă; la urma urmei, era mai englez decât englezii.

Henric stătu un an în palatul său din Cairo, dar, constatând că nu-i mai poate suporta pe compatrioţii săi, se mută la New York. Dacă mai rămânea puţin ar fi avut posibilitatea să dea nas în nas cu Rommel. Odată aflat la New York, Henric trase la Pierre Hotel de pe Fifth Avenue, îşi alese un valet american pe nume Eugene şi aşteptă ca dl. Churchill să pună capăt războiului. Ca şi când ar fi vrut să dovedească sprijinul său permanent acordat englezilor, la 1 ianuarie al fiecărui an trimitea un cec la Ritz pentru a plăti costul apartamentului său pe următoarele douăsprezece luni.

Henric sărbători Ziua Victoriei în Times Square alături de un milion de americani şi imediat făcu planuri de reîntoarcere în Anglia. Fu surprins şi dezamăgit când i se comunică de la Ambasada Britanică din Washington că s-ar putea să dureze un timp până ce i se va permite să se reîntoarcă în ţara pe care o iubea atât de mult. În ciuda presiunilor permanente pe care le făcu şi a întregii influenţe pe care o puse la bătaie, abia în iulie 1946 se putu îmbarca pe un vas cu destinaţia Southampton. Îşi luă rămas-bun de la America, făcându-i cu mâna de pe puntea clasei întâi. Era nerăbdător să ajungă în Anglia şi să-l revadă pe Barker.

De îndată ce puse piciorul pe pământul englezesc, se duse direct la Ritz unde îşi găsi apartamentul exact aşa cum l-a lăsat. După câte putea să constate Henric, nimic nu s-a schimbat în afară de faptul că valetul său (care era acum ordonanţa unui general) trebuia să mai rămână în armată cel puţin încă şase luni. Henric era decis să-şi aducă contribuţia la efortul de război supravieţuind fără el în perioada imediat următoare. Amintindu-şi de cuvintele lui Barker: „Toată lumea ştie cine sunteţi. Nu se va schimba nimic", avea convingerea că totul va fi bine. Într-adevăr, pe *Bonheur-du-jour* din apartamentul său de la Ritz era o invitaţie de a lua cina a doua zi cu Lordul şi Lady Lympsham la locuinţa lor din Chelsea Square. Predicţia lui Barker părea să se adeverească: totul va fi ca înainte. Henric trimise un răspuns afirmativ la invitaţie, bucuros la gândul că îşi va relua viaţa în Anglia exact din punctul în care a lăsat-o.

În seara următoare, Henric sosi în pragul casei din Chelsea Square la opt şi câteva minute. Familia Lympsham, un cuplu mai vârstnic, care nu avusese nici o contribuţie la război, dădea impresia că nici nu ştia că a avut loc războiul sau că Henric a lipsit de pe scena socială londoneză. Cina pe care o servi, în ciuda raţionalizărilor, i se păru lui Henric la fel de bună ca înainte şi, ceea ce era mai important, una dintre invitate era cu totul deosebită de persoanele pe care le mai întâlnise acolo. Numele ei, după cum află Henric de la gazdă, era Victoria Campbell şi, se dovedi a fi fiică unui alt invitat, generalul Sir Ralph Colquhoun. Lady Lympsham îi spuse lui Henric, pe deasupra ouălor de prepeliţă, că fiinţa aceea tânără şi tristă şi-a pierdut soţul când aliaţii au pornit ofensiva spre Berlin, cu câteva zile înainte de a se preda nemţii. Pentru prima oară, Henric încercă un sentiment de vinovăţie pentru faptul că nu a jucat nici un rol în război.

În tot timpul cinei, el nu şi-a putut lua ochii de la tânăra Victoria, a cărei frumuseţe clasică era egalată doar de conversaţia ei vie, care dovedea că este o persoană informată. Lui Henric îi era teamă să nu se observe insistenţa cu care se uita la tânăra aceasta zveltă, cu păr negru şi cu pometii înalţi; părea că admiră o sculptură frumoasă şi vrea să o atingă. Zâmbetul ei fermecător îi făcea pe toţi cei cărora le era adresat să răspundă tot printr-un zâmbet. Henric făcu tot ce îi stătu în putinţă ca să beneficieze de zâmbetul ei şi fu recompensat de câteva ori. Era conştient de faptul că, pentru prima dată în viaţa lui, se îndrăgostise până peste cap - şi era încântat de acest lucru.

Curtea pe care i-a făcut-o Victoriei nu a fost în maniera lui obişnuită. Nu a încercat în niciun fel să-i obţină consimţământul. Era atent şi plin de înţelegere. Când ea a ieşit din doliu, l-a abordat pe tatăl ei şi l-a întrebat dacă poate să-i ceară mâna fiicei sale. Henric a

fost nespus de bucuros când generalul a fost de acord, iar ulterior, Victoria a acceptat. După ce au dat un anunţ în *The Times*, au sărbătorit logodna la Ritz, unde au dat o mică masă. Au participat o sută douăzeci de prieteni apropiaţi, care puteau fi uşor scuzaţi că au ajuns la concluzia că Attlee exagera cu programul lui de austeritate. După ce a plecat ultimul musafir, Henric a dus-o pe Victoria pe jos acasă la tatăl ei, în Belgrave Mews, discutând pe drum problemele legate de nuntă şi planurile lui pentru luna de miere.

— Totul trebuie să fie perfect pentru tine, îngerul meu, spuse el admirând din nou felul în care îi cădea pe umeri părul ei negru, ondulat. Ne vom cununa la St. Margaret's, Westminster şi, după o recepţie la Ritz, ne vom duce cu maşina la gara Victoria, unde ne va întâmpina Fred, şeful hamalilor. Fred nu va permite altcuiva să-mi care bagajele până la ultimul vagon al garniturii Golden Arrow. E bine să alegi ultimul vagon, draga mea, explică Henric, în felul acesta nu te deranjează ceilalţi călători.

Victoria era impresionată de modul în care se descurca Henric, ştiind mai ales că nu-l mai are pe valetul său Barker.

Henric se înflăcără pe această temă.

— Odată instalaţi în tren, vei fi servită cu ceai chinezesc şi nişte sandviciuri cu file de somon afumat, cu care ne vom delecta până la Dover. Când ajungem în portul de la Canalul Mânecii, vei fi întâmpinată de Albert, pe care Fred îl va anunţa între timp de venirea noastră. Albert ne va da jos bagajele, dar numai după ce toţi ceilalţi călători vor fi coborât din tren. Apoi ne va conduce la vapor, unde vom bea un pahar de vin cu căpitanul, în timp ce bagajele vor fi plasate în cabina numărul trei. Ca şi tatăl meu, întotdeauna iau cabina numărul trei; nu numai că este cea mai mare şi cea mai confortabilă, dar este situată la mijlocul vasului, ceea ce îţi dă posibilitatea să călătoreşti confortabil, chiar dacă ai ghinionul să fie vreme rea. Când ajungem la Calais, vom fi aşteptaţi de Pierre. El aranjează totul ca să ne urcăm în primul vagon al trenului Flèche d'Or.

— Un asemenea program necesită o planificare detaliată, sugeră Victoria.

Ochii ei căprui străluceau la auzul descrierii pe care o făcea viitorul ei soţ călătoriei de nuntă.

— E vorba mai mult de tradiţie decât de organizare, replică Henric zâmbind în timp ce se plimbau ţinându-se de mână prin Hyde Park. Deşi, trebuie să mărturisesc, în trecut Barker avea grijă să nu intervină ceva neprevăzut. În orice caz, iau *întotdeauna* primul vagon al trenului Flèche d'Or, deoarece, în felul acesta poţi să coborî şi să ieşi din gară înainte ca ceilalţi să-şi dea seama că ai ajuns, de fapt, în capitala Franţei. În afară de Raymond, bineînţeles.

— Raymond?

— Da, Raymond, un valet *par excellence*, care l-a adorat pe tatăl meu. El va avea grijă ca în timpul călătoriei să ni se aducă o sticlă de Veuve Cliquot ’37 şi icre negre. Tot el se va îngriji ca în vagon să existe o canapea pe care să te poţi întinde dacă simţi nevoia, iubita mea.

— Se pare că te-ai gândit la toate, dragul meu Henric, spuse ea în timp ce intrau în Belgrave Mews.

— Sper să fii mulţumită, Victoria; când vom ajunge la Paris, pe care n-am mai avut prilejul să-l vizitez de mulţi ani, în dreptul vagonului ne va aştepta un Rolls-Royce, cu portiera deschisă; vei păşi din Fleche d’Or direct în automobil şi Maurice ne va duce la George V, fără îndoială cel mai bun hotel din Europa. Louis, directorul, ne va întâmpina pe treptele hotelului şi ne va conduce în apartamentul nupţial, care oferă o vedere copleşitoare asupra oraşului. Camerista îţi va despacheta bagajele în timp ce tu te vei retrage ca să faci o baie şi să te odihneşti după călătoria obositoare. După ce te refaci complet, luăm masa la Maxim, unde Marcel, cel mai bun şef de sală din lume, te va conduce la o masă aflată într-un colţ, departe de orchestră. După ce te vei aşeza, muzicanţii vor ataca „O cameră cu vedere frumoasă”, melodia mea preferată şi vom fi serviţi cu cea mai grozavă langustă, cum n-ai mai mâncat niciodată, pot să te asigur.

Henric şi Victoria ajunseră la uşa de la intrare a casei generalului din Belgrave Mews. El îi luă mâna şi apoi continuă:

— După ce terminăm masa, o luăm pe Bulevardul Madeleine unde îţi voi cumpăra un buchet de trandafiri roşii de la Paulette, cea mai frumoasă florăreasă din Paris. E aproape la fel de atrăgătoare ca tine.

Henric oftă, după care încheie:

— Apoi ne vom întoarce la George V unde, vom petrece prima noastră noapte împreună.

În ochii căprui ai Victoriei se citea plăcerea cu care aştepta acest lucru.

— Aş vrea să fie mâine, spuse ea.

Henric o sărută galant pe obraz şi spuse:

— Merită să aştepţi, draga mea, te asigur că va fi o zi pe care nici unul din noi n-o va uita.

— Sunt sigură, răspunse Victoria în timp ce-şi retrăgea mâna.

În ziua cununiei, Henric sări din pat şi trase perdeaua cu o mişcare energică, dar constată că afară ploua mocnit.

— Până la unsprezece se va opri ploaia, spuse el cu voce tare, ferm convins de acest lucru. Începu să fredoneze în timp ce se

bărbierea încet şi cu grijă.

Vremea nu s-a îmbunătăţit. Dimpotrivă, pe când Victoria intra în biserică, ploua foarte tare. Dezamăgirea lui Henric a dispărut în momentul în care şi-a văzut frumoasa mireasă; nu se mai gândea decât s-o ducă la Paris. După ce s-a terminat ceremonia, Marele Paşă şi soţia au ieşit în faţa bisericii, o pereche strălucitoare, care zâmbea pentru fotoreporteri, în timp ce invitaţii aruncau orez peste ei. Au încercat, în mod decent, să plece cât mai repede la Ritz, unde se dădea masa. În timpul mesei au reuşit să schimbe câteva cuvinte cu fiecare invitat. Ar fi putut să plece mai devreme dacă Victoria s-ar fi schimbat mai repede şi dacă toastul generalului în cinstea fericitei perechi ar fi fost mai scurt. Invitaţii s-au îmbulzit pe treptele de la Ritz, revărsându-se până pe trotuarul din Piccadilly, ca să-şi ia la revedere de la perechea ce pleca în luna de miere. Ei erau protejaţi de ploaia torenţială numai de o prelată roşie imensă.

Marele Paşă şi soţia se duseră la gară cu Rolls-ul generalului. Acolo, şoferul descărcă bagajele. Henric îi dădu dispoziţie să se întoarcă la Ritz întrucât de acum înainte avea totul sub control. Şoferul îşi duse mâna la chipiu şi spuse:

— Sper că dvs. şi doamna să aveţi o călătorie minunată.

Henric stătea pe peron aşteptându-l pe Fred. Dar nu era nici urmă de acesta, aşa că se adresă unui hamal care trecea pe acolo.

— Unde este Fred? întrebă Henric.

— Care Fred? Veni replica.

— De unde să ştiu, dumnezeule? spuse Henric.

— Atunci de unde dracu' să ştiu eu? ripostă hamalul.

Victoria tremura. Gările englezeşti nu sunt proiectate pentru ultima modă - pardesie de mătase.

— Fii amabil şi du-mi bagajele la ultimul vagon al trenului, spuse Henric.

Hamalul se uită la cele paisprezece valize.

— Bine, spuse, el fără nici o tragere de inimă.

Henric şi Victoria au stat răbdători în frig până ce hamalul a încărcat valizele pe cărucior şi le-a cărat de-a lungul peronului.

— Nu-ţi face griji, draga mea, spuse Henric. O ceaşcă de ceai chinezesc şi nişte sandviciuri cu somon afumat şi ai să te simţi alt om.

— Mă simt foarte bine, spuse Victoria cu un zâmbet, care însă nu era atât de fermecător ca de obicei.

Ea îşi luă bărbatul de braţ şi porniră împreună spre ultimul vagon.

— Pot să controlez biletele dvs., domnule? spuse conductorul blocând intrarea la ultimul vagon.

— Ce să controlezi? întrebă Henric cu un accent neobişnuit.

— Bi... le... te... le dvs., spuse conductorul, conştient că se adresează unui străin.

— Înainte rezolvam lucrurile acestea în tren, dragul meu.

— Acum nu se mai poate, domnule. Trebuie să mergeţi la casă şi să cumpăraţi bilete, cum face toată lumea. Ar trebui să vă grăbiţi pentru că trenul pleacă peste câteva minute.

Henric se uită uluit la conductor şi nu-i venea să creadă ce se întâmplă.

— Presupun că soţia mea poate să se urce în tren până ce mă duc să cumpăr biletele, spuse el.

— Nu, îmi pare rău. Nimeni nu se poate urca în tren dacă n-are bilet.

— Rămâi aici, draga mea, spuse Henric. O să rezolv problema asta măruntă imediat. Hamal, fii amabil şi condu-mă la casa de bilete.

— Capătul Peronului Patru, şefule, spuse conductorul şi trânti uşa vagonului, deranjat de faptul că a fost făcut hamal.

În orice caz, nu asta înţelesese Henric prin „condu-mă". Totuşi, îşi lăsă mireasa cu cele paisprezece valize şi o porni, fără nici un chef, spre casa de bilete de la capătul Peronului Patru. Acolo era o coadă mare. Henric se duse în faţă.

— Hei, şefule, aici e rândul, strigă cineva.

Henric nu-şi dăduse seama că rândul e la casa de bilete.

— Sunt foarte grăbit, spuse el.

— Şi eu sunt grăbit, veni răspunsul prompt, aşa că treci la rând.

Lui Henric i se spusese că englezii sunt cumsecade când stau la cozi, dar, cum el nu trebuise niciodată să se aşeze la vreuna până în acel moment, nu putea nici să confirme, nici să infirme acest lucru. Se aşează în silă la coadă. Trecu ceva timp până când ajunse în faţă.

— Aş dori să iau ultimul vagon până la Dover.

— Aţi dori ce...?

— Ultimul vagon, repetă Henric puţin mai tare.

— Îmi pare rău, domnule, dar sunt vândute toate locurile la clasa întâi.

— Eu nu vreau un loc, spuse Henric. Vreau tot vagonul.

— Astăzi nu mai sunt vagoane disponibile, domnule şi, aşa cum am spus, toate locurile la clasa întâi sunt vândute. Pot să vă ofer la clasa a treia.

— Nu contează cât costă, spuse Henric. Trebuie să călătoresc cu clasa întâi.

— Nu am nici un bilet la clasa întâi. Chiar dacă v-aţi putea permite să cumpăraţi toate locurile din tren, tot n-ar ajuta la nimic.

— Îmi pot permite, spuse Henric.

— Şi totuşi, n-am nici un loc la clasa întâi, spuse funcţionarul cu un aer neputincios.

Henric ar mai fi insistat, dar câteva persoane de la coadă au început să protesteze arătând că mai erau două minute până la plecarea trenului şi că ele voiau să-l prindă chiar dacă el nu voia.

— Atunci două locuri, spuse Henric, incapabil să rostească cuvintele „clasa a treia”.

I-au fost înmânate, prin grila de la ghişeu, două bilete verzi cu destinaţia Dover. Henric le luă şi o porni înapoi spre tren.

— Vă costă şaptesprezece şilingi şi şase pence, domnule.

— O, da, desigur, vă rog să mă scuzaţi. Henric se scotoci în buzunar şi scoase una din cele trei bancnote albe de cinci lire pe care le avea întotdeauna asupra lui.

— Nu aveţi mărunt?

— Nu, nu cred, spuse Henric, căruia şi aşa ideea de a avea bani asupra să i se părea destul de vulgară, dar să mai aibă şi mărunt.

Funcţionarul îi dădu înapoi patru lire şi o jumătate de coroană. Henric îi lăsă jumătatea de coroană.

— Mulţumesc, domnule, spuse omul vădit surprins. Era mai mult decât sporul pe care îl lua pentru ziua de sâmbătă.

Henric băgă bileţele în buzunar şi se întoarse repede la Victoria, care zâmbea sfidând vântul rece; nu era chiar zâmbetul cu care îl cucerise la început. Hamalul lor dispăruse de mult şi altul nu se vedea. Conductorul luă biletele şi le compostă.

— Poftiţi în vagoane, strigă el. Apoi flutură un steguleţ galben şi dădu semnalul de pornire.

Henric aruncă repede cele paisprezece valize prin uşa deschisă, o împinse pe Victoria în trenul care se pusese deja în mişcare şi apoi sări şi el. După ce îşi trase sufletul, înaintă de-a lungul culoarului privind uluit compartimentele de clasa a treia. Nu mai văzuse nici unul până atunci. Pernele de pe banchete erau subţiri şi complet uzate. Tocmai când zări două locuri alăturate într-un compartiment, se repezi o pereche tânără şi le ocupă pe amândouă. Henric căută înnebunit un compartiment liber, dar nu găsi nici măcar unul în care să fie două locuri. Victoria se aşeză, fără să se plângă, pe singurul loc găsit într-un compartiment supraaglomerat, în timp ce Henric se instală, simţindu-se părăsit, pe unul din geamantanele de pe culoar.

— Lucrurile se vor schimba când vom ajunge în Dover, spuse el, fără acea încredere în sine pe care o manifestă de obicei.

— Sunt sigură, Henric, replică ea zâmbindu-i drăgăstos.

Cele două ore cât a durat călătoria au părut interminabile. Pasageri de toate dimensiunile treceau încolo şi încoace pe culoar, călcându-l pe pantofii de piele lucraţi de mână la Lobbs şi scuzându-se

cu cuvintele:

— Scuzaţi, domnule.

— Scuză-mă, şefule.

— Scuză-mă, babacule.

Henric aruncă toată vina pe umerii lui Clement Attlee cu campania lui ridicolă pentru egalitate socială. Era nerăbdător să ajungă în gara Dover. În momentul în care se opri locomotiva, Henric sări din vagon primul, nu ultimul, cum făcea înainte şi începu să-l strige pe Albert cât putu de tare. Nu se petrecu nimic, în afară de faptul că o mulţime de oameni treceau grăbiţi pe lângă el şi se îndreptau spre vapor. În cele din urmă, Henric depistă un hamal. Se repezi la el, dar constată că acesta încărca deja bagajele altcuiva în cărucior. Henric alergă după un al doilea hamal, apoi după un al treilea şi, în sfârşit, când flutură o bancnotă de o liră unui al patrulea, acesta veni imediat şi îi descărcă cele paisprezece valize.

— Încotro, şefule? Întrebă hamalul amical.

— La vapor, spuse Henric şi se întoarse să-şi recupereze soţia.

O ajută pe Victoria să coboare din tren. Alergară amândoi prin ploaie până ce, cu sufletul la gură, ajunseră la pasarela vasului.

— Prezentaţi biletele, domnule, spuse un tânăr ofiţer în uniformă bleumarin care stătea în dreptul pasaralei.

— Eu iau întotdeauna cabina numărul trei, spuse Henric gâfâind.

— Desigur, domnule, spuse tânărul şi se uită pe diagramă.

Henric zâmbi plin de încredere spre Victoria.

— Dl. şi dna. William West.

— Poftim? spuse Henric.

— Trebuie să fiţi dl. William West.

— Categoric nu. Sunt Marele Paşă de Cairo.

— Îmi pare rău, domnule, cabina numărul trei este rezervată pe numele unui domn William West cu familia.

— Căpitanul Rogers nu ne-a tratat niciodată cu atâta impoliteţe, spuse Henric, având acum un accent străin mai pronunţat. Trimite imediat după el.

— Căpitanul Rogers a murit în război. Comandantul vasului este acum căpitanul Jenkins şi el nu părăseşte niciodată puntea când mai sunt treizeci de minute până la plecare.

Exasperarea lui Henric se transformă în panică.

— Aveţi o cabină liberă?

Tânărul ofiţer se uită pe diagramă.

— Nu, domnule. Ultima a fost luată acum câteva minute.

— Pot să iau două bilete? Întrebă Henric.

— Da, domnule, spuse tânărul ofiţer. Dar trebuie să le

cumpărați de la casa de bilete de pe chei.

Henric își spuse că orice altă discuție ar fi pierdere de timp, astfel că, o porni spre casa de bilete, fără nici o altă vorbă, lăsându-și nevasta, cu hamalul încărcat de bagaje.

— Două bilete la clasa întâi pentru Calais, spuse el ferm.

Omul din spatele ghișeului se uită la Henric cu o privire obosită.

— Acum există o singură clasă, domnule, în afară de cazul în care aveți o cabină.

El îi oferi două bilete.

— Face exact o liră.

Henric îi dădu o bancnotă de o liră, își luă biletele și se grăbi se ajungă înapoi la tânărul ofițer.

Hamalul descărca bagajele pe chei.

— Nu poți să le duci la bord și să le pui în cală?

— Nu, domnule, acuma nu se poate. Numai pasagerii mai sunt lăsați la bord după ce se dă semnalul de zece minute.

Victoria cără două din valizele mai mici, în timp ce Henric se luptă cu celelalte douăsprezece, ducându-le pe rând pe pasarelă. În cele din urmă, se așeză extenuat pe punte. Se părea că toate locurile erau ocupate. Henric nu putea să-și dea seama dacă îi era frig din cauza ploii sau cald din cauza efortului. Victoria îi luă mâna și îi zâmbi cu toată fața.

— Nu-ți face griji, dragul meu, spuse ea. Relaxează-te și bucură-te de croazieră; va fi atât de plăcut să stăm împreună pe punte.

Vasul ieși încet din apele liniștite ale golfului și intră în Strâmtoarea Dover. Mai târziu, în seara aceea, căpitanul Jenkins avea să-i spună soției sale că traversarea de douăzeci și cinci de mile a fost una din cele mai neplăcute pe care le-a făcut vreodată. I-a mai spus că era cât pe ce să se întoarcă atunci când secundului său, veteran a două războaie, i s-a făcut îngrozitor de rău. Henric și Victoria au petrecut cea mai mare parte a călătoriei aplecați peste bord, scăpând de tot ce mâncaseră la masa de nuntă. N-au existat oameni mai fericiți să vadă pământ în viața lor ca Henric și Victoria când au zărit coasta Normandiei. Ajunși în port, au cărat valizele una câte una, clătinându-se în mers.

— Poate că în Franța va fi altfel, spuse Henric pe un ton neconvingător.

După ce mai mult s-a prefăcut că-l caută pe Pierre, s-a dus direct la casa de bilete și a luat două locuri la clasa a treia pentru Flèche d'Or. Cel puțin, de data aceasta au stat unul lângă altul, dar într-un compartiment în care mai erau alți șase pasageri, precum și un câine și o găină. Cei șase nu i-au lăsat niciun dubiu lui Henric în

privinţa faptului că aveau obiceiul modern de a fuma în public şi deprinderea străveche de a pune usturoi în mâncare. Îi venea din nou să vomite, dar nu mai avea nimic în stomac. Henric se gândi pentru o clipă să-l caute pe Raymond prin vagoane, dar îi fu teamă că singurul rezultat al tentativei lui ar putea fi pierderea locului de lângă Victoria. Renunţă să mai facă conversaţie cu ea în hărmălaia creată de câine, găină şi pălăvrăgeala galică şi se mulţumi să se uite pe fereastră, admirând peisajul franţuzesc şi înregistrând, pentru prima oară în viaţa sa, numele fiecărei gări prin care treceau.

Odată ajunşi în Gara de Nord, Henric nu-l mai căută pe Maurice, ci pur şi simplu se duse direct la cea mai apropiată staţie de taxiuri pentru a se aşeza la coadă. Între timp, cără toate cele paisprezece valize. Stătu la coadă împreună cu Victoria, mai bine de o oră, mutând valizele câte puţin, până ce le veni rândul.

— Monsieur?

— Vorbiţi englezeşte?

— Un peu, un peu.

— Hotel George V.

— Oui, mais je ne peux pas mettre toutes les valises dans le coffre.

Astfel că, Henric şi Victoria au stat în spate înghesuiţi, obosiţi, uzi până la piele şi morţi de foame, înconjuraţi de valize de piele, hurducaţi pe tot drumul până la hotelul George V.

Portarul hotelului se repezi să-i ajute când văzu că Henric îi oferea şoferului de taxi o bancnotă de o liră.

— Nu luat bani englezeşti, monsieur.

Lui Henric nu-i venea să-şi creadă urechilor. Portarul plăti bucuros şoferului în franci şi băgă repede în buzunar hârtia de o liră. Henric era prea obosit ca să mai comenteze. O ajută pe Victoria să urce treptele de marmură şi apoi se duse la Recepţie.

— Marele Paşă de Cairo şi soţia. Vă rog, apartamentul nupţial.

— *Oui, monsieur*.

Henric îi zâmbi Victoriei.

— Aveţi confirmarea la dvs.? întrebă recepţionerul cu un pronunţat accent franţuzesc.

— Nu, spuse Henric, în trecut n-a fost nevoie niciodată să confirm rezervarea la dvs. Înainte de război eu...

— Îmi pare rău, domnule, tot hotelul este ocupat în momentul de faţă. O conferinţă.

— Chiar şi apartamentul nupţial? Întrebă Victoria.

— Da, doamnă, preşedintele şi soţia, înţelegeţi.

Numai că nu a făcut cu ochiul. Bineînţeles că Henric nu înţelegea. În trecut, ori de câte ori voia, exista o cameră pentru el la

hotelul George V. Disperat, scoase a două dintre bancnotele sale de cinci lire şi o strecură peste tejghea.

— Ah, spuse recepţionerul, văd că mai avem o cameră neocupată, dar mă tem că e cam mică.

Henric făcu un gest cu mâna în semn că îi este indiferent.

Recepţionerul apăsă cu palma soneria de pe tejghea şi de îndată apăru un hamal care îi conduse la camera promisă. Recepţionerul spusese adevărul. Încăperea în care s-au pomenit era aproape ca o debara. Motivul pentru care jaluzelele erau tot timpul lăsate îl constituia faptul că vederea asupra coşurilor Parisului era cât se poate de neatrăgătoare. Dar Henric primi lovitura finală abia când văzu cele două paturi înguste de o persoană. Se uita şi nu-i venea să-şi creadă ochilor. Victoria începu să despacheteze fără să scoată un cuvânt, în timp ce Henric stătea abătut pe marginea unuia dintre paturi. După ce se înmuie într-o cadă care avea dimensiunile perfecte pentru un copil de şase ani, Victoria se lungi epuizată pe celălalt pat. Timp de vreo oră nu vorbiră nimic.

— Draga mea, hai să mergem la cină, spuse în cele din urmă Henric.

Victoria se sculă supusă, dar fără nici o tragere de inimă şi se îmbrăcă pentru cină. Henric intră în cadă şi încercă să se spele stând cu genunchii la nas. Apoi îşi puse fracul. De data aceasta, telefonă la Recepţie şi comandă un taxi. De asemenea, ceru să i se rezerve o masă la Maxim. Şoferul de taxi acceptă bancnota de o liră. Când intră în restaurant împreună cu soţia lui, Henric nu recunoscu pe nimeni şi nimeni nu-l recunoscu pe el. Un chelner îi conduse la o măsuţă înghesuită între alte două mese, în dreptul orchestrei, care exact în clipa aceea atacă *Alexander's Rag Time Band.*

După ce au studiat meniul bogat, au făcut comandă. Langusta s-a dovedit excelentă şi, de altfel, tot ce au comandat a fost grozav, aşa cum îi promisese Henric soţiei sale că va fi la Maxim, numai că stomacurile lor nu puteau înghiţi tot ce li s-a adus la masă, aşa că, cea mai mare parte a mâncărurilor a fost lăsată în farfurie.

Lui Henric i-a fost greu să-l convingă pe noul şef de sală că langusta a fost superbă şi că ei au venit intenţionat la Maxim ca să nu o mănânce. La cafea, Henric i-a luat mâna Victoriei şi a încercat să se scuze.

— Hai să punem capăt acestei farse, spuse el. Mergem pe Bulevardul Madeleine cum am stabilit şi luăm florile pe care ţi le-am promis. Paulette n-o să fie în piaţetă ca să te salute, dar precis va fi cineva care să ne vândă trandafiri.

Henric ceru nota de plată şi scoase a treia hârtie de cinci lire (cei de la Maxim acceptă întotdeauna bucuros valuta altui stat şi,

bineînţeles că nu l-au mai deranjat că să-i dea restul). După ce ieşiră din restaurant, se îndreptară ţinându-se de mână spre Madeleine.

De data aceasta Henric avusese dreptate. Paulette nu se vedea nicăieri. Într-un colţ al piaţetei, înconjurată de cele mai frumoase flori, stătea o bătrână cu un şal pe cap şi cu un neg pe nas.

Henric alese un buchet mare de trandafiri roşii cu coada lungă şi îl puse în braţele soţiei sale. Bătrâna îi zâmbi Victoriei.

Victoria, la rândul ei, îi zâmbi bătrânei.

— *Dix francs, monsieur*, îi spuse florăreasa lui Henric.

Henric se scotoci în buzunar, dar descoperi că îşi cheltuise toţi banii. Se uită disperat la bătrână care îşi ridică mâinile, îi zâmbi şi spuse:

— Nu-ţi face probleme, Henric, ia-le din partea mea, în amintirea trecutului.

O chestiune de principiu

Sir Hamish Graham avea multe din calităţile şi cea mai mare parte din defectele care rezultă din faptul de a te naşte într-o familie scoţiană burgheză. Era bine crescut, muncitor şi onest, dar în acelaşi timp mărginit, intransigent şi orgolios. Niciodată, la nici o ocazie, nu şi-a muiat buzele în vreo băutură tare şi nu avea încredere în niciun om care nu era născut la nord de Valul lui Hadrian. Nu e vorbă, că nici în mulţi din cei care erau născuţi acolo nu avea încredere.

După ce şi-a făcut studiile liceale la Fettes School, pentru care obţinuse o bursă modestă, şi apoi şi-a continuat studiile la Universitatea din Edinburgh, unde a obţinut o diplomă de categoria a doua în inginerie, a fost ales dintr-un lot de doisprezece pentru a fi angajat la o companie de construcţii internaţională, TarMac (denumită aşa după fondatorul ei, J.L. McAdam, care a descoperit că smoala amestecată cu pietriş este cel mai bun constituent pentru construirea şoselelor). Noul angajat, printr-o muncă asiduă şi printr-o atitudine intransigentă, a devenit cel mai tânăr şi cel mai antipatizat şef al serviciului de proiectare al firmei. La vârsta de treizeci de ani, Graham a fost numit director general adjunct al firmei TarMac şi începea deja să-şi dea seama că nu putea spera să ajungă mai departe atâta timp cât era angajatul altuia. Prin urmare, a început să se gândească la crearea propriei sale firme. Doi ani mai târziu, când preşedintele firmei TarMac, Sir Alfred Hickman, i-a oferit posibilitatea să ia locul directorului general, Graham şi-a dat demisia imediat. La urma urmei, dacă Sir Alfred simţea că el are capacitatea de a conduce firma TarMac, înseamnă că este destul de competent pentru a-şi crea o firmă proprie.

A doua zi, tânărul Hamish Graham şi-a fixat o întâlnire cu directorul local al Băncii Scoţiei, care răspundea de conturile firmei TarMac şi cu care avusese de a face în ultimii zece ani. Graham i-a explicat directorului planurile sale de viitor, prezentându-i o propunere scrisă detaliată şi cerându-i că posibilitatea să de a depăşi contul în bancă să se extindă de la cincizeci de lire la zece mii de lire. După trei săptămâni, Graham a aflat că cererea a fost avizată favorabil. El a rămas în locuinţa sa din Edinburgh şi a închiriat un local pentru birouri în partea de nord a oraşului (sau, pentru a fi mai exact, o cameră cu zece şilingi pe săptămână). A cumpărat o maşină de scris, a angajat o secretară şi a comandat nişte hârtie de scrisori cu antet, fără nici un fel de ornamente. După ce a avut timp de o lună o serie de interviuri, a angajat doi ingineri, amândoi absolvenţi ai Universităţii din Aberdeen, şi cinci muncitori şomeri din Glasgow.

În cele câteva săptămâni de când era pe cont propriu, Graham a făcut oferte pentru mai multe contracte de construire a unor şosele mai mici în partea de sud a Scoţiei, dar primele şapte nu a reuşit să le obţină. Pregătirea unei oferte este în general o treabă delicată şi deseori costisitoare, astfel că, la şase luni după preluarea afacerii pe cont propriu, Graham a început să se întrebe dacă nu cumva plecarea sa precipitată de la TarMac n-a fost un act nesăbuit. Pentru prima oară în viaţa lui s-a îndoit de sine, dar acest sentiment a fost curând înlăturat de Consiliul de administraţie al comitatului Ayrshire care a acceptat oferta să de a construi un drum mic care urma să lege o şcoală aflată încă în proiect cu şoseaua principală. Drumul avea o lungime de numai cinci sute de iarzi, dar echipei mici a lui Graham i-au trebuit şapte luni ca să-l facă şi, după ce s-au plătit toate facturile şi s-au luat în calcul toate cheltuielile, firma Graham a ieşit cu o pierdere netă de 143 lire, 10 şilingi şi 6 pence.

Totuşi, în coloana de profituri s-a înscris o mică reputaţie, care era invizibilă, dar care a determinat Consiliul de administraţie al comitatului Ayrshire să-i propună construirea şcolii la capătul drumului cel nou. Acest contract i-a adus firmei Graham un profit de 420 lire sterline şi a făcut să-i crească reputaţia. Din acel moment, firma Graham a mers din ce în ce mai bine şi, după trei ani de activitate, a putut să declare la fisc un mic profit, şi acesta a crescut mereu în următorii cinci ani. Când firma de construcţii Graham a fost înregistrată la Bursa din Londra, cererea pentru acţiunile ei a fost de zece ori mai mare şi compania nou cotată a fost curând considerată o filială a unităţii centrale. Celor din lumea financiară a Londrei le plac oamenii care se dezvoltă încet şi pe care se pot bizui, în sensul că nu îşi asumă riscuri inutile.

În anii şaizeci firma Graham a construit şosele, spitale, fabrici şi chiar şi o uzină electrică; dar realizarea de care era cel mai mândru preşedintele ei o constituia galeria de artă a oraşului Edinburgh, singurul contract care a apărut cu un deficit în raportul general anual. Dar coloana de câştiguri invizibile a înregistrat distincţia de cavaler pentru preşedinte.

Sir Hamish a decis că a venit timpul ca firma de construcţii Graham să se extindă în noi teritorii şi şi-a îndreptat privirile, aşa cum au făcut generaţii de scoţieni înaintea lui, spre piaţa firească a Imperiului Britanic. A construit în Australia şi în Canada cu propriii săi bani, iar în India şi în Africa cu subvenţii de la guvernul britanic. În 1963, a fost numit „Omul de afaceri al Anului” de ziarul *The Times*, iar trei ani mai târziu, „Preşedintele Anului” de revista *The Economist*.

Sir Hamish nu şi-a schimbat niciodată metodele pentru a ţine pasul cu vremurile schimbătoare şi credea cu tot mai multă obstinaţie

că ideile sale în privinţa afacerilor erau corecte, indiferent de părerea altora; avea o coloană de credit lungă, ceea ce dovedea că are dreptate.

La începutul anilor şaptezeci, când criză economică a lovit şi lumea construcţiilor, firma Graham a suferit pierderi în buget şi a trebuit să renunţe la o serie de contracte, aşa cum s-a întâmplat cu toţi marii ei concurenţi. Sir Hamish a reacţionat într-un mod previzibil, strângând cureaua şi reducându-şi treptat cheltuielile, dar, în acelaşi timp, fără să renunţe nici cu o iotă la principiile lui comerciale. Prin urmare, firma a slăbit şi mulţi dintre colaboratorii lui tineri mai întreprinzători au părăsit-o şi au plecat la alte firme care continuau să accepte contracte riscante.

Sir Hamish s-a neliniştit numai atunci când panta graficului de profituri a început să ia aspectul unui slalom. Într-o noapte, când medita asupra profiturilor şi pierderilor firmei din ultimii trei ani, şi-a dat seama că pierdea contracte chiar şi în Scoţia, ţara sa natală. Cu părere de rău, Sir Hamish a ajuns la concluzia că trebuie să accepte şi contracte mai puţin sigure şi poate chiar să meargă la risc.

Cel mai strălucit dintre directorii săi executivi, David Heath, un bărbat scund şi îndesat, de vârstă mijlocie, în care nu avea încredere deplină - la urma urmei, omul învăţase la sud de Valul lui Hadrian şi, mai rău, absolvise celebra Wharton Business School din Statele Unite - voia să-l determine să-şi încerce norocul în apele mexicane. Mexicul, după cum sublinia mereu Heath, a descoperit vaste rezerve de petrol în largul coastei de est şi a făcut rost peste noapte de foarte mulţi dolari americani. În Mexic, afacerile legate de construcţii au devenit brusc deosebit de profitabile şi contractele oferite de mexicani avansau cifre de ordinul a treizeci până la patruzeci milioane de dolari. Heath l-a îndemnat insistent pe Sir Hamish să se ducă după un asemenea contract, care fusese anunţat cu puţin timp în urmă pe o pagină întreagă în *The Economist*. Guvernul mexican pregătea documentele în vederea construirii unui drum de centură în jurul capitalei, Mexico City. Într-un articol din secţiunea comercială a publicaţiei *The Observer* au fost prezentate argumente detaliate referitoare la motivele pentru care societăţile britanice ar trebui să încerce să dea curs ofertei de construire a drumului de centură. În trecut, Heath îi oferise lui Sir Hamish sfaturi inteligente în legătură cu contractele de peste mări, pe care acesta le lăsase să-i scape printre degete.

În dimineaţa următoare, Sir Hamish stătea la biroul său ascultându-l atent pe David Heath, care simţea că, întrucât firma Graham a construit drumurile de centură ale oraşelor Glasgow şi Edinburgh, orice cerere pe care ar face-o guvernului mexican ar trebui

să fie luată în serios. Spre surprinderea lui Heath, Sir Hamish a fost de acord cu el şi a permis unei echipe de şase oameni să plece în Mexic, ca să obţină documentele necesare pentru ofertă şi să studieze proiectul.

Echipa era condusă de David Heath şi era formată din alţi trei ingineri, un geolog şi un contabil. Când au sosit în Mexic, au obţinut documentele legate de oferta de la Ministerul Lucrărilor Publice şi s-au apucat să le studieze minuţios. După ce au reperat problemele majore, s-au plimbat prin Mexico City, numai ochi şi urechi, şi au făcut o listă de probleme cu care, evident, aveau să se confrunte: imposibilitatea de a descărca marfă la Vera Cruz şi de a o transporta apoi la Mexico Cıty fără ca jumătate din încărcătura iniţială să fie furată, lipsa de comunicare între ministere şi, cel mai rău, atitudinea mexicanilor faţă de muncă. Dar contribuţia cea mai importantă a lui David Heath la această listă a fost descoperirea că fiecare ministru avea propriul său om în afara ministerului şi că era foarte important ca acel om să fie favorabil firmei dacă voia să fie măcar inclusă pe o listă de selecţie. Heath l-a căutat imediat pe omul ministrului Lucrărilor Publice, un anume Victor Perez, şi l-a invitat la un prânz costisitor la *Fonda el Refugio,* unde au băut cam mult amândoi, deşi Heath a rămas suficient de treaz pentru a fi de acord cu toate condiţiile puse, bineînţeles după ce aveau să fie aprobate de Sir Hamish. Luându-şi toate precauţiile posibile, Heath a ajuns cu Perez la o cifră care trebuia să includă şi profitul ministrului. După ce a întocmit raportul pentru preşedintele său, Heath a plecat cu echipa înapoi în Anglia.

În seara întoarcerii lui David Heath, Sir Hamish s-a băgat în pat mai devreme ca să studieze concluziile directorului. A citit raportul toată noaptea, aşa cum alţii ar citi un roman de spionaj şi a ajuns la convingerea că aceasta era ocazia pe care o aştepta pentru a depăşi dificultăţile temporare prin care trecea firma Graham. Deşi era împotriva companiilor de genul Costain, Sunley sau John Brown, precum şi a multor altor companii internaţionale, Sir Hamish era totuşi încrezător în faptul că orice ofertă ar face ar avea o „şansă onestă". Când a sosit la birou în dimineaţa următoare, Sir Hamish a trimis după David Heath, care a fost încântat de prima reacţie a preşedintelui la raportul său.

De îndată ce directorul a intrat în cameră, Sir Hamish a început să vorbească, fără ca măcar să-l invite să ia loc.

— Trebuie să iei legătura imediat cu ambasada noastră din Mexico City şi să prezinţi intenţiile noastre, spuse Sir Hamish. Aş putea să vorbesc chiar eu cu ambasadorul, a adăugat el, intenţionând cu această remarcă să încheie discuţia.

— N-are rost, replică David Heath.

— Poftim?

— N-aş vrea să par grosolan, dar lucrurile nu mai stau ca înainte. Anglia nu mai este o mare putere care ajută cu generozitate ţările de peste mări în schimbul recunoştinţei lor.

— Cu atât mai regretabil, spuse Sir Hamish.

Directorul continuă de parcă nu ar fi auzit remarca.

— Mexicanii dispun acum de o mare avuţie, iar Statele Unite, Japonia, Franţa şi Germania au ambasade mari în Mexico City, cu oameni foarte competenţi în domeniul afacerilor, care încearcă să influenţeze fiecare minister.

— Dar cred că istoria mai contează cât de cât, spuse Sir Hamish. Nu preferă să trateze mai degrabă cu o companie britanică serioasă decât cu nişte parveniţi din...?

— S-ar putea, domnule, dar până la urmă ceea ce contează într-adevăr este care minister se ocupă de un anume contract şi cine este reprezentantul lui.

Sir Hamish era stupefiat.

— Nu înţeleg ce vrei să spui, domnule Heath.

— Daţi-mi voie să vă explic. În condiţiile actualului sistem din Mexic, fiecare minister are o alocaţie de bani destinaţi a fi cheltuiţi pe proiecte aprobate de guvern. Fiecare secretar de stat este foarte conştient de faptul că investitura sa în postul respectiv poate fi foarte scurtă, astfel că, din numeroasele contracte disponibile alege unul mai avantajos pentru el însuşi. Este unicul mod de a-şi asigura o pensie pe viaţă dacă guvernul se schimbă peste noapte sau dacă, pur şi simplu, îşi pierde postul.

— Nu-mi veni mie cu asemenea lucruri, domnule Heath. Ceea ce îmi sugerezi este că trebuie să mituiesc un funcţionar guvernamental. În treizeci de ani de activitate n-am făcut niciodată aşa ceva.

— Nici n-aş vrea să o faceţi acum, replică Heath. Mexicanii sunt mult prea versaţi în ceea ce priveşte eticheta comerţului pentru a sugera un lucru atât de lipsit de tact, dar din moment ce legea cere să numiţi un agent mexican, este firesc să-l angajaţi pe omul ministrului, singura persoană care, până la urmă, poate aranja să vă fie acordat contractul. Se pare că sistemul funcţionează bine şi, atâta timp cât un ministru tratează numai cu firme internaţionale de prestigiu şi nu devine prea lacom, nimeni nu se plânge. Dacă nu se respectă aceste două reguli de aur, întregul castel de cărţi de joc se prăbuşeşte. Ministrul sfârşeşte în Le Cumberri, condamnat la treizeci de ani, iar companiei respective i se expropriază toate bunurile şi i se interzice să mai facă afaceri în Mexic.

— Nu vreau să fiu implicat în asemenea matrapazlâcuri, spuse

Sir Hamish. Eu n-am încetat să-i respect pe acţionarii mei.

— Dvs. nu trebuie să fiţi implicat, reluă Heath. După ce facem oferta de contract, aşteptaţi şi vedeţi dacă firma apare pe lista restrânsă, iar apoi, dacă se petrece acest lucru, aşteptaţi din nou să vedeţi dacă ne abordează omul ministrului. Eu îl cunosc pe acest om şi, dacă ia legătura cu noi, înseamnă că afacerea este încheiată. La urma urmei, firma Graham este o companie internaţională respectabilă.

— Exact, şi tocmai de aceea acest lucru este împotriva principiilor mele, spuse Sir Hamish cu trufie.

— Sper din tot sufletul, Sir Hamish, că tot împotriva principiilor dvs. este şi să le permiteţi nemţilor şi americanilor să vă fure contractul de sub nas.

Sir Hamish îi aruncă o privire fioroasă directorului, dar rămase tăcut.

— Şi consider că mai trebuie să adaug, spuse David Heath, mişcându-se nervos de pe un picior pe altul, că veniturile realizate în Scoţia în ultimul timp au fost destul de anemice.

— Bine, bine, dă-i înainte, spuse Sir Hamish în silă. Stabileşte o cifră de ofertă pentru un drum de centură în Mexico City, dar te avertizez că, dacă descopăr vreo luare de mită, dumneata răspunzi, adăugă el, dând cu pumnul în masă.

— Ce cifră de ofertă aţi fixat dvs.? întrebă directorul. După părerea mea, aşa cum am stabilit şi în raport, trebuie să menţinem suma sub patruzeci de milioane dolari.

— De acord, spuse Sir Hamish, care se opri o clipă şi zâmbi în sinea lui înainte de a adăuga: Hai să fie 39.121.110 dolari.

— De ce tocmai această cifră, domnule?

— Din motive sentimentale, spuse Sir Hamish, fără altă explicaţie.

David Heath plecă, mulţumit că şi-a convins şeful să meargă mai departe, dar temându-se că, până la urmă, va fi mai greu să înfrângă principiile lui Sir Hamish decât întregul guvern mexican. Totuşi, a completat pe ofertă suma care i s-a spus şi, apoi, a obţinut semnăturile a trei directori, inclusiv preşedintele, aşa cum cerea legea mexicană. A trimis oferta printr-un mesager special, pentru a fi trimisă îndată la Ministerul Construcţiilor în Paseo de la Reforma: când faci o ofertă pentru un contract de peste treizeci şi nouă de milioane dolari, nu trimiţi documentul prin poştă.

Au trecut câteva săptămâni până ce Ambasada Mexicană din Londra l-a contactat pe Sir Hamish, cerându-i să plece în Mexico City pentru a se întâlni cu Manuel Unichurtu, ministrul care răspundea de proiectul de construcţie a drumului de centură al oraşului. Sir Hamish

era sceptic, dar David Heath jubila, deoarece aflase din altă sursă că firma Graham era singura a cărei ofertă era luată în serios în acel moment, deşi mai erau câteva puncte importante asupra cărora trebuiau să cadă de acord. David Heath ştia exact ce însemna aceasta.

După o săptămână, Sir Hamish şi David Heath au plecat cu avionul de pe aeroportul Heathrow din Londra, primul la clasa întâi, celălalt la clasa cea mai ieftină. Când au ajuns la aeroportul internaţional din Mexico, le-a trebuit o oră pentru a trece de vamă şi încă treizeci de minute pentru a găsi un taxi care să-i aducă în oraş şi, aceasta, numai după ce şoferul s-a tocmit cu ei pentru o sumă exorbitantă. Distanţa de cincisprezece mile de la aeroport la hotel au parcurs-o în peste o oră şi, astfel, Sir Hamish a putut să-şi dea seama la faţa locului de ce doreau mexicanii cu atâta ardoare să construiască un drum de centură. Chiar şi cu geamurile deschise, maşina veche de zece ani era ca un cuptor în care a ars focul toată noaptea, dar în tot timpul călătoriei, Sir Hamish nu şi-a desfăcut nici un pic gulerul sau cravata. Cei doi s-au instalat la hotel, au telefonat secretarei ministrului pentru a o informa în legătură cu sosirea lor şi apoi au aşteptat.

Timp de două zile nu s-a întâmplat nimic.

David Heath l-a asigurat pe preşedinte că o asemenea amânare nu este un lucru neobişnuit în Mexico City, deoarece ministrul stă, fără îndoială, în şedinţe de dimineaţa până seara, şi apoi, nu este *„mañana”* singurul cuvânt spaniol pe care îl înţeleg toţi străinii?

În după-amiaza celei de a treia zi, tocmai înainte ca Sir Hamish să ameninţe că se întoarce acasă, David Heath a primit un telefon de la omul ministrului, care a acceptat invitaţia de a lua cina cu ei doi în seara aceea în apartamentul lui Sir Hamish.

Sir Hamish şi-a pus fracul în vederea acestei ocazii, cu toate că David Heath l-a sfătuit să nu o facă. El a cerut chiar să i se aducă o sticlă de *Fina La Ina*, în cazul în care omul ministrului ar fi dorit o băutură răcoritoare. S-a pus masa şi cele două gazde erau pregătite să-şi aştepte musafirul la şapte treizeci. Omul ministrului n-a apărut nici la şapte treizeci, nici la şapte patruzeci şi cinci, nici la opt, nici la opt şi cincisprezece, nici la opt treizeci. La opt patruzeci şi nouă s-a auzit o bubuitură în uşă şi Sir Hamish a mormăit un reproş abia auzit când David Heath s-a dus să deschidă. În prag stătea omul său de legătură.

— Bună seara, domnule Heath, mă scuzaţi că am întârziat. M-a reţinut ministrul, mă înţelegeţi.

— Da, bineînţeles, spuse David Heath. Ce bine că aţi venit, Señor Perez. Vi-l prezint pe preşedintele companiei, Sir Hamish Graham.

— Îmi pare bine, Sir Hamish. Victor Perez la dispoziţia dvs.

Sir Hamish era consternat. Pur şi simplu stătea şi se uita la micuţul mexican, un bărbat de vârstă mijlocie, care venise la cină îmbrăcat în blugi şi cu un tricou alb cam murdar. Perez părea că nu s-a bărbierit de trei zile şi îi amintea lui Sir Hamish de bandiţii pe care îi văzuse în filmele de serie B pe când era elev. Avea o brăţară groasă de aur la mână care putea să provină de la Cartier şi un colţ de tigru agăţat de un lanţ de platină în jurul gâtului care părea să provină de la Woolworth. Perez rânjea cu gura până la urechi, mulţumit de efectul produs.

— Bună seara, răspunse Sir Hamish cu răceală dându-se un pas înapoi. Doriţi o băutură răcoritoare?

— Nu, mulţumesc, Sir Hamish. M-am obişnuit să beau whisky-ul dvs. cu cubuleţe de gheaţă şi puţin sifon.

— Îmi pare rău, n-am decât...

— Nu vă faceţi griji, domnule, am eu în camera mea, spuse David Heath şi se repezi să aducă o sticlă de Johnnie Walker pe care o ascunsese în sertarul de sus sub cămăşi. În ciuda acestui stimulent scoţian, conversaţia dintre cei trei înaintea cinei a fost cam preţioasă, dar David Heath nu venise cinci mii de mile ca să ia o masă de hotel modestă cu Victor Perez, iar Victor Perez, în alte împrejurări, nici măcar n-ar fi traversat drumul ca să se întâlnească cu Sir Hamish Graham, chiar dacă ar fi fost construit de el. Conversaţia lor a trecut de la recenta vizită în Mexic a Majestăţii Sale Regina - cum s-a referit Sir Hamish la ea - la călătoria pe care urma să o facă preşedintele Portillo în Marea Britanie. Cina ar fi putut să decurgă mai plăcut dacă dl. Perez n-ar fi mâncat aproape tot timpul cu mâinile, ştergându-şi apoi degetele de blugi. Cu cât se uita Sir Hamish mai uluit la el, nevenindu-i să-şi creadă ochilor, cu atât rânjea mai tare micul mexican. După cină, David Heath s-a gândit că a venit momentul să conducă discuţia spre scopul real al întâlnirii, dar nu înainte ca Sir Hamish, călcându-şi pe inimă, să ceară o sticlă de coniac şi o cutie de trabucuri.

— Căutăm un agent care să reprezinte compania de construcţii Graham în Mexic, domnule Perez, şi dvs. ne-aţi fost recomandat cu căldură, spuse Sir Hamish pe un ton care denotă că nu era convins de propria sa afirmaţie.

— Spuneţi-mi Victor.

Sir Hamish se înclină în tăcere şi se înfioră. În nici un caz nu trebuia să i se permită acestui om să-i spună Hamish.

— Mi-ar face plăcere să te reprezint, Hamish, continuă Perez, dacă, bineînţeles, consideri condiţiile mele acceptabile.

— Poate ne explici în ce constau, hm, acele condiţii, spuse Sir Hamish rigid.

— Desigur, replică micul mexican vesel. Eu pretind zece la sută din cifra de ofertă acceptată, cinci la sută urmând să mi se plătească în ziua în care vi se acordă contractul şi cinci la sută când prezentaţi actele care certifică încheierea lucrării. Nu e nevoie să-mi plătiţi nici un ban până ce nu încasaţi dvs. onorariul; toate plăţile mele sunt depuse într-un cont la Credit Suisse din Geneva în decurs de şapte zile de la decontarea cecului dvs. de către Banca Naţională din Mexic.

David Heath trase zgomotos aer în piept şi îşi fixă privirea în podea.

— Dar, în aceste condiţii dumitale îţi revin aproape patru milioane de dolari, protestă Sir Hamish, roşu la faţă. Asta înseamnă peste jumătate din profitul nostru planificat.

— Asta e problema voastră, Hamish, cum spuneţi voi în Anglia, voi aţi fixat preţul ofertei, zise Perez, nu eu. În orice caz, mai putem scoate amândoi un profit frumos, care este neîndoielnic cinstit, deoarece declarăm jumătate din sumă.

Sir Hamish rămase mut de uimire. Îşi tot aranjă papionul la gât, în timp ce David Heath îşi examina cu atenţie unghiile.

— Reflectează la toată povestea asta, Hamish, spuse Perez imperturbabil, şi comunică-mi decizia dumitale până mâine la prânz. Mie îmi este egal ce hotărăşti. Mexicanul se ridică, îi strânse mâna lui Sir Hamish şi plecă. David Heath, pe care îl trecuseră toate năduşelile, îl însoţi până jos cu liftul. În hol îi întinse mexicanului o mână umedă.

— Noapte bună, Victor. Sunt sigur că totul va fi bine - pe mâine la prânz.

— Sper, replică mexicanul, pentru voi în primul rând. Şi ieşi din hotel fluierând.

Când se întoarse David Heath, Sir Hamish era încă la masă, cu un pahar cu apă în mână.

— Nu pot să cred că e posibil ca acest - ca acest om să-l reprezinte pe secretarul de stat, să reprezinte un ministru al guvernului.

— Sunt sigur că aşa este, replică David Heath.

— Să plăteşti aproape patru milioane unui asemenea individ...

— Sunt de acord cu dvs., domnule, dar aşa se fac aici afacerile.

— Nu pot să cred, spuse Sir Hamish. Nu *vreau* să cred. Te rog să-mi aranjezi o întâlnire cu ministrul mâine dimineaţă.

— Nu i-ar conveni acest lucru. Ar putea să-i pericliteze poziţia şi să atragă atenţia asupra lui într-un mod care nu ar face decât să-l stânjenească.

— Nu-mi pasă câtuşi de puţin dacă îl stânjeneşte. Este vorba de o luare de mită, trebuie să ţi-o spun răspicat, Heath? O mită de aproape patru milioane de dolari. Nu ai nici un fel de principii?

— Ba da, domnule, dar, totuşi, nu v-aş sfătui să aveţi o întrevedere cu secretarul de stat. El nu va dori să fie trecută în procesul verbal conversaţia dvs. cu dl. Perez.

— Am condus această companie cum am crezut de cuviinţă timp de aproape treizeci de ani, domnule Heath, şi eu voi fi cel care va decide ce trebuie trecut în procesul verbal.

— Desigur, domnule.

— Primul lucru pe care îl voi face mâine dimineaţă va fi să am o întrevedere cu secretarul de stat. Te rog să aranjezi o întâlnire.

— Dacă insistaţi, spuse David Heath resemnat.

— Insist.

Directorul se retrase în camera sa. Nu închise un ochi toată noaptea. Dis-de-dimineaţă trimise o scrisoare particulară şi personală, scrisă de mână, ministrului, care, la rândul său, trimise imediat o maşină după industriaşul scoţian.

Maşina ministrului, un Ford negru cu un steguleţ fluturând, înainta încet printre mulţimile din oraş, care umblau de colo până colo zgomotoase şi exuberante. Oamenii croiau drum maşinii plini de respect. Şoferul opri în faţa Ministerului Construcţiilor şi Lucrărilor Publice din Paseo de la Reforma şi îl conduse pe Sir Hamish prin nişte coridoare lungi, zugrăvite în alb, până la sala de aşteptare. După câteva minute, o asistentă îl conduse pe Sir Hamish la secretarul de stat şi se aşeză lângă el. Ministrul, un om cu o înfăţişare severă, care părea bine trecut de şaptezeci de ani, era îmbrăcat într-un costum de un alb imaculat, cu cămaşă albă şi cravată albastră. Se ridică, se aplecă peste biroul îmbrăcat în piele de culoare verde şi întinse mâna.

— Luaţi loc, Sir Hamish.

— Mulţumesc, spuse preşedintele, simţindu-se mai la largul său în biroul ministrului; pe tavan era un ventilator mare cu elice care se învârtea încet, dar nu reuşea să înlăture căpuşeala din cameră. Pe perete, în spatele ministrului, atârna un portret semnat al preşedintelui José Lopez Portillo, îmbrăcat la costum, iar sub fotografie era o placă având pe ea nişte însemne cunoscute.

— Văd că aţi făcut studiile la Cambridge.

— Aşa este, Sir Hamish, am fost la Corpus Christi College timp de trei ani.

— Atunci cunoaşteţi bine ţara mea, domnule ministru.

— Am multe amintiri frumoase legate de şederea mea în Anglia, Sir Hamish; de fapt, şi acum mă duc în vizită la Londra ori de câte ori pot să-mi iau concediu.

— Trebuie să mergeţi odată şi la Edinburgh.

— Am fost deja, Sir Hamish. Am asistat la Festival în două rânduri şi acum ştiu de ce este considerat oraşul dvs. Atena Nordului.

— Sunteţi bine informat, domnule ministru.

— Mulţumesc, Sir Hamish. Şi acum, spuneţi-mi, cu ce vă pot fi de folos. Nota asistentului dvs. a fost destul de vagă.

— În primul rând, domnule ministru, daţi-mi voie să vă spun că firma mea se simte onorată pentru faptul că este luată în considerare în vederea proiectului de construire a drumului de centură şi sper că experienţa noastră de treizeci de ani în construcţii, dintre care, douăzeci în lumea a treia - era cât pe ce să spună ţările subdezvoltate, dar directorul Heath îl prevenise să nu facă acest lucru - este motivul pentru care dvs., ca ministru însărcinat cu acest obiectiv, aţi considerat că noi suntem o alegere potrivită pentru contractul respectiv.

— Aceasta, plus reputaţia dvs. că terminaţi lucrările la timp şi la preţul stabilit, replică secretarul de stat. Numai de două ori de-a lungul anilor v-aţi încălcat principiul, acceptând schimbări în graficul de plăţi. O dată în Uganda, când aţi cedat la rugăminţile patetice ale lui Amin, iar altă dată în Bolivia, dacă nu mă înşel, când aţi depăşit inevitabil termenul cu şase luni din cauza unui cutremur de pământ. În ambele cazuri aţi modificat contractul la noul preţ stipulat şi principalii mei consilieri sunt de părere că în ambele cazuri aţi pierdut bani.

Secretarul de stat îşi şterse fruntea cu o batistă de mătase. Apoi continuă:

— N-aş vrea să credeţi că guvernul meu ia aceste decizii de selecţie uşor.

Sir Hamish a fost impresionat de modul succint în care secretarul de stat i-a expus situaţia, cu atât mai mult cu cât nu avea nici un fel de notiţe pe biroul îmbrăcat în piele din faţa lui. Dintr-o dată s-a simţit vinovat că nu ştia mai nimic despre trecutul secretarului de stat.

— În nici un caz, domnule ministru. Mă flatează interesul pe care îl arătaţi dvs. personal şi aceasta mă determină cu atât mai mult să abordez un subiect jenant care...

— Înainte de a spune despre ce este vorba, Sir Hamish, pot să vă pun câteva întrebări?

— Bineînţeles, domnule ministru.

— Consideraţi şi acum că preţul ofertei de 39.121.110 dolari este acceptabil în *orice* condiţii?

— Da, domnule ministru.

— Această sumă vă permite să faceţi o lucrare bună şi în acelaşi timp să obţineţi un profit pentru compania dvs.?

— Da, domnule ministru, dar...

— Excelent, atunci nu vă mai rămâne decât să decideţi dacă

vreţi să semnaţi contractul astăzi la amiază.

Ministrul a accentuat cât se poate de clar cuvântul amiază.

Sir Hamish, care nu înţelesese niciodată zicala „orbului degeaba îi spui că s-a făcut ziuă”, continuă să atace prosteşte.

— Există, totuşi, un aspect al contractului pe care simt că trebuie să-l discut cu dvs. în particular.

— Sunteţi sigur că acest lucru ar fi înţelept, Sir Hamish?

Sir Hamish avu o ezitare, dar numai pentru o clipă şi, apoi se porni. Dacă David Heath ar fi auzit conversaţia care avusese loc până atunci, s-ar fi ridicat în picioare, i-ar fi strâns mâna secretarului de stat, şi-ar fi scos capacul de la stilou şi s-ar fi îndreptat spre contract. Dar nu era cazul cu patronul său.

— Dar, domnule ministru, simt că trebuie s-o fac, spuse Sir Hamish hotărât.

— Sunteţi amabilă să ne lăsaţi singuri, domnişoară Vieites? spuse secretarul de stat.

Asistenta îşi închise agenda, se ridică şi părăsi camera. Sir Hamish aşteptă să se închidă uşa înainte de a începe din nou.

— Ieri am avut vizita unui compatriot de-al dvs., un oarecare domn Victor Perez, care locuieşte aici în Mexico City şi pretinde...

— Un om minunat, spuse ministrul foarte calm.

Cu toate acestea, Sir Hamish atacă în continuare.

— Da, cred, domnule ministru, dar a cerut să i se permită să reprezinte compania de construcţii Graham ca agent al nostru şi mă întreb...

— O practică obişnuită în Mexic, care nu contravine legii, spuse ministrul rotindu-şi scaunul şi privind pe fereastră.

— Da, înţeleg că aşa este obiceiul, spuse Sir Hamish vorbind acum spatelui ministrului, dar dacă urmează să plătesc zece la sută din banii guvernului, trebuie să fiu convins că o asemenea decizie are aprobarea dvs. personală.

Sir Hamish îşi zise în gândul său că a fost cât se poate de explicit.

— Hm, spuse secretarul de stat, măsurându-şi cuvintele, Victor Perez este un om remarcabil şi a fost întotdeauna loial cauzei mexicane. Poate că uneori lasă o impresie proastă, nu face parte din „elită”, cum spuneţi dvs., dar aici în Mexic nu există bariere de clasă.

Ministrul se întoarse şi îl privi drept în faţă pe Sir Hamish.

Industriaşul scoţian se înroşi.

— Nu mă îndoiesc, domnule ministru, dar, vă rog să mă iertaţi, nu aceasta e problema. Dl. Perez îmi cere să-i transfer aproape patru milioane de dolari, ceea ce reprezintă peste jumătate din profitul meu estimat, fără să ţină seama că pe parcurs pot să apară lucruri

neprevăzute sau chiar catastrofe.

— Dvs. aţi fixat cifra ofertei, Sir Hamish. Vă mărturisesc că m-a amuzat faptul că aţi adăugat data naşterii dvs. la cele treizeci şi nouă de milioane.

Sir Hamish rămase cu gura căscată.

— Am crezut, continuă ministrul, că având în vedere bilanţul pe care l-aţi realizat în ultimii trei ani şi situaţia actuală din Anglia, n-o să faceţi caz de aşa ceva.

Ministrul se uita impasibil la Sir Hamish, pe a cărui faţă se citea stupoarea. Începură să vorbească amândoi în acelaşi timp. Sir Hamish îşi înghiţea cuvintele.

— Permiteţi-mi să vă spun o mică poveste despre Victor Perez. Când războiul a ajuns la apogeu (bătrânul secretar de stat se referea la revoluţia mexicană, aşa cum, atunci când aud cuvântul „război", americanii se gândesc la Vietnam, iar englezii la Germania), tatăl lui Victor era unul din tinerii aflaţi sub comanda mea. El a murit pe câmpul de luptă de la Celaya cu numai câteva zile înainte de a obţine noi victoria. A lăsat un fiu născut în ziua independenţei, care nu şi-a cunoscut niciodată tatăl. Am onoarea, Sir Hamish, să fiu naşul acestui copil. L-am botezat Victor.

— Înţeleg că aveţi o răspundere faţă de un vechi camarad, dar totuşi consider că patru milioane reprezintă...

— Înţelegeţi? Atunci lăsaţi-mă să continui. L-am văzut pe tatăl lui Victor chiar înainte de a muri. Era într-un spital de campanie. M-a rugat doar să am grijă de soţia lui. Ea a murit la naştere. De aceea consider că răspunderea mea s-a transferat asupra unicului lor copil.

Sir Hamish rămase tăcut pentru o clipă.

— Apreciez atitudinea dvs., domnule ministru, dar zece la sută din unul din cele mai mari contracte ale dvs.?

— Odată, continuă secretarul de stat, ca şi când nu ar fi auzit remarca lui Sir Hamish, tatăl lui Victor lupta în linia întâi la Zacatecas şi, în timp ce-şi plimbă privirea pe un câmp minat, a zărit un tânăr locotenent care zăcea cu faţa în jos în noroi, având un picior aproape smuls. Fără să se gândească la viaţa sa, s-a târât pe acel câmp minat până ce a ajuns la locotenent şi apoi l-a tras, metru cu metru, înapoi în tabără. I-au trebuit peste trei ore. L-a urcat pe locotenent într-un camion şi l-a dus la cel mai apropiat spital de campanie, salvându-i neîndoielnic piciorul şi, poate şi viaţa. Prin urmare, vedeţi că guvernul are motive să acorde fiului lui Perez privilegiul de a-l reprezenta din când în când.

— Sunt de acord cu dvs., domnule ministru, spuse Sir Hamish calm. Am toată admiraţia. Secretarul de stat zâmbi pentru prima oară. Dar, trebuie să mărturisesc că tot nu pot să înţeleg de ce îi permiteţi să

ia un procent atât de mare.

Ministrul se încruntă.

— Mă tem, Sir Hamish, că dacă nu înţelegeţi acest lucru, n-o să ajungeţi să înţelegeţi niciodată principiile după care trăim noi, mexicanii.

Secretarul de stat se ridică de după biroul său şi, şchiopătând, îl conduse pe Sir Hamish până la uşă.

Profesorul ungur

Scriitorilor li se spune (de obicei de către critici) că trebuie să evite coincidenţele, deşi în realitate lumea este plină de întâmplări care, în sine, sunt de necrezut. Fiecare dintre noi a avut o experienţă care, dacă ar fi povestită în scris, ar părea celorlalţi pură ficţiune.

În aceeaşi săptămână în care în ziarele din toată lumea se puteau citi titluri ca „Rusia invadează Afganistanul, America trebuie să se retragă de la Jocurile Olimpice de la Moscova", în *The Times* a apărut şi un scurt necrolog pentru un distins profesor de engleză de la Universitatea din Budapesta. „Un om care s-a născut şi a murit în Budapesta sa natală şi a cărui reputaţie este asigurată de strălucita traducere a operei lui Shakespeare în maghiara sa natală. Deşi unii lingvişti consideră că traducerea piesei *Coriolan* dovedeşte lipsă de maturitate, toată lumea recunoaşte că *Hamlet*-ul său este o traducere genială".

La aproape un deceniu de la Revoluţia din Ungaria, am avut şansa de a participa la un concurs de atletism pentru studenţi care avea loc la Budapesta. Acesta era programat să dureze o săptămână, aşa că, în acest răstimp aveam posibilitatea să aflu câte ceva despre ţara în care mă aflam. Echipa a ajuns cu avionul la aeroportul Ferihegy duminică seara şi am fost duşi imediat la hotelul Ifjúság. (Am aflat ulterior că acest cuvânt înseamnă tineret în ungară.) După ce ne-am instalat, majoritatea ne-am culcat devreme, deoarece a doua zi participam în deschidere la probele de alergare.

Micul dejun din dimineaţa următoare, compus din lapte, pâine prăjită şi un ou, a fost servit în trei reprize cu lungi intervale între ele. Cei care urmam să alergăm în după-amiaza aceea am sărit peste masa de prânz de teamă că dacă pierdeam o cursă puteam să ratăm întreaga noastră participare la concurs.

Cu două ore înainte de începerea competiţiei, am fost duşi cu autobuzul la Népstadion şi lăsaţi în faţa vestiarelor. Ne-am îmbrăcat în trening şi ne-am aşezat pe bănci nerăbdători să fim chemaţi. După un timp care ni s-a părut interminabil, dar, de fapt a durat numai câteva minute, a apărut un oficial care ne-a condus pe pistă. Întrucât era ziua de deschidere a concursului, stadionul era plin. După ce mi-am făcut încălzirea alergând, apoi sprintând şi executând câteva exerciţii uşoare de gimnastică, s-a anunţat la difuzor, în trei limbi, startul la proba de 100 m. Mi-am scos treningul şi am alergat la linia de start. Când mi-am auzit numele, m-am aşezat în bloc-starturi şi am aşteptat cu emoţie pocnetul pistolului. Felkészülni, Kész - poc! După zece secunde cursa

era terminată şi singurul avantaj al faptului că am ajuns pe ultimul loc consta în aceea că îmi rămâneau şase zile libere pentru a vizita pe îndelete capitala ungară.

Plimbarea prin Budapesta mi-a amintit de zilele din copilărie petrecute în Bristol imediat după război, dar cu o singură diferenţă notabilă. În afară de clădirile bombardate, în unele ziduri se vedeau, rânduri-rânduri, urme de gloanţe. Deşi trecuseră opt ani de la Revoluţie, erau încă multe mărturii ale ei, poate pentru că naţionaliştii voiau să nu se uite ce a fost. Oamenii de pe stradă aveau feţe ridate, inexpresive; ei îşi târşeau picioarele lăsând impresia unei naţiuni de oameni bătrâni. Dacă îi întrebai cu un aer nevinovat de ce erau aşa, îţi spuneau că nu aveau de ce să se grăbească, sau de ce să se bucure, deşi păreau atenţi unii cu alţii.

În a treia zi a jocurilor m-am dus din nou pe Népstadion pentru a-l susţine pe un prieten de al meu care concura în semifinale la 400 m garduri, prima probă din după-amiaza aceea. Având legitimaţie de concurent puteam să stau, în principiu, oriunde în tribuna pe jumătate goală. Am hotărât să urmăresc cursă din dreptul ultimei porţiuni pe care se desfăşura cursa, deoarece în felul acesta aveam o vizibilitate mai bună asupra liniei de sosire. M-am aşezat pe banca de lemn fără să acord prea mare atenţie celor de lângă mine. S-a dat startul şi, atunci când prietenul meu a ajuns în dreptul locului unde eram eu, sărind peste al şaptelea gard şi mai având doar trei garduri de trecut până la linia de sosire, m-am ridicat în picioare şi l-am încurajat din toată inima până la terminarea cursei. A reuşit să iasă pe locul trei, asigurându-şi un loc în finala din ziua următoare. M-am aşezat din nou şi am notat rezultatul exact în programul meu. Eram pe punctul de a pleca, deoarece la proba de ciocan şi la săritura cu prăjina nu participau concurenţi britanici, când o voce din spatele meu îmi zise:

— Sunteţi englez?

— Da, am răspuns eu, întorcându-mă în direcţia din care îmi fusese pusă întrebarea. Am văzut un domn mai în vârstă care se uita la mine. Purta un costum de haine cu vestă care trebuie să fi fost demodat şi pe vremea când era al tatălui său şi al cărui stil nu avea nici o şansă să fie într-o zi din nou la modă. Peticele de piele de la coate m-au convins fără tăgadă că cel care îmi pusese întrebarea era burlac, căci nu puteau fi cusute decât de un bărbat - iar dacă nu aceasta era explicaţia, se putea trage concluzia că avea coatele în alte părţi decât unde ar trebui să fie. Lungimea pantalonilor denota faptul că tatăl său fusese cu cinci centimetri mai înalt decât el. Cât despre individul propriu-zis, avea câteva şuviţe de păr alb, o mustaţă pe oală şi obraji rumeni. Ochii săi albaştri aveau o privire obosită şi erau tot timpul pe jumătate acoperiţi de pleoape ca de nişte obloane. Fruntea

sa era atât de ridată încât puteai să-i dai orice vârstă între cincizeci şi şaptezeci de ani. Impresia generală era de un amestec între un controlor de tramvai şi un violonist şomer.

M-am aşezat din nou.

— Sper că nu vă deranjează întrebarea mea, adăugă el.

— Nu, bineînţeles, am spus eu.

— Eu nu prea am ocazia să conversez cu un englez, astfel că, ori de câte ori depistez unul, iau taurul de coarne. E corectă expresia aceasta colocvială?

— Da, am spus, încercând să mă gândesc câte cuvinte ungureşti ştiu: Da, Nu, Bună dimineaţa, La revedere, M-am rătăcit, Ajutor.

— Luaţi parte la întrecerile studenţeşti?

— Am luat parte, am răspuns eu, dar am ieşit cam repede din concurs, încă de luni.

— Pentru că nu aţi fost suficient de rapid?

Am râs, admirând din nou modul în care stăpâneşte prima mea limbă.

— Cum de vorbiţi engleză atât de bine? am întrebat.

— Mă tem că am cam neglijat-o, replică bătrânul. Dar încă mi se mai permite să predau engleza la Universitate. Trebuie să vă mărturisesc că nu mă interesează deloc sportul, dar în asemenea împrejurări am ocazia să găsesc câte o persoană ca dvs. şi să mai ung maşinăria asta ruginită, măcar pentru câteva minute.

Mi-a zâmbit cu un aer obosit, dar ochii îi străluceau acum.

— Din ce parte a Angliei proveniţi?

Pentru prima oară pronunţă greşit, astfel că „proveniţi” a ieşit „preveniţi”.

— Somerset, i-am zis.

— A, spuse el, poate cel mai frumos comitat din Anglia.

Am zâmbit, căci majoritatea străinilor par să nu călătorească mult dincolo de Stratford-upon-Avon sau Oxford.

— Să traversezi cu maşina munţii Mendip, continuă el, printr-o zonă veşnic verde şi să te opreşti la Cheddar pentru a vedea peşterile lui Cough, la Wells pentru a te amuza privind pe zidul Catedralei imaginile lebedelor negre care trag clopotul, sau la Bath pentru a admira stilul de viaţă al Romei antice şi pe urmă să ajungi la graniţa comitatului şi să treci în Devon... După părerea dvs., Devon e mai frumos decât Somerset?

— În nici un caz, am spus eu.

— Poate că aveţi nişte idei preconcepute, râse el. Să văd dacă îmi amintesc:

Sunt şapte comitate-n vest, dar neîndoios
Devon este comitatul cel mai glorios.

— Poate că Hardy, ca şi dvs., a avut idei preconcepute şi nu putea să se gândească decât la iubitul său Exmoor, la satul Tiverton şi la oraşul Plymouth al lui Drake.

— Care este comitatul dvs. favorit? l-am întrebat eu.

— Partea de nord din Yorkshire a fost întotdeauna subestimată, după părerea mea, replică bătrânul. Când se vorbeşte de Yorkshire, cred că oamenii se gândesc instantaneu la Leeds, Sheffield şi Barnsley. Extracţie de cărbuni şi industrie grea. Vizitatorii ar trebui să călătorească prin toată zona şi să vadă vâlcelele de acolo; ar constata că e o diferenţă că de la cer la pământ faţă de imaginea pe care şi-au format-o. În Lincolnshire este prea mult şes, iar Midlands nu mai are probabil farmecul de altădată din cauza oraşelor care se întind mereu. Cât despre Birmingham, asemenea oraşe, oriunde în lume ar fi ele, nu prezintă niciun interes pentru mine. În sfârşit, îmi plac Worcestershire şi Warwickshire, sau acele vechi sate englezeşti, pline de pitoresc, cuibărite în munţii Cotswold şi încununate de Stratford-upon-Avon. Cât de mult aş fi vrut să mă aflu în Anglia în 1959, când compatrioţii mei se refăceau după rănile Revoluţiei. Olivier în rolul lui Coriolan, un alt om care nu a vrut să-şi arate rănile.

— Am văzut spectacolul, am spus eu. Ne-am dus în grup de la şcoală, pe când eram elev.

— Un băiat norocos. Eu am tradus piesă în maghiară la nouăsprezece ani. Anul trecut când am citit-o din nou, mi-am dat seama că trebuie să repet exerciţiul înainte de a muri.

— Aţi mai tradus şi alte piese de Shakespeare?

— Toate în afară de trei, las *Hamlet* la urmă şi apoi o să mă reîntorc la *Coriolan* şi o s-o iau de la început. Având în vedere că sunteţi student, îmi permiteţi să vă întreb la ce Universitate?

— Oxford.

— Şi ce Colegiu?

— Brasenose.

— A! BNC. Ce minunat să fii la câţiva paşi de Biblioteca Bodleiană, cea mai mare din lume. Dacă m-aş fi născut în Anglia, aş fi vrut să-mi petrec zilele la All Souls, care este chiar vizavi de BNC, nu-i aşa?

— Exact.

Profesorul s-a oprit din vorbit peritru a putea urmări împreună următoarea cursă, prima semifinală la 1.500 metri. Câştigătorul a fost Anfras Patovics, un ungur, şi numeroşii lui suporteri erau în delir.

— Ăştia da suporteri, am zis eu.

— Ca şi Manchester United când au marcat golul câştigător în Finala Cupei. Dar compatrioţii mei nu se bucură pentru că ungurul a fost primul, spuse bătrânelul.

— Nu? am replicat eu, oarecum surprins.

— O, nu, ei se bucură pentru că i-a bătut pe ruşi.

— Nici măcar n-am observat, am spus eu.

— Dvs. n-aţi fi avut niciun motiv să observaţi, dar în minţile noastre ei sunt tot timpul prezenţi şi rareori ni se dă ocazia să-i vedem bătuţi în public.

Am încercat să-l abat spre un subiect mai plăcut.

— Şi înainte de a fi fost selecţionat pentru All Souls, ce colegiu aţi fi vrut să urmaţi?

— Vreţi să ştiţi unde aş fi vrut să fiu student?

— Da.

— Neîndoielnic, Magdalen este cel mai frumos colegiu. Are avantajul de a fi situat pe râul Cherwell; şi, în orice caz, trebuie să mărturisesc că am o slăbiciune pentru stilul perpendicular în arhitectură şi o mare dragoste pentru Oscar Wilde.

Conversaţia a fost întreruptă de pocnetul pistolului şi am urmărit a doua semifinală la 1.500 metri, care a fost câştigată de Orentas din URSS, iar spectatorii şi-au manifestat dezaprobarea şi mai evident de data aceasta, aplaudând în aşa fel încât, mâna stângă trecea pe lângă mâna dreaptă fără ca palmele să se atingă. M-am pomenit şi eu de partea ungurilor. Scena l-a făcut pe bătrân să cadă într-o tăcere tristă. Ultima cursă a zilei a fost câştigată de Tim Johnston din Anglia, iar eu m-am ridicat în picioare şi l-am ovaţionat fără nici o reţinere. Spectatorii unguri aplaudau politicoşi.

M-am întors să-mi iau rămas bun de la profesor, care nu mai spusese nimic de câtva timp.

— Până când rămâneţi în Budapesta? mă întrebă el.

— Toată săptămâna. Duminică mă întorc în Anglia.

— Puteţi să vă rupeţi din timp pentru a lua cina într-o seară cu un om bătrân?

— Aş fi încântat.

— Ce amabil din partea dvs., spuse el, după care, îşi scrise numele şi adresa completă cu majuscule pe spatele programului meu şi mi-l înapoie.

— Ce-aţi zice de mâine la ora şapte? Dacă aveţi ziare sau reviste vechi, vă rog să le aduceţi cu dvs., spuse el puţin sfios. Şi n-am să mă supăr dacă va trebui să vă schimbaţi planurile.

În dimineaţa următoare am vizitat biserica St. Matyas şi vechea fortăreaţă, două monumente care nu purtau urme ale Revoluţiei. Apoi

am făcut o scurtă plimbare pe Dunăre. După-amiază m-am dus la Bazinul Olimpic pentru a-i susţine pe înotători. La ora şase am plecat de la bazin şi m-am întors la hotel. Mi-am pus tricoul cu culorile echipei mele şi pantaloni de trening gri, sperând să arăt destul de bine pentru distinsa mea gazdă. Am încuiat uşa şi m-am îndreptat spre lift când, deodată, mi-am amintit ce mă rugase profesorul. M-am întors în cameră să iau mormanul de ziare şi reviste pe care le adunasem de la coechipierii mei.

A fost mai greu decât m-am aşteptat să găsesc casa profesorului. După ce m-am tot învârtit pe străzi întortocheate, pietruite, şi am fluturat adresa profesorului sub ochii câtorva trecători, am fost îndreptat în cele din urmă spre un bloc vechi. Am urcat în fugă trei etaje pe o scară de lemn întrebându-mă cât îi trebuie profesorului ca să urce în fiecare zi. M-am oprit la uşa cu numărul pe care mi-l dăduse şi am ciocănit.

Bătrânul a răspuns imediat, ca şi când ar fi stat acolo, aşteptând la uşă. Am remarcat că purta acelaşi costum ca şi în ziua precedentă.

— Mă scuzaţi că am întârziat, am spus eu.

— Nu face nimic, şi studenţii mei găsesc că e greu să mă găsească prima oară, spuse el strângându-mi mâna. Făcu o pauză. Nu trebuia să folosesc acelaşi cuvânt de două ori în aceeaşi frază. „Să mă repereze” ar fi fost mai bine, nu-i aşa?

A luat-o înaintea mea, fără a mai aştepta răspunsul. Era, evident, un om obişnuit să locuiască singur. M-a condus printr-un coridor mic şi întunecos în biroul său. M-au şocat dimensiunile lui. Trei pereţi erau acoperiţi cu diverse gravuri şi acuarele, iar al patrulea era dominat de o bibliotecă mare. Am putut să disting volume de Shakespeare, Dickens, Austin, Trollope, Hardy chiar şi Waugh şi Graham Greene. Pe masă era un număr vechi din *The New Statesman.* M-am uitat în jur să văd dacă mai e cineva, dar nu era nici un semn că ar exista o nevastă sau un copil, fie în persoană, fie în vreo fotografie. Şi apoi, masa era pusă numai pentru doi.

Bătrânul se întoarse şi privi cu o bucurie copilărească spre mormanul meu de ziare şi reviste.

— *Punch, Time* şi *Observer,* o adevărată desfătare, declară el strângându-le la piept înainte de a le pune cu dragoste pe patul aflat într-un colţ al camerei.

Apoi profesorul deschise o sticlă de Szürkebarát şi mă lăsă să mă uit la tablouri în timp ce el pregătea masa. S-a strecurat într-o nişă care era atât de mică încât n-am realizat că era o chicinetă. A continuat să mă bombardeze cu întrebări despre Anglia, la multe din ele nefiind capabil să răspund.

După câteva minute a revenit în cameră şi m-a poftit „să iau” un scaun.

— Aşezaţi-vă, spuse el reflectând. Nu vreau „să mutaţi” scaunul. Vreau să staţi pe el. A pus o farfurie în faţa mea pe care era un copan ce putea fi de pui, o bucată de salam şi o roşie. M-am simţit prost, nu pentru că trataţia era nepotrivită, ci pentru că el credea că e îndestulătoare.

După cină, care, în ciuda eforturilor mele de a mânca încet şi de a prelungi conversaţia, nu a durat prea mult, bătrânul a făcut cafea, care era cam amară şi, după ce şi-a umplut pipa, am continuat discuţia. Am vorbit despre Shakespeare, mi-a spus părerile sale cu privire la A.L. Rowse, după care a revenit la politică.

— Este adevărat, a întrebat profesorul, că Anglia va avea în curând un guvern laburist?

— Sondajele de opinie par să indice acest lucru, am spus eu.

— Englezii simt, probabil, că Sir Alec Douglas-Home nu este destul de flexibil pentru anii şaizeci, spuse profesorul, pufăind viguros din pipă.

Făcu o pauză şi se uită la mine prin fum.

— Nu vă ofer pipă deoarece presupun că, după ieşirea dvs. prematură în prima probă a concursului, nu fumaţi.

Am zâmbit.

— Dar Sir Alec, continuă el, este un om cu multă experienţă în politică şi e bine ca o ţară să fie guvernată de o asemenea persoană.

Aş fi râs zgomotos dacă o asemenea părere ar fi fost exprimată de propriul meu profesor.

— Şi ce credeţi despre liderul laburist? mm spus eu abţinându-mă de la a-i menţiona numele.

— Format în vârtejul revoluţiei tehnologice, replică el. Nu sunt prea sigur. Mi-a plăcut Gaitskell, un om inteligent şi viclean. A avut o moarte prematură. Attlee, ca şi Sir Alec, a fost un gentleman. Cât despre dl. Wilson, cred că istoria îl va pune la încercare în acest vârtej al revoluţiei tehnologice şi abia atunci vom descoperi adevărul.

N-am putut să-i dau nici o replică.

— M-am gândit aseară, după ce ne-am despărţit, continuă bătrânul, la efectul pe care trebuie să-l fi avut Suezul asupra unei ţări care cu numai zece ani mai înainte câştigase un război mondial. Americanii ar fi trebuit să vă sprijine. Acum, privind retrospectiv, privilegiul din totdeauna al istoricului, aflăm că la vremea respectivă prim-ministrul Eden era obosit şi bolnav. Adevărul este că el nu a primit sprijin din partea celor mai apropiaţi aliaţi ai săi atunci când a avut cel mai mult nevoie de el.

— Poate că noi ar fi trebuit să vă sprijinim în 1956.

— Nu, nu, atunci era prea târziu pentru ca Occidentul să susţină problemele Ungariei. Churchill a înţeles acest lucru în 1945. El a vrut să avanseze dincolo de Berlin şi să elibereze toate ţările care aveau frontiere cu Rusia. Dar Occidentul era sătul până în gât de război şi l-a lăsat pe Stalin să profite de această apatie. Când Churchill a creat expresia „Cortina de fier", el a prevăzut exact ce avea să se întâmple în Est. E uluitor să te gândeşti că atunci când marele bărbat a spus „dacă Imperiul Britanic ar dura o mie de ani", în fond el era sortit să supravieţuiască numai douăzeci şi cinci. Ce mult aş fi dorit ca el să mai fi fost pe culoarele puterii în 1956.

— Revoluţia v-a afectat mult viaţa?

— Nu mă plâng. Este un privilegiu să fii profesor de engleză într-o mare Universitate. Ei nu se amestecă în catedra mea, iar opera lui Shakespeare nu este considerată încă o literatură subversivă.

Făcu o pauză şi trase adânc din pipă.

— Şi ce veţi face după ce veţi termina Universitatea? Ne-aţi arătat că nu puteţi spera să trăiţi din sport, ca alergător.

— Vreau să devin scriitor.

— Atunci călătoriţi, călătoriţi, călătoriţi, spuse el. Să nu credeţi că puteţi învăţa totul din cărţi. Trebuie să vedeţi lumea cu ochii dvs. dacă vreţi să o zugrăviţi pentru alţii.

M-am uitat la ceasornicul vechi de pe cămin şi am constatat ce repede a trecut timpul.

— Îmi pare rău, dar trebuie să plec; suntem aşteptaţi cu toţii la hotel până la ora zece.

— Bineînţeles, spuse el zâmbind cu înţelegere pentru mentalitatea liceanului englez. Vă însoţesc până în Piaţa Kossuth şi de acolo se vede hotelul dvs., care e în partea mai înaltă a oraşului.

Când am plecat, am observat că nu s-a sinchisit să încuie uşa. Viaţa nu-i lăsase prea multe de pierdut. M-a condus cu paşi repezi pe nenumăratele străzi înguste pe care îmi fusese atât de greu să mă orientez ceva mai devreme. A vorbit despre diversele clădiri pe lângă care treceam, dovedindu-se un izvor nesecat de cunoştinţe, atât despre ţara sa, cât şi despre a mea. Când am ajuns în Piaţa Kossuth mi-a luat mâna şi mi-a ţinut-o mult, nevrând să-i dea drumul, aşa cum fac deseori oamenii singuri.

— Vă mulţumesc că aţi avut răbdare să ascultaţi un om bătrân sporovăind despre subiectul lui preferat.

— Vă mulţumesc pentru ospitalitatea dvs., am spus eu, iar data viitoare, când o să veniţi în Somerset, trebuie neapărat să vă abateţi la Lympsham ca să-mi cunoaşteţi familia.

— Lympsham? Nu ştiu unde este, spuse el, citindu-i-se neliniştea pe faţă.

— Nu mă surprinde. Satul are o populaţie de numai douăzeci şi doi de locuitori.

— Suficient pentru două echipe de cricket, remarcă profesorul. Un joc pe care, trebuie să mărturisesc, nu l-am înţeles niciodată.

— Nu vă faceţi probleme, am spus eu, jumătate din englezi nu-l înţeleg.

— O, dar mie mi-ar plăcea să-l înţeleg. Sunt câţiva termeni care m-au intrigat întotdeauna.

— Atunci nu uitaţi să luaţi legătura cu mine când veniţi data viitoare în Anglia. Am să vă duc la Lord's şi am să încerc să vă învăţ câte ceva.

— Drăguţ din partea dvs., spuse el, apoi avu o ezitare înainte de a adăuga: Nu cred că o să ne mai întâlnim vreodată.

— De ce nu? am întrebat eu.

— Păi, vedeţi, eu n-am ieşit niciodată în afara graniţelor Ungariei. Când eram tânăr nu-mi puteam permite, iar acum nu-mi imaginez că cei care se află la putere mă vor lăsa să văd iubita dvs. Anglie.

Mi-a dat drumul la mână, s-a întors şi s-a pierdut în întunericul străzilor lăturalnice ale Budapestei.

Am citit din nou necrologul său în *The Times*, precum şi titlurile despre Afganistan şi consecinţele lui asupra Jocurilor Olimpice de la Moscova.

A avut dreptate. Nu ne-am mai întâlnit niciodată.

O dragoste veche

Se zice că unii oameni se îndrăgostesc la prima vedere, dar nu aşa s-a întâmplat cu William Hatchard şi Philippa Jameson. Ei s-au urât din clipa în care s-au întâlnit. Această aversiune reciprocă a început de la primul seminar pe care l-au avut în anul întâi de facultate. Amândoi obţinuseră, la începutul anilor treizeci, William la Merton, iar Philippa la Somerville, burse mari pentru a studia limba şi literatura engleză. Fiecare primise asigurări din partea profesorilor de liceu că va fi cel mai bun Student al anului.

Şeful de lucrări, Simon Jakes de la New College, era uimit şi totodată amuzat de competiţia feroce care a apărut atât de repede între cei doi studenţi străluciţi. El a folosit cu dibăcie antipatia dintre ei pentru a scoate tot ce e mai bun din fiecare, fără să permită însă să se ajungă la insulte pe faţă. Philippa, o fată atrăgătoare, zveltă, cu un păr roşu şi cu o voce ascuţită, era de aceeaşi înălţime cu William, astfel că îşi expunea cât mai multe din argumentele ei stând în picioare, cocoţată pe pantofii cu tocuri înalte, de curând achiziţionaţi, în timp ce William, a cărui voce joasă îi dădea un aer de autoritate, încerca întotdeauna să-şi prezinte opiniile stând jos. Cu cât devenea mai aprinsă rivalitatea lor, cu atât încercau să se întreacă unul pe celălalt. La sfârşitul anului întâi erau cu mult înaintea colegilor lor, dar la egalitate între ei. Simon Jakes i-a spus profesorului de studii anglo-saxone de la Merton că n-a avut niciodată o pereche atât de strălucită în acelaşi an şi că, în curând, vor ajunge la nivelul lui.

În timpul vacanţei mari amândoi au muncit după un program extenuant, fiecare imaginându-şi că celălalt va face mai mult. I-au întors pe toate feţele pe Blake, Wordsworth, Coleridge, Shelley şi Byron, iar la culcare şi-l luau pe Keats. Când s-au întors în anul doi, au constatat că absenţa a făcut ca ostilitatea dintre ei să devină şi mai mare; şi când au primit amândoi *alpha* plus pentru eseurile despre *Beowulf,* lucrurile au ajuns la apogeu. Într-o seară, la o şedinţă de catedră, Simon Jakes a remarcat că dacă Philippa Jameson s-ar fi născut băiat, unii dintre profesorii lui ar fi ajuns fără îndoială să fie luaţi la bătaie.

— De ce nu-i despărţiţi? a întrebat Decanul somnoros.

— Cum, şi să muncesc eu dublu? a spus Jakes. Ei vorbesc în cea mai mare parte a timpului: eu sunt doar arbitru.

Uneori, cei doi adversari voiau să afle de la Jakes care dintre ei a fost mai bun şi atât de convins era fiecare că este studentul favorit încât, întrebarea era întotdeauna pusă în prezenţa celuilalt. Jakes era prea şiret ca să cadă în cursă; în loc să le răspundă, le amintea că

profesorii de la examene vor fi ultimii arbitri. Atunci au început să recurgă la propriile lor subterfugii referindu-se unul la altul, de la o distanţă la care se poate auzi, cu cuvinte de genul „proasta aia” sau „arogantul ăla”. La sfârşitul anului doi s-a ajuns la situaţia că era aproape imposibil ca cei doi să rămână împreună în aceeaşi cameră.

În vacanţa mare, William a manifestat un interes pasager pentru Al Jolson şi pentru o fată pe nume Ruby, în timp ce Philippa a cochetat cu Charlestonul şi cu un tânăr locotenent de marină din Dortmouth. Dar când au început cursurile în mod serios, aceste interludii nu au mai fost admise şi curând ele au fost uitate.

La începutul anului trei s-au înscris amândoi, la sfatul lui Simon Jakes, pentru premiul Charles Oldham, alături de alţi colegi de an despre care se considera că ar putea câştiga locul întâi. Premiul Charles Oldham se acorda pentru un eseu asupra unui anumit aspect al operei lui Shakespeare. Philippa şi William şi-au dat seama că pentru prima oară în viaţa lor universitară vor fi testaţi la aceeaşi probă într-o competiţie strânsă. Amândoi au studiat, pe ascuns, întreaga operă a lui Shakespeare, de la *Henric al VI-lea* la *Henric al VIII-lea* şi l-au ţinut deseori pe Jakes peste orele lui de program solicitându-i dezbateri din ce în ce mai rafinate pe probleme din ce în ce mai obscure.

În anul acela, tema aleasă pentru eseu a fost „Satira în operă lui Shakespeare”. *Troilus şi Cresida* era, evident, în centrul atenţiei, dar amândoi au considerat că, de fapt, se puteau găsi nuanţe satirice în toate cele treizeci şi şapte de piese ale bardului. „Ca să nu mai vorbim de grosul sonetelor”, îi scrise Philippa acasă, tatălui ei, într-unul din rarele ei momente în care se îndoia de ea însăşi. Când s-a apropiat sfârşitul anului, devenise limpede pentru toţi cei interesaţi că premiul va fi câştigat fie de William, fie de Philippa, urmând bineînţeles că locul doi să fie ocupat de unul din ei doi. În orice caz, nimeni nu se aventura să-şi dea cu părerea cine va ieşi victorios. Portarul de la New College, expert în materie, deschizându-şi carneţelul de pariuri pentru premiul Charles Oldham, i-a trecut pe amândoi la egalitate de puncte, cu şanse de zece la unu faţă de ceilalţi concurenţi.

Înainte de data la care urma să se prezinte eseul pentru concurs, ei au mai avut de dat examenele de absolvire. Timp de două săptămâni, în fiecare dimineaţă şi după-amiază, Philippa şi William s-au confruntat cu lucrările pe care le aveau de dat, dovedind un apetit care friza vulgarul. N-a fost pentru nimeni o surpriză faptul că amândoi au absolvit cu note maxime. În universitate s-a răspândit zvonul că cei doi rivali au primit *alpha* la fiecare din cele nouă lucrări pe care le-au dat.

— Aş vrea să cred că aşa stau lucrurile, îi spuse Philippa lui

William. Dar trebuie să-ţi atrag atenţia că este o diferenţă considerabilă între *alpha* plus şi *alpha* minus.

— Nu cred că tu ai luat *mai mult,* spuse William. Când ai să afli cine a câştigat premiul Charles Oldham, ai să ştii cine a luat *mai puţin.*

În cele trei săptămâni care mai rămăseseră până la data când trebuia prezentat eseul pentru concurs, amândoi au muncit câte douăsprezece ore pe zi, adormind cu capul pe masă şi visând că celălalt trage mai tare. Când a sosit momentul, ei s-au întâlnit în holul de la intrare, pardosit cu marmură, al clădirii în care se află sălile de examen. În hol era o lumină difuză, sumbră.

— Bună dimineaţa, William, sper că eforturile tale îţi vor asigura un loc în primii şase.

— Mulţumesc, Phillippa. Dacă nu va fi aşa, am să caut înaintea mea pe listă numele C. S. Lewis, Nichol Smith, Nevil Coghill, Edmund Blunden, R.W. Chambers şi H.W. Garrard. Altcineva, bineînţeles, nu are şanse.

— Sunt mulţumită, spuse Philippa, ca şi când nu ar fi auzit răspunsul lui, că nu ai stat lângă mine când mi-am scris eseul, astfel că, pentru prima oară în trei ani, nu ai putut să copiezi de la mine.

— Singurul lucru pe care l-am copiat după tine, Philippa, a fost orarul trenurilor de la Oxford la Londra, ca să descopăr ulterior că nu mai era valabil, ceea ce era în ton cu celelalte eforturi ale tale.

Şi-au prezentat amândoi eseurile de câte douăzeci şi cinci de mii de cuvinte la ghişeul unde se strângeau lucrările şi au plecat fără să mai schimbe nici o vorbă, întorcându-se la căminele unde stăteau, nerăbdători să afle rezultatul.

În weekend-ul care a urmat predării eseului, William a încercat să se relaxeze şi, pentru prima oară în trei ani, a jucat tenis cu o fată de la St. Anne's, nereuşind să câştige nici un game, darmite un set. Când s-a dus să înoate era cât pe ce să se ducă la fund, ceea ce s-a şi întâmplat când a vrut să vâslească. Singura lui consolare era că Philippa n-a fost martoră la nici unul din eforturile fizice în care a dat dovadă de slăbiciune.

Luni seara, după o cină copioasă cu administratorul de la Merton, William s-a decis să facă o plimbare pe malul râului Cherwell pentru a-şi limpezi gândurile înainte de a merge la culcare. În acea seară de mai era încă lumină când o porni pe drumul îngust de lângă zidul colegiului. Traversă apoi o pajişte şi se îndreptă spre malul râului Cherwell. În timp ce mergea pe cărarea şerpuitoare, a avut impresia că o zăreşte pe rivala sa citind pe o bancă sub crengile unui copac. Pentru o clipă s-a gândit să se întoarcă, dar, pe urmă şi-a spus că s-ar putea ca ea să-l fi reperat deja, astfel că, a mers înainte.

Nu o văzuse pe Philippa de trei zile, deşi se gândise aproape

tot timpul la ea: odată ce el va fi câştigat premiul Charles Oldham, prostănaca asta n-o să mai facă atâta pe grozavă. Zâmbi mulţumit în sinea lui şi decise să treacă nonşalant pe lângă ea. Când se apropie, îşi ridică ochii din pământ pentru a arunca o privire furişă în direcţia ei şi simţi cum roşeşte dinainte la gândul insultei inevitabile pe care i-o va adresa ea la momentul oportun. Dar nu s-a întâmplat nimic, astfel că privi cu mai multă atenţie şi descoperi că ea nu citea: îşi ţinea capul în mâini şi părea să suspine încet. William îşi încetini pasul şi constată că în faţa lui se află nu rivala formidabilă care timp de trei ani i-a urmărit fiecare pas, ci o fiinţă nefericită şi singuratică ce părea oarecum neajutorată.

Prima reacţie a lui William a fost gândul că ea aflase că nu câştigase premiul pentru eseu şi că el a ieşit într-adevăr victorios. Reflectând însă mai serios, William şi-a seama că nu poate fi aşa: examinatorii primiseră lucrările abia în dimineaţa respectivă şi, cum toţi citesc fiecare eseu în parte, rezultatele nu vor putea fi date înainte de sfârşitul săptămânii. Philippa nu îşi ridică privirile când ajunse în dreptul ei - nici măcar nu era sigur dacă era conştientă de prezenţa lui. Când se opri să se uite la adversara sa, William nu putu să nu observe părul ei roşu ondulat care îi cădea pe umeri. Se aşeză lângă ea, dar tot nu dădu niciun semn că l-a văzut.

— Ce s-a întâmplat? întrebă el. Pot să fac ceva pentru tine?

Philippa întoarse spre el o faţă roşie de plâns.

— Nu, nimic, William, doar să mă laşi în pace. Mă privezi de solitudine fără să-mi oferi companie.

Lui William îi făcu plăcere să recunoască imediat mica aluzie literară.

— Ce s-a întâmplat, Madame de Sévigné? întrebă el, mai mult din curiozitate decât dintr-un sentiment de îngrijorare, cu inima sfâşiată între compasiune şi faptul că a prins-o cu garda jos.

Păru să treacă mult timp până ce răspunse.

— A murit tata azi dimineaţă, spuse ea în cele din urmă, ca şi când ar fi vorbit pentru ea însăşi.

Lui William i s-a părut deodată ciudat că după trei ani, deşi o văzuse pe Philippa aproape în fiecare zi, nu ştia nimic despre viaţa ei de acasă.

— Şi mama? spuse el.

— Ea a murit când aveam trei ani. Nici nu mi-o amintesc. Tatăl meu este... Ea făcu o pauză. A fost preot şi m-a crescut sacrificând totul pentru a putea merge la Oxford, chiar şi argintăria familiei. Am ţinut foarte mult să câştig premiul Charles Oldham pentru el.

William îşi puse mâna, timid, pe umărul Philippei.

— Nu fi absurdă. Când ai să câştigi premiul, or să te declare

studenta vedetă a deceniului. La urma urmei, ai vrut să mă baţi ca să obţii distincţia.

Ea încercă să râdă.

— Bineînţeles că am vrut să te bat, William, dar numai pentru tata.

— Cum a murit?

— Cancer, dar n-a vrut ca eu să ştiu. M-a rugat să nu mă duc acasă până la vacanţa mare, deoarece, spunea el, o întrerupere în învăţătură ar influenţa examenele de absolvire şi premiul Charles Oldham. Dar, de fapt, el m-a ţinut departe pentru că ştia că dacă vedeam în ce stare este n-aş mai fi putut să mă pregătesc serios pentru ceea ce îmi propusesem.

— De unde eşti? întrebă William, din nou surprins că nu ştie.

— Brockenhurst. În Hampshire. Mă duc acolo mâine dimineaţă. Înmormântarea este vineri.

— Pot să te duc cu maşina? întrebă William.

Philippa ridică privirea şi citi în ochii adversarului ei o blândeţe pe care n-o mai văzuse până atunci.

— Ar fi drăguţ din partea ta, William.

— Hai, prostănaco, spuse el. Te conduc înapoi la cămin.

— Data trecută când m-ai făcut prostănacă ai şi gândit-o.

Lui William i s-a părut firesc să se ţină de mână când mergeau de-a lungul malului. N-a scos nici unul nici o vorbă până când au ajuns la Somerville.

— La ce oră să vin să te iau? întrebă el, fără să-i dea drumul la mână.

— Nu ştiam că ai maşină.

— Tata mi-a făcut cadou un MG vechi când am luat odată o notă maximă. De mult doream să găsesc un motiv ca să mă laud cu drăcia aia. Ştii, porneşte apăsând pe un buton.

— Desigur, tatăl tău n-a vrut să rişte să aştepte rezultatele de la concursul Charles Oldham ca să-ţi dea maşina.

William râse din toată inima, mai tare decât merita mica înţepătură.

— Îmi pare rău, spuse ea. Pune-o pe seama obişnuinţei. Abia aştept să văd dacă şofezi la fel de îngrozitor cum scrii. În acest caz, s-ar putea să nu apucăm să ne încheiem călătoria. Te aştept la ora zece.

În drum spre Hampshire, Philippa a vorbit despre munca tatălui ei ca preot şi l-a întrebat pe William despre familia lui. S-au oprit să ia masa de prânz la un local din Winchester. Friptură de iepure şi piure de cartofi.

— Prima masă pe care o luăm împreună, spuse William.

Niciun răspuns sardonic nu veni din partea Philippei; ea zâmbi

doar.

După ce au luat prânzul, au continuat călătoria spre satul Brockenhurst. William a parcat maşina într-un loc nesigur, pe pietriş, lângă vicariat. O slujnică mai în vârstă, îmbrăcată în negru, deschise uşa, surprinsă să o vadă pe domnişoara Philippa cu un bărbat. Philippa o prezentă pe Annie lui William şi o rugă să pregătească odaia pentru oaspeţi.

— Mă bucur foarte mult că v-aţi găsit un tânăr atât de drăguţ, remarcă Annie mai târziu. Îl cunoaşteţi de mult?

Philippa zâmbi.

— Nu, ieri ne-am întâlnit pentru prima oară.

Philippa a pregătit pentru William cina, s-au aşezat în faţa focului pe care el îl făcuse în camera din faţă. Deşi timp de trei ore nu au schimbat multe cuvinte, nici unul nu s-a plictisit. Philippa a observat felul în care părul blond, ciufulit al lui William îi cădea pe frunte şi s-a gândit ce distins va arăta la bătrâneţe.

În dimineaţa următoare ea a intrat în biserică la braţul lui William şi a stat bravă în timpul slujbei de înmormântare. După aceea, William a dus-o înapoi la vicariat unde erau numeroşii prieteni ai fostului paroh.

— Să nu ne-o iei în nume de rău, îi spuse dl. Crump, ajutorul de vicar, lui Philippa. Ai fost totul pentru tatăl dumitale şi noi toţi am avut instrucţiuni stricte să nu afli despre boala lui ca să nu te perturbe în pregătirea pentru Charles Oldham. Acesta este numele premiului, nu-i aşa?

— Da, spuse Philippa. Dar toate acestea n-au nici o importanţă acum.

— Va câştiga premiul în memoria tatălui său, spuse William.

Philippa se întoarse şi se uită la el, dându-şi seama pentru prima oară că el voia într-adevăr ca ea să câştige premiul Charles Oldham.

În noaptea aceea au rămas la vicariat şi joi s-au întors la Oxford. Vineri dimineaţa la ora 10, William s-a dus la Philippa la cămin şi i-a spus portarului că ar vrea să vorbească cu domnişoara Jameson.

— Vă rog să luaţi loc în sala de aşteptare, spuse portarul în timp ce îl conducea pe William într-o cămăruţă din spatele boxei lui. Apoi se precipită să o găsească pe domnişoara Jameson. După câteva minute se întoarseră împreună.

— Ce naiba faci aici?

— Am venit să te iau la Stratford.

— Dar nici n-am avut timp să despachetez lucrurile pe care le-am adus de la Brockenhurst.

— Fă şi tu o dată ce ţi se spune; îţi dau cinsprezece minute.

— Desigur, spuse ea. Cine sunt eu ca să nu mă supun viitorului câştigător al premiului Charles Oldham? Am să-ţi permit chiar să vii în camera mea pentru un minut şi să mă ajuţi la despachetat.

Sprâncenele portarului se ridicară până la marginea chipiului, dar el nu spuse nimic, din respect pentru pierderea grea suferită de domnişoara Jameson cu puţin timp în urmă. William fu din nou surprins la gândul că nu fusese niciodată în camera Philippei în cei trei ani. Escaladase zidurile tuturor căminelor de fete ca să-şi petreacă timpul cu tot felul de fete, care de care mai stupidă, dar niciodată cu Philippa. El se aşeză pe marginea patului.

— Nu acolo, creatură fără minte. Tocmai l-a făcut femeia. Voi bărbaţii sunteţi toţi la fel, niciodată nu vă aşezaţi pe scaune.

— Am s-o fac într-o bună zi, spuse William. La Catedra de Limba şi Literatura Engleză.

— Nu atâta timp cât sunt eu la această Universitate, spuse ea şi dispăru în baie.

— Bunele intenţii sunt una, iar talentul este alta, strigă el în urma ei, mulţumit în sinea lui că Philippei îi revenea spiritul competitiv.

După un sfert de oră ea ieşi din baie într-o rochie galbenă, înflorată, cu guler şi manşete albe. William se gândi că, probabil, şi-a dat şi cu puţin fard.

— N-o să ne facă bine la reputaţiile noastre să fim văzuţi împreună, spuse ea.

— M-am gândit la asta, replică William. Dacă am să fiu întrebat, o să spun că fac o operă de binefacere.

— Faţă de mine?

— Da, anul acesta îi ajut pe orfanii aflaţi într-o situaţie grea.

Philippa şi-a luat bilet de voie până la miezul nopţii şi cei doi studenţi au pornit spre Stratford, oprindu-se la Broadway ca să ia masa de prânz. După-amiază au vâslit pe râul Avon. William a prevenit-o pe Philippa asupra ultimei lui plimbări dezastruoase cu barca. Ea i-a spus că a auzit cum s-a dat în spectacol, dar s-au întors cu bine la mal: poate pentru că Philippa a preluat vâslitul. S-au dus să-l vadă pe John Gielgud în rolul lui Romeo şi au cinat la Dirty Duck. Philippa a fost uneori chiar dură cu William în timpul mesei.

Au pornit spre casă imediat după ora unsprezece şi Philippa era cât pe ce să adoarmă, deoarece din cauza zgomotului pe care îl făcea motorul maşinii nu se prea puteau auzi unul pe celălalt. Cam la douăzeci şi cinci de mile de Oxford, MG-ul s-a oprit.

— Credeam, spuse William, că atunci când aparatul care indică nivelul benzinei este la zero, în rezervor se mai află câţiva litri.

— Greşeşti şi, evident, nu pentru prima oară. Din cauza acestei lipse de prevedere va trebui să mergi singur până la cel mai apropiat garaj. Să nu-ţi imaginezi că am să-ţi ţin companie. Am să rămân pur şi simplu aici, la căldură.

— Dar nu e nici un garaj până la Oxford, protestă William.

— Atunci va trebui să mă duci în braţe. Sunt prea fragilă ca să merg pe jos.

— Cred că n-aş putea să te duc nici cincizeci de metri după cină copioasă pe care am luat-o şi după tot vinul pe care l-am băut.

— Pentru mine este un mister, William, cum ai putut obţine diploma de categoria întâi la engleză când nu ştii nici măcar să citeşti un aparat care indică nivelul benzinei.

— Există o singură soluţie, spuse William. Va trebui să aşteptăm primul autobuz de mâine dimineaţă.

Philippa s-a ghemuit pe bancheta din spate şi a adormit fără să mai scoată nici un cuvânt. William şi-a pus pălăria, fularul şi mănuşile, şi-a încrucişat braţele ca să-i fie mai cald şi, în timp ce Philippa dormea, i-a atins coama roşie încâlcită. Apoi şi-a scos pardesiul şi a acoperit-o cu el.

Philippa s-a trezit prima, puţin după ora şase, şi a gemut când a încercat să-şi întindă picioarele înţepenite. Apoi l-a scuturat pe William ca să se trezească şi l-a întrebat de ce taică-său n-a fost destul de prevăzător ca să-i fi cumpărat o maşină care să aibă în spate o banchetă confortabilă.

— Dar este cea mai grozavă maşină, spuse William masându-şi grijuliu muşchii de la ceafă înainte de a-şi pune haina pe el.

— Dar nu merge şi nici nu va merge fără benzină, replică ea ieşind din maşină pentru a-şi întinde picioarele.

— Am lăsat-o fără benzină dintr-un singur motiv, spuse William mergând după ea în faţa maşinii.

Philippa se aştepta la o înţepătură şi nu a fost dezamăgită.

— Tatăl meu mi-a spus că dacă petrec o noapte cu o chelneriţă la bar, ceea ce trebuie să fac este pur şi simplu să mai comand o halbă de bere, dar dacă petrec o noapte cu fiica vicarului trebuie să mă căsătoresc cu ea.

Philippa a râs. William, obosit, nebărbierit şi stânjenit de pardesiul greu cu care era îmbrăcat, se străduia să se lase într-un genunchi.

— Ce faci, William?

— Ce crezi că fac, prostănaco. Vreau să-ţi cer să te măriţi cu mine.

— O propunere pe care sunt încântată să o resping, William. Dacă aş accepta-o, s-ar putea să-mi petrec restul vieţii pe şoseaua

dintre Oxford şi Stratford într-o maşină aflată în pană.

— Te măriţi cu mine dacă o să câştig premiul Charles Oldham?

— Întrucât nu există absolut nici o temere că se va întâmpla aşa, pot să spun cu certitudine da. Şi acum ridică-te, William, să nu te ia cineva din greşeală drept un cocostârc rătăcit de cârdul său.

Primul autobuz a sosit la şapte şi cinci în dimineaţa aceea de sâmbătă şi i-a dus pe Philippa şi William înapoi la Oxford. Philippa a urcat la ea şi a făcut o baie bună, fierbinte, în timp ce William a umplut o canistră de benzină şi s-a întors la MG-ul lui părăsit pe şosea. După aceea, s-a dus cu maşina direct la căminul Somerville şi a cerut din nou să vorbească cu domnişoara Jameson. Ea a coborât după câteva minute.

— Iar ai venit? spuse ea. N-am destule necazuri?

— Cum aşa?

— Pentru că am lipsit azi-noapte şi nu am fost însoţită.

— Dar ai fost însoţită.

— Tocmai asta îi nelinişteşte.

— Le-ai spus cu cine ai petrecut noaptea?

— Nu, nu le-am spus. Nu mă deranjează dacă cei din anturajul meu îşi închipuie despre mine că sunt o destrăbălată, dar n-aş vrea câtuşi de puţin să creadă că sunt lipsită de gust. Acum, te rog să fii amabil să pleci căci mă gândesc cu groază că ai putea să câştigi premiul Charles Oldham şi că va trebui să-mi petrec restul zilelor cu tine.

— Ştii că voi câştiga negreşit, aşa că de ce nu vii să stai cu mine de pe acum?

— Îmi dau seama că astăzi a devenit la modă să te culci cu oricine, William, dar dacă acesta este ultimul meu weekend de libertate, am intenţia să-l savurez, mai ales că s-ar putea să iau în considerare şi ideea sinuciderii.

— Te iubesc.

— Pentru ultima oară, William, pleacă. Şi dacă nu câştigi premiul Charles Oldham, te rog să nu te mai arăţi la Somerville.

William a plecat, teribil de nerăbdător să afle rezultatul concursului. Dacă şi-ar fi dat seama cât de mult dorea Philippa ca el să câştige, ar fi dormit în noaptea aceea.

Luni dimineaţa au sosit amândoi devreme în clădirea în care sunt sălile de examen. Aşteptau cu înfrigurare rezultatul, fără să-şi adreseze vreun cuvânt, înghiontiţi de ceilalţi studenţi din anul lor care candidau la premiu. Când a bătut ora zece a intrat în sala mare preşedintele comisiei de examinare, îmbrăcat în robă şi mergând cu un pas măsurat. Pretinzând o indiferenţă totală, el prinse o foaie de hârtie pe un panou cu un ac de gămălie. Toţi studenţii care candidau

la premiu s-au repezit să vadă lista, în afară de William şi Philippa, care au stat deoparte, conştienţi că acum era prea târziu să influenţeze un rezultat de care se temeau amândoi.

Din busculada creată în jurul listei a ieşit o fată care a alergat spre Philippa.

— Bravo, Phil. Ai câştigat.

Ochii Philippei s-au umplut de lacrimi. S-a întors cu faţa spre William.

— Felicitările mele, spuse el repede, desigur ai meritat premiul.

— Am vrut să-ţi spun ceva sâmbătă.

— Mi-ai spus că dacă pierd să nu mă mai arăt la Somerville.

— Nu, am vrut să-ţi spun: „Şi eu care te iubesc pe dumneata mai mult ca orişice pe lume. Nu e ciudat?”[4]

O clipă s-a uitat la ea în tăcere. Era imposibil să găsească o replică mai bună decât cea a lui Beatrice.

— „Ba da, ciudat, ca un lucru de care nu am cunoştinţă “[5], spuse el cu un glas blând.

Un coleg l-a bătut pe umăr, i-a luat mâna şi i-a strâns-o viguros. *Proxime accessit* era desigur impresionant pentru unii, chiar dacă nu pentru William.

— Bravo, William.

— Locul doi nu merită felicitări, spuse William cu dispreţ.

— Dar ai câştigat, băiete.

Philippa şi William s-au uitat unul la altul.

— Ce vrei să spui? Întrebă William.

— Exact ce am spus. Ai câştigat premiul Charles Oldham.

Philippa şi William au alergat la panou ca să vadă lista.

Premiul Memorial Charles Oldham
Examinatorii au fost de data aceasta
În imposibilitate de a acorda premiul unei
Singure persoane şi au decis prin urmare
Să fie atribuit lui

Timp de câteva clipe au rămas cu ochii pironiţi pe lista afişată, fără să scoată o vorbă. În cele din urmă, Philippa şi-a muşcat buza şi a spus cu o voce slabă:

— Te-ai descurcat destul de bine având în vedere exigenţele concursului. Sunt gata să-mi ţin promisiunea, „dar, pe onoarea mea, te iau din milă”[6].

Replica lui William a venit prompt:

— „Nici eu n-o să te reneg; dar, crede-mă, mă dau bătut numai

în urma stăruinţelor şi, pe de altă parte, ca să-ţi scap viaţa, pentru că mi s-a spus că te oftici."[7]

Şi, spre încântarea colegilor, cei doi s-au îmbrăţişat sub panou, în vreme ce preşedintele comisiei se retrăgea stupefiat.

Se spune că, din acel moment, ei nu au stat niciodată despărţiţi mai mult de câteva ore.

Căsătoria a avut loc o lună mai târziu la biserica din Brockenhurst, unde fusese preot tatăl Philippei.

— Dacă stai bine să te gândeşti, spuse colegul de cameră al lui William, cu cine altcineva s-ar fi putut ea mărita?

Cuplul aflat într-o continuă dispută şi-a început luna de miere la Atena, purtând discuţii în contradictoriu cu privire la semnificaţia arhitecturii dorice şi ionice, despre care nici unul nu ştia mai mult decât cele memorate pe ascuns dintr-un ghid turistic de o jumătate de coroană. Apoi s-au dus cu vaporul la Istanbul, unde William se prosterna în faţa fiecărei moschei peste care dădea, în timp ce Philippa stătea singură deoparte. Fierbea de mânie când se gândea la modul cum tratau turcii femeile.

— Turcii sunt un popor subtil, declară William, capabil să aprecieze de îndată valoarea reală.

— Atunci de ce nu treci la religia musulmană, William, şi n-o să fie nevoie să fiu în prezenţa ta decât o dată pe an.

— Nenorocul care mă urmăreşte de când m-am născut, o loialitate prost plasată şi semnarea unui contract nefericit îmi impun să-mi petrec restul vieţii cu tine.

Întorşi la Oxford, s-au apucat de o muncă creativă serioasă, alături de ceilalţi tineri cercetători de la colegiile respective. William s-a dedicat unui studiu de proporţii despre folosirea cuvintelor la Marlowe, iar în momentele libere a învăţat statistică, deoarece avea nevoie pentru descoperirile sale, Philippa şi-a ales ca subiect de cercetare influenţa Reformei asupra scriitorilor englezi din secolul al XVII-lea şi, curând, a depăşit sfera literaturii intrând în artă şi muzică. Şi-a cumpărat o spinetă şi seara obişnuia să cânte Dowland şi Gibbons.

— Pentru numele lui Dumnezeu, spuse William, exasperat de sunetul strident al spinetei, n-o să deduci convingerile lor religioase din armoniile lor.

— Oricum, sunt mai instructive decât conjuncţiile „dacă" sau „şi", dragul meu, spuse ea, fără să se tulbure, şi, oricum, seara sunt mai relaxante decât oalele şi cratiţele.

Trei ani mai târziu, după ce au obţinut amândoi, pe merit, titlul de doctor în filologie, s-au mutat, în mod inexorabil în tandem, la catedră, fiecare la colegiul său. În timp, ce umbra lungă a

fascismului cădea asupra Europei, ei citeau şi scriau în ambianţa liniştită a căminului său îşi ţineau cursurile în aceleaşi clădiri ale universităţii.

— Am avut un an destul de slab, spuse William, dar totuşi, din unsprezece cinci au reuşit să ia notă maximă.

— Eu am un an şi mai slab, spuse Philippa, dar, oricum, trei din şase au scos nota maximă, şi nu va trebui să-mi invoci teorema binoamelor, William, pentru a afla că este o victorie aritmetică pentru mine.

— Preşedintele comisiei de examinare mi-a spus, adăugă William, că o mare parte din ceea ce prezintă studenţii tăi este doar o reproducere din memorie.

— Mie mi-a spus, replică ea, că studenţii tăi inventează tot felul de lucruri la examene.

Când luau masa împreună la colegiu, lista invitaţilor se umplea imediat şi, după ce-şi spuneau amabilităţile de rigoare, dialogul lor devenea atât de aprins, că se cutremura candelabrul.

— Am auzit, Philippa, că la sfârşitul anului colegiul n-o să-ţi mai poată reînnoi contractul de muncă.

— Mi-e teamă că spui adevărul, William, replică ea. Au hotărât că nu-l pot reînnoi pe al meu, dar, în acelaşi timp, îmi oferă locul tău.

— Crezi, William, că or să te facă vreodată membru al Academiei Britanice?

— Trebuie să spun, cu o oarecare dezamăgire, că n-or să mă facă niciodată.

— Îmi pare rău să aud asta; şi de ce, mă rog?

— Pentru că atunci când m-au invitat, i-am spus preşedintelui că prefer să aştept să fiu ales în acelaşi timp cu soţia mea.

Unii oaspeţi din afara Universităţii care stăteau la masă pentru prima oară, luau în serios duelurile lor verbale; alţii nu puteau decât să fie invidioşi că există o asemenea dragoste.

Un coleg a sugerat, dând dovadă de meschinărie, că ei îşi repetă partiturile înainte de a veni la masă, de teamă că s-ar putea crede că se înţeleg bine. În primii ani de carieră pedagogică universitară ei au fost recunoscuţi ca vârfuri în domeniile lor. Îi atrăgeau ca un magnet pe cei mai străluciţi studenţi, dar, aparent, ei doi rămâneau la poluri opuse.

— Dr. Hatchard va ţine jumătate din aceste prelegeri, anunţă Philippa la începutul semestrului întâi cu ocazia deschiderii cursului lor comun cu privire la legendă lui Arthur. Dar pot să vă asigur că nu va fi jumătatea mai bună. V-aş sfătui să verificaţi întotdeauna care dr. Hatchard ţine prelegerea.

Când Philippa a fost invitată să ţină o serie de prelegeri la Yale,

William şi-a luat un concediu de un an ca să poată fi alături de ea.

Când se aflau pe vasul cu care traversau Atlanticul, Philippa i-a spus lui William:

— Să fim cel puţin mulţumiţi că de data aceasta călătorim pe mare, dragul meu. În felul acesta nu riscăm să rămânem fără benzină.

— Mai degrabă să mulţumim lui Dumnezeu că vasul are un motor pentru că dacă ar fi cu pânze ai fi în stare să opreşti şi vântul în loc.

Singura tristeţe în viaţa lor era faptul că Philippa nu putea face copii. Dar asta i-a făcut să se apropie şi mai mult unul de altul. Philippa nutrea o afecţiune cvasi-maternă faţă de studenţii ei şi îşi permitea doar să spună cu un zâmbet forţat că era cruţată de probabilitatea de a face un copil care să semene la înfăţişare cu William şi care să aibă mintea lui.

Când a izbucnit războiul, experienţa lui William în mânuirea cuvintelor a făcut inevitabilă detaşarea lui în munca de descifrare a codurilor. A fost recrutat de un domn anonim care i-a vizitat acasă şi care avea o servietă legată cu un lanţ de încheietura mâinii. Philippa nu s-a sfiit să se uite prin gaura cheii şi să asculte ce discută. Când a aflat despre ce este vorba, a dat buzna în cameră şi a cerut să fie recrutată şi ea.

— Ştiţi că eu rezolv cuvintele încrucişate din *The Times* în jumătate din timpul în care le rezolvă soţul meu?

Bărbatul anonim nu a putut decât să se bucure că nu era legat cu un lanţ de Philippa. I-a angajat pe amândoi la Amiralitate, în secţia care se ocupa de mesajele radio cifrate care se trimiteau submarinelor germane sau erau trimise de pe ele.

Manualul de semnale german era o carte de coduri de patru litere şi fiecare mesaj era recifrat, tabelul de substituţie schimbându-se zilnic. Williams a învăţat-o pe Philippa cum să evalueze frecvenţele literelor şi ea a aplicat noile ei cunoştinţe la textele germane moderne, venind cu o analiză a frecvenţelor care a ajuns să fie curând folosită de toate secţiile de decodare din Commonwealth.

Chiar şi aşa, decodarea cifrurilor şi alcătuirea unei cărţi de semnale a constituit o sarcină colosală, care le-a luat doi ani, muncind în cea mai mare parte a timpului.

— Niciodată nu mi-am dat seama că pot fi atât de instructive conjuncţiile „dacă” şi „şi”, spuse ea cu admiraţie despre propria ei muncă.

Când aliaţii au debarcat în Europa, soţul şi soţia au putut deseori să decodeze cifruri pornind de la un text codificat de numai şase rânduri.

— Sunt o echipă de analfabeţi, bombăni William. Nu-şi

codifică umlauturile. Îşi merită soarta.

— Cum poţi să-i critici când tu nu pui niciodată punctele pe i.

— Deoarece consider că punctul este redundant şi sper să-mi revină mie sarcina de a-l înlătura din limba engleză.

— Asta va fi contribuţia ta majoră la dezvoltarea ştiinţei, William? Dacă aşa stau lucrurile, mă simt obligată să te întreb cum vom putea face deosebirea între I şi i atunci când vom citi eseurile studenţilor noştri?

— Este un argument slab, draga mea. Dacă ar avea putere de convingere, ar însemna să pui punct deasupra lui n pentru a fi sigur că nu se confundă cu h.

— N-ai decât să-ţi dezvolţi în continuare teoriile, William, pentru că eu intenţionez să-mi cheltui energia înlăturând mai mult decât punctul şi I din Hitler.

În mai 1945 au luat masa în particular cu Prim-ministrul şi cu doamna Churchill în Downing Street nr. 10.

— Ce a vrut să spună Prim-ministrul când mi-a zis că nu a putut niciodată să înţeleagă ce faci tu? întrebă Philippa în taxiul către gara Paddington.

— Presupun că acelaşi lucru ca atunci când mi-a spus că ştie exact ce eşti tu în stare să faci, spuse William.

La începutul anilor cincizeci, când a ieşit la pensie profesorul de engleză de la Merton, toată Universitatea a aşteptat să vadă care anume dr. Hatchard va fi numit la catedră.

— Dacă Consiliul îţi propune să iei catedră, spuse William trecându-şi degetele prin părul care începuse să încărunţească, aceasta se datorează faptului că pe mine vor să mă facă prorector.

— Singurul mod prin care ţi s-ar putea propune vreodată să deţii o poziţie care îţi depăşeşte posibilităţile ar fi nepotismul, ceea ce ar însemna că eu să fiu deja prorector.

După câteva ore de dezbateri, adunarea generală a Consiliului a oferit două catedre şi i-a numit profesori plini pe William şi pe Philippa în aceeaşi zi.

Când a fost întrebat de ce s-a încălcat obiceiul, prorectorul a răspuns:

— Simplu, dacă nu le-aş fi dat la amândoi câte o catedră, unul dintre ei ar fi urmărit postul meu.

În seara aceea, după ce a avut loc o cină festivă, au plecat spre casă pe jos, luând-o prin Christ Church Meadows şi apoi pe malul râului Isis. În toiul unei discuţii foarte aprinse în legătură cu ultimul volum al monumentalei opere a lui Proust, un poliţist, auzind scandalul, a alergat spre ei şi a întrebat:

— E totul în regulă, doamnă?

— Nu, nu este, exclamă William, femeia asta mă atacă de peste treizeci de ani şi până acum poliţia n-a făcut mai nimic ca să mă protejeze.

La sfârşitul anilor cincizeci Harold Macmillan i-a propus Philipei să intre în consiliul IBA.

— Presupun că ai să devii o expertă în televiziune, spuse William, şi cum vârsta mentală medie a celor care se uită la televizor este de şapte ani, o să te simţi la largul tău.

— Sunt de acord, spuse Philippa. După ce am trăit douăzeci de ani alături de tine sunt cât se poate de calificată să mă ocup de copii.

După câteva săptămâni preşedintele BBC i-a scris lui William invitându-l să ia legătura cu Consiliul de conducere al companiei.

— Ai de gând să înlocuieşti emisiunea „Hancock's Half Hour" sau „Dick Barton, Special Agent"? întrebă Philippa.

— Am fost invitat să ţin un ciclu de douăsprezece prelegeri.

— Pe ce temă, mă rog?

— Geniu.

Philippa răsfoi *Programul de radio*.

— Emisiunea „Geniu" se dă sâmbătă noaptea la două, ceea ce este de înţeles, deoarece numai la ora aceea mintea ta este strălucită.

Când i s-a acordat lui William un doctorat de onoare la Princeton, Philippa a urmărit ceremonia stând mândră în primul rând.

— Am încercat să mă aşez în spate, explică ea, dar era plin cu studenţi care dormitau. Evident, nu auziseră niciodată de tine.

— Dacă aşa stau lucrurile, Philippa, mă surprinde că nu i-ai confundat cu cei de la prelegerile tale.

Pe măsură ce treceau anii, multe anecdote, din care numai câteva erau apocrife, au intrat în legendele Oxfordului. Toţi studenţii de la engleză ştiau poveştile despre „cei doi Hatchard aflaţi într-o continuă dispută". Cum şi-au petrecut prima noapte împreună. Cum au câştigat la egalitate premiul Charles Oldham. Cum rezolva Philippa cuvintele încrucişate din *The Times* înainte ca Bill să apuce să se bărbierească. Cum au fost numiţi amândoi la catedră în aceeaşi zi. Cum munceau mai mult decât oricare dintre colegii lor, ca şi când ar fi avut ceva de dovedit, măcar unul faţă de celălalt. Se părea aproape că legile simetriei cereau ca ei să fie întotdeauna judecaţi de la egal la egal. Până ce s-a anunţat, cu ocazia distincţiilor acordate de Anul Nou, că Philippa a fost făcută Dame of the British Empire.

— În sfârşit, iubita noastră Regină şi-a dat seama care dintre noi merită într-adevăr recunoaştere, spuse ea în timpul mesei de la colegiu, la desert.

— Iubita noastră Regină, spuse William alegând vinul de

Madeira, ştie prea bine cât de puţină concurenţă este în colegiile de fete: uneori trebuie încurajate candidatele mai slabe în speranţa că aceasta ar putea stimula un talent real, în pericol să se piardă.

După aceasta, ori de câte ori apăreau în public împreună Philippa îi cerea maestrului de ceremonii să-i anunţe că Profesorul William şi Dame Philippa Hatchard. Ea spera că mulţi ani de aci înainte, în orice împrejurare oficială, ea va apărea într-o poziţie superioară soţului ei, dar triumful ei a durat numai şase luni, deoarece William a primit distincţia de Cavaler cu ocazia zilei de naştere a Reginei. Philippa a pretins că o surprinde neaşteptata lipsa de judecată din partea Reginei, dar imediat a cerut să fie prezentaţi în public ca Sir William şi Dame Philippa Hatchard.

— Este cât se poate de înţeles, spuse William. Regina a trebuit să te facă mai întâi pe tine Dame ca să nu te confunde cineva cu o lady. Când m-am însurat cu tine, Philippa, erai o tânără cercetătoare, iar acum constat că trăiesc cu o bătrână Dame.

— Nu e de mirare, spuse Philippa, că bieţii tăi studenţi nu pot să-şi dea seama dacă eşti homosexual sau pur şi simplu ai complexul lui Oedip. Să fii mulţumit că n-am acceptat propunerea lui Girton: în acest caz ai fi fost însurat cu o metresă.

— Întotdeauna am fost mulţumit, prostănaco.

Pe măsură ce treceau anii, nici unul nu înceta să pretindă că este convins de debilitatea mintală a celuilalt. Cărţile Philippei, „lucrări de mare valoare", insista ea, erau publicate de Oxford University Press, în timp ce lucrările lui William, „de importanţă monumentală", declara el, erau scoase la tipografia Universităţii Cambridge.

Numărul profesorilor de engleză nou-numiţi, pe care ei i-au avut studenţi, curând s-a dublat.

— Dacă îi numeri şi pe cei de la Politehnică, va trebui să-mi fac rost de o catedră în Kenya, spuse William.

— Nu tu i-ai predat profesorului de engleză de la Nairobi, ci eu, spuse Philippa. Tu i-ai predat Şefului statului, ceea ce explică de ce Universitatea se bucură de mare apreciere, în timp ce ţara este în degringoladă.

La începutul anilor şaizeci au purtat o bătălie în *TLS* sub formă de scrisori cu privire la lucrările lui Philip Sidney, fără să discute vreodată subiectul unul în prezenţa celuilalt. Până la urmă, editorul a spus că trebuie să pună capăt corespondenţei, anunţând că au obţinut acelaşi punctaj.

Amândoi au declarat că editorul este un idiot.

Dacă a existat un lucru care la bătrâneţe l-a enervat pe William

la Philippa a fost ambiţia ei permanentă de a rezolva în fiecare dimineaţă cuvintele încrucişate din *The Times* înainte ca el să vină la micul dejun. La un moment dat, William a făcut două abonamente la ziar, dar a trebuit să renunţe când Philippa a început să completeze careurile în ambele exemplare şi i-a explicat că risipeşte banii.

Într-o dimineaţă de iunie, la sfârşitul ultimului lor an universitar înainte de pensionare, când a coborât la micul dejun, William a găsit în careul de cuvinte încrucişate un spaţiu lăsat liber pentru el. A citit indicaţia: „Skelton afirmă că se pune în supă". El a completat imediat cele opt pătrăţele.

Philippa s-a uitat peste umărul lui.

— Nu există un asemenea cuvânt, degeaba îţi dai aere, a spus ea cu fermitate. L-ai inventat numai ca să mă enervezi. Şi i-a pus în faţă un ou fiert foarte tare.

— Ba există, prostănaco; caută *whymwham* în dicţionar.

Philippa s-a uitat în *Oxford Shorter* aflat printre cărţile de bucate pe care le avea în bucătărie şi i-a spus triumfătoare că nu l-a găsit.

— Draga mea Dame Philippa, spuse William, ca şi când s-ar fi adresat unui copil tâmpit, să nu-ţi închipui că dacă eşti bătrână şi părul ţi-a albit de tot eşti neapărat şi înţeleaptă. Trebuie să înţelegi că *Shorter Oxford Dictionary* a fost făcut pentru oameni simpli, care cunosc cel mult o sută de mii de cuvinte în limba engleză. Când o să ajung la colegiu în dimineaţa asta, o să confirm existenţa cuvântului în *Oxford English Dictionary* care este pe biroul meu. Mai e nevoie să-ţi amintesc că *OED* este o lucrare serioasă care, cu peste cinci sute de mii de cuvinte, este destinat oamenilor cu o cultură serioasă cum sunt eu?

— Prostii, spuse Philippa. Când se va dovedi că am dreptate, va trebui să repeţi povestea asta, cuvânt cu cuvânt, incluzând şi non-cuvântul tău ofensator, la masa anuală în onoarea foştilor studenţi de la Somerville.

— Iar tu, draga mea, vei citi *Operele complete* ale lui John Skelton şi îţi vei cere scuze la masa respectivă.

— O să-i rugăm pe bătrânii soţi Onion să fie arbitri.

— S-a făcut.

— S-a făcut.

După aceasta, William şi-a împăturit ziarul, a sărutat-o pe soţia sa pe obraz şi a spus cu un oftat exagerat:

— În momente ca acestea aş fi dorit să fi pierdut premiul Charles Oldham.

— L-ai pierdut, dragul meu. Pe vremea aceea nu era la modă să se admită că o femeie să câştige ceva.

— M-ai câştigat pe mine.

— Da, înfumuratule, dar am fost lăsată să înţeleg că tu erai unul din acele premii pe care le poţi returna la sfârşitul anului. Şi acum constat că va trebui să te păstrez chiar şi la pensie.

— Să lăsăm pe seama *OED,* draga mea, ca să decidă rezultatul asupra căruia examinatorii de atunci pentru acordarea premiului Charles Oldham nu au putut să se hotărască.

Acestea fiind spuse, plecă la colegiu.

— Nu există un asemenea cuvânt, murmură Philippa în timp ce el închidea uşă de la intrare.

Se ştie că atacurile de cord sunt mai rare la femei decât la bărbaţi. În dimineaţa aceea, Dame Philippa a avut o criză de inimă în bucătărie. Ea a căzut pe podea strigându-l cu o voce răguşită pe William, dar el era prea departe ca s-o mai poată auzi. Femeia de serviciu a fost cea care a găsit-o pe Dame Philippa, în bucătărie, căzută pe jos. Ea a alergat imediat ca să aducă pe cineva de la colegiu. Prima reacţie a administratorei a fost că probabil Dame Philippa pretinde că Sir William a lovit-o cu o tigaie, dar oricum s-a dus imediat acasă la soţii Hatchard, în Little Jericho. Administratora i-a luat pulsul Philippei şi l-a chemat pe medicul colegiului, iar apoi pe decan. Amândoi au sosit în câteva minute.

Decanul şi administratora stăteau lângă ilustra lor colegă, dar ei ştiau deja ce avea să zică doctorul.

— E moartă, confirmă el. Probabil că s-a sfârşit repede şi fără dureri prea mari.

S-a uitat la ceas; era nouă patruzeci şi şapte. Şi-a acoperit pacientă cu o pătură şi a chemat o ambulanţă. O îngrijise pe Dame Philippa mai bine de treizeci de ani şi îi spusese de atâtea ori să nu mai tragă aşa de mult, încât ar fi putut să înregistreze o placă de gramofon cu toate notiţele pe care le-a luat ea.

— Cine o să-i spună lui Sir William? întrebă decanul.

Cei trei se uitară unul la altul.

— Eu, spuse doctorul.

De la Little Jericho la Radcliffe Square e o distanţă mică. Dar în acea zi doctorului i s-a părut lung drumul de la Little Jericho la Radcliffe Square. Nu i-a plăcut niciodată să anunţe moartea soţului său a soţiei, dar în toată cariera lui nu i s-a părut că are o sarcină atât de grea ca de data aceasta.

Când a bătut la uşă, Sir William l-a poftit să intre. Distinsul profesor stătea la birou, cufundat în *Oxford Dictionary* şi murmurând ceva.

— I-am spus, dar n-a vrut să asculte, prostănaca, a spus el pentru sine şi apoi s-a întors şi l-a văzut pe doctor stând tăcut în usa.

— Doctore, joia viitoare eşti invitatul meu la masa anuală în onoarea foştilor studenţi de la Somerville când Dame Philippa îşi va cere scuze în public. Va fi joc, set, meci şi campionat câştigat de mine. O justificare pentru treizeci de ani de activitate universitară.

Doctorul nu a schiţat niciun zâmbet şi a rămas nemişcat. William s-a îndreptat spre vechiul său prieten şi l-a privit direct în ochi. Vorbele erau de prisos. Doctorul a spus doar:

— Nu am cuvinte să-mi exprim regretul, şi l-a lăsat pe Sir William cu durerea lui.

În decurs de o oră au aflat de moartea Philippei toţi colegii lui Sir William. În ziua aceea prânzul de la colegiu a fost luat în tăcere. Doar şeful de lucrări l-a întrebat pe directorul de colegiu dacă este cazul să i se ducă ceva de mâncare profesorului de la Merton.

— Nu cred, spuse directorul.

Altceva nu s-a mai spus.

Profesorii, cercetătorii şi studenţii au traversat în tăcere curtea pătrată din faţă şi când s-au adunat la cină nimeni nu a avut chef de conversaţie. La sfârşitul mesei, şeful de lucrări a sugerat că ar trebui să i se ducă ceva de mâncare lui Sir William. De data aceasta directorul a fost de acord şi bucătarul şef al colegiului a pregătit o mâncare uşoară. Directorul şi şeful de lucrări au urcat treptele de piatră uzate până la camera lui Sir William şi, în timp ce unul ţinea tava, celălalt a ciocănit uşor la uşă. Nu s-a auzit niciun răspuns, astfel că directorul, obişnuit cu felul de a fi al lui William, a întredeschis uşa şi a privit înăuntru.

Bătrânul zăcea nemişcat pe podea, într-o baltă de sânge, cu un pistol alături. Cei doi au intrat uluiţi de ceea ce vedeau. În mâna dreaptă William ţinea *Operele complete* ale lui John Skelton. Cartea era deschisă la *The Tunnyng of Elynour Rummyng* şi era subliniat cuvântul *whymwham.*

A 1529, Skelton, E. *Rummyng* 75

„After the Sarasyns gyse,
Woth a whym wham,
Knyt with a trym tram,
Upon her brayne pan.”

Cu scrisul său îngrijit, Sir William, notase pe margine: „Iertaţi-mă, dar trebuia să-i comunic.”

— Oare ce trebuia să-i comunice? se întrebă directorul cu o voce slabă, în timp ce încerca să ia cartea din mâna lui Sir William, dar degetele erau deja înţepenite şi reci.

Potrivit legendei, ei nu s-au despărţit niciodată mai mult de

câteva ore.

Cuprins

Statueta chinezească	**8**
Prânzul	**17**
Lovitura de stat	**23**
Primul miracol	**41**
Un gentleman perfect	**50**
O aventură de o noapte	**58**
Un om al rutinei	**69**
Ghinioanele lui Henric	**74**
O chestiune de principiu	**87**
Profesorul ungur	**99**
O dragoste veche	**107**

Observații

[←1]

Knight Commander of the Victorian Order *(n.t.)*.

[←2]

Military Cross *(n.t.)*.

[←3]

Joc de cuvinte: *rusty* (engl.) — ruginit (n. t).

[←4]

Replică din W. Shakespeare, *Mult zgomot pentru nimic*, trad. de Leon Leviţchi, *Opere complete*, vol. 4, Editura Univers, 1985, p. 290 (n.t.)

[←5]

Ibidem

[←6]

Op. cit. p. 310 (n.t.)

[←7]

Ibidem